provincie Zuid-Holland

Ontwerpbesluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van {dag} {maand} {jaar}, nr. XXXX tot wijziging van het Omgevingsprogramma Zuid-Holland Herziening Omgevingsbeleid Water (Ontwerpbesluit wijziging Omgevingsprogramma Herziening Water)

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Gelet op artikel 3.4 van de Omgevingswet;

Besluiten:

Artikel I

Het Omgevingsprogramma Zuid-Holland wordt gewijzigd zoals is aangegeven in Bijlage A behorende bij dit besluit.

Artikel II

[Gereserveerd voor inwerkingtredingsbepaling van het definitieve besluit: Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na uitgifte van het Provinciaal blad waarin dit besluit is bekendgemaakt.]

Artikel III

Dit besluit wordt aangehaald als: Ontwerpbesluit wijziging Omgevingsprogramma Herziening Water

Den Haag, {dag} {maand} {jaar}

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
Secretaris

drs. M.J.A. van Bijnen MBA
Voorzitter

mr. A.W. Kolff

Dit document bevat verschilmarkering t.o.v. eerdere regelingtekst.

Tekst en afbeeldingen die worden toegevoegd zijn onderstreept en groen gemarkeerd, of van een groen kader voorzien.

Tekst en afbeeldingen die worden verwijderd zijn doorgestreept en rood gemarkeerd, of van een rood kader voorzien.

provincie Zuid-Holland

Bijlage A bij Artikel I

A

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

2. Wettelijk verplichte programma's

Het Omgevingsprogramma bevat naast niet-verplichte onderdelen ook onderdelen die samen een wettelijk verplicht programma voor de provincie vormen. De wettelijk verplichte onderdelen in het omgevingsprogramma kunnen worden samengebracht. Het Regionaal waterprogramma bestaat uit de beleidsuitwerkingen die invulling geven aan de Europese richtlijnen waaronder de Kaderrichtlijn Water en Richtlijn Overstromingsrisico's. Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden en het Actieplan geluid zijn zelfstandige programma's.

Regionaal waterprogramma

In het regionaal waterprogramma van Zuid-Holland wordt het provinciale beleidsdoel 'leven met water' geconcretiseerd en geoperationaliseerd door middel van maatregelen en beleidsuitwerkingen. Het regionaal waterprogramma is integraal onderdeel van het omgevingsprogramma van de provincie. Elke zes jaar moet het regionaal waterprogramma worden geactualiseerd (Artikel 10.16 lid 2 Omgevingsbesluit).

Het regionaal waterprogramma is een verplicht programma onder de Omgevingswet (artikel 3.8 Omgevingswet). Met het regionaal waterprogramma geeft de provincie uitvoering aan de volgende Europese richtlijnen:

- Kaderrichtlijn Water (KRW);
- Grondwaterrichtlijn (GWR);
- Richtlijn prioritaire stoffen;
- Drinkwaterrichtlijn;
- Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR);
- Zwemwaterrichtlijn.

Het regionaal waterprogramma heeft doorwerking naar de waterbeheerprogramma's van waterschappen. Een waterschap moet bij het vaststellen van het waterbeheerprogramma, zover het gaat om de onderdelen die uitvoering geven aan de genoemde Europese richtlijnen (Artikel 3.7 Omgevingswet), rekening houden met het regionaal waterprogramma. De provincie coördineert gebiedsgerichte uitoefening van taken en bevoegdheden door gemeenten en waterschappen (artikel 2.18 lid 1a Omgevingswet).

5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast

De provincie wil ervoor zorgen dat de waterveiligheid wordt gewaarborgd, de kans op wateroverlast vanuit het regionaal watersysteem wordt beperkt en schade door wateroverlast zoveel mogelijk wordt voorkomen. Dit wordt geoperationaliseerd in de volgende beleidsuitwerkingen en maatregelen:

- 5.3.1.1 Beoordelen projectbesluiten van de waterschappen
- 5.3.1.2 Actualiseren overstromingsrisicobeoordelingen
- 5.3.1.3 Normeren en maken van uitvoeringsafspraken regionale keringen
- 5.3.1.4 Invulling geven aan meerlaagsveiligheid (MLV)
- 5.3.1.5 Waterveilige inrichting van buitendijkse gebieden
- 5.3.1.6 Beperken wateroverlast
- 5.3.1.7 Voorbereiden op grootschalige extreme regen

5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid

Voor een goede kwantiteit en kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, en een bestendige drinkwaterinfrastructuur nu en in de toekomst, treft de provincie de volgende beleidsuitwerkingen en maatregelen:

- 5.3.2.1 Realiseren goede oppervlaktewaterkwaliteit
- 5.3.2.2 Aanwijzen zwemlocaties en beschermen van zwemmers
- 5.3.2.3 Realiseren goede grondwaterkwaliteit en -kwantiteit
- 5.3.2.4 Monitoren grondwaterkwantiteit en -kwaliteit
- 5.3.2.5 Het beschermen van drinkwaterbronnen

- 5.3.2.6 Het verminderen van de (piek)drinkwatervraag
- 5.3.2.7 Verlenen vergunningen voor drinkwaterwinning
- 5.3.2.8 Waterbeschikbaarheid en verzilting
- 5.3.2.9 Verduurzamen van gietwatervoorziening in de glastuinbouw

B

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.3 Leven met water

Water als fundament van Zuid-Holland

Het landschap van Zuid-Holland is gevormd door het water. Zuid-Holland bestaat voor een zesde deel uit water. ~~Dat~~De strijd en samenwerking met het water heeft bijgedragen aan de welvaart en de kwaliteit van de leefomgeving. Water vervult een belangrijke rol in onze provincie. De provincie benut het water voor haar drinkwatervoorziening, industrie, land- en tuinbouw, natuur, recreatie, transport en om te voorkomen dat veendijken en veenbodems ~~droogvallen~~uitdrogen en daardoor falen of inklinken.

~~Zuid-Holland werkt samen met de waterschappen en andere overheden aan de versterking van het water- en bodemsysteem. Een robuust water- en bodemsysteem is de basis voor brede welvaart en economisch verdienvermogen nu en voor toekomstige generaties. Belangrijke onderdelen daarvan zijn waterkwaliteit (Kaderrichtlijn water) en waterbeschikbaarheid. Er kan sprake zijn van te weinig water, bijvoorbeeld door droogte, of juist van te veel water door hevige regenbuien. Daarom werkt de provincie aan het beschermen van Zuid-Holland tegen watertekort, -overlast en overstromingen. De opgaven voor water (waterveiligheid, -tekort, -overlast, -kwaliteit en -beschikbaarheid) worden steeds groter en urgenter. Dat komt onder andere door klimaatverandering, druk op de waterkwaliteit door verontreinigingen uit de landbouw, industrie en huishoudens, en de toenemende zoetwater- en drinkwaterbehoefte door bijvoorbeeld bevolkingsgroei en economische ontwikkelingen. Sleutelopgaven voor versterken van het water- en bodemsysteem in Zuid-Holland betreffen: verbeteren van de kwaliteit van ons oppervlakte- en grondwater, beschikbaarheid van voldoende drinkwaterbronnen, optimaliseren van de aanvoer van zoetwater en ruimte voor waterberging, versterking van boezemsystemen, dijken en keringen en het nat houden van de veenweidegebieden.~~

~~Op veel plekken in Zuid-Holland zullen veranderingen in de condities ten aanzien van o.a. waterbeschikbaarheid, verzilting, wateroverlast, waterveiligheid, bodemdaling en de toelevering van drinkwater, ondanks versterkingen en optimaliseringen van het water- en bodemsysteem, onvermijdbaar zijn. Dit heeft impact op verdienvermogen en de volhoudbaarheid van functies en landgebruik. Via de principes van Water en Bodem Sturend en klimaatadaptatie werkt de provincie toe naar een klimaatbestendige, waterrobuuste inrichting van de leefomgeving.~~

~~Deze grote vraagstukken kan de provincie niet alleen oplossen. Het vereist gezamenlijke inzet van en samenwerking met verschillende overheden en andere organisaties, zoals het Rijk, waterschappen, gemeenten en drinkwaterbedrijven. Binnen de provincie Zuid-Holland moeten deze organisaties blijven samenwerken aan oplossingen voor de wateropgaven, om zo ook andere provinciale opgaven die raken aan water te kunnen realiseren. Denk aan woningbouw, land- en tuinbouw en industrie, het versterken van natuur en biodiversiteit of de energietransitie. Water vraagt - in het belang van onze toekomstige bestaanszekerheid - ook om ruimte voor o.a. voor waterkeringen/dijkversterkingen, waterberging, grondwaterbeschermingsgebieden en aanpassingen van de regionale water- en bodemsystemen. Het water- en bodemsysteem is daarmee een belangrijk sturend element voor ruimtelijke keuzes in onze provincie.~~

Wateropgaven nemen toe

De opgaven voor water (waterveiligheid, -tekort, -overlast, -kwaliteit en -beschikbaarheid) worden steeds groter en urgenter. Dat komt onder andere door klimaatverandering, verontreinigingen vanuit de landbouw, industrie en huishoudens, bevolkingsgroei en economische ontwikkelingen. De meest urgente opgaven zijn het verbeteren van de toestand (kwaliteit en kwantiteit) van ons oppervlakte- en grondwater en het anticiperen op te veel en te weinig water. Te veel water vraagt om extra ruimte voor waterberging (ook voor perioden van droogte) en versterking van boezemsystemen, dijken en keringen. Te weinig water vraagt om voldoende en nieuwe bronnen voor drinkwater, het optimaliseren van de aanvoer van zoet water en kunnen omgaan met zoetwatertekort. Daarnaast vraagt het extra inzet op zuinig en efficiënt watergebruik en het aanpassen van bedrijfsvoering.

Het hoofddoel van water is een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving.

Meer concreet leidt dit tot de volgende doelen:

- Waterveiligheid en wateroverlast: veilig zijn tegen overstromingen en wateroverlast, voldoende ruimte reserveren, bewustwording dat overstromingen en wateroverlast toch kunnen optreden door extreme gebeurtenissen.
- Waterkwaliteit: verbeteren van de toestand van ons grond- en oppervlaktewater en halen doelen KRW.
- Drinkwater: behoud van bronnen met water van voldoende kwaliteit en acceptatie dat er grenzen zijn aan drinkwaterbeschikbaarheid. Drinkwaterbeschikbaarheid kan in de toekomst een belemmering vormen voor (uitbreiding van) bedrijvigheid/industrie en woningbouw. Mogelijk vraagt dit om een prioritering tussen (uitbreiding van) bedrijvigheid/industrie en woningbouw.
- Waterbeschikbaarheid: weerbaar zijn tegen toenemend zoetwatertekort en toenemende verzilting en acceptatie dat er grenzen zijn aan zoetwaterbeschikbaarheid.

Deze doelen zijn in het omgevingsprogramma verder uitgewerkt. Een robuust, toekomstbestendig water- en bodemsysteem is de basis voor brede welvaart en economisch verdienvermogen, nu en voor toekomstige generaties. Voor opgaven als woningbouw, land- en tuinbouw, industrie, het versterken van natuur en biodiversiteit en de energietransitie, zijn waterveiligheid en voldoende schoon water van groot belang.

Voor waterkwaliteit en ~~-beschikbaarheid~~waterbeschikbaarheid zijn in Europees verband specifieke afspraken gemaakt over hoe een duurzame bescherming van oppervlaktewater en grondwater gewaarborgd moet worden. De provincie beheert grondwatermeetnetten waarmee zij de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit in alle grondwaterlichamen monitort. De provincie heeft een actieve rol en verantwoordelijkheid bij het voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West is het platform waar de provincie met ~~de~~ partners in ~~dit Stroomgebied~~het stroomgebied het beleid en de inzet afstemt~~,~~ en de voortgang op maatregelen en doelbereik evalueert. Omdat nog niet aan alle KRW-doelen wordt voldaan en het van belang is de doelen te blijven halen, is de komende jaren een aanvullende inspanning nodig.

Op veel plekken in Zuid-Holland zijn veranderingen in de condities ten aanzien van onder meer waterbeschikbaarheid, verzilting, wateroverlast, waterveiligheid, bodemdaling en de drinkwatervoorziening, onvermijdelijk. Het wordt eenvoudigweg te kostbaar om de huidige situatie in stand te houden. Tegelijkertijd worden de grenzen van het natuurlijk systeem bereikt. Naast het versterken en optimaliseren van het water- en bodemsysteem vraagt dit van ruimtegebruikers en functies (zoals landbouw, wonen, economie, natuur) om te anticiperen op de verwachte veranderingen. Dit heeft impact op het verdienvermogen en de houdbaarheid van functies en landgebruik.

Voor het realiseren van de doelen is het nodig dat wateropgaven sterker worden meegewogen in ruimtelijke ontwikkeling en planvorming. Water vraagt, in het belang van onze toekomstige bestaanszekerheid, ook om ruimte voor onder meer waterkeringen en dijkversterkingen, waterberging, grondwaterbeschermingsgebieden en aanpassingen van regionale water- en bodemsystemen. Het water- en bodemsysteem is daarmee een belangrijk sturend element voor ruimtelijke keuzes in onze provincie. Belangrijke onderdelen daarvan zijn de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en grondwater (Kaderrichtlijn Water), waterbeschikbaarheid en waterveiligheid. Met de principes van Water en Bodem Sturend en klimaatadaptatie werkt de provincie toe naar een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van de leefomgeving.

Zuid-Holland werkt samen met het Rijk, waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en andere belanghebbende partners aan de versterking van het water- en bodemsysteem. Elke instantie draagt bij hieraan bij vanuit een eigen rol en verantwoordelijkheid.

C

De volgende sectie wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Maatregelen van 5.3 Leven met water

provincie Zuid-Holland

~~***5.3.1.1 Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden***~~

~~*Wat gaat de provincie doen?*~~

~~De regio Rijnmond-Drechtsteden is volop in ontwikkeling (economisch en demografisch) en moet inspelen op opgaven als zeespiegelstijging en bodemdaling. De provincie zet hierbij in op het verbinden van waterveiligheid en ruimtelijke inrichting. Bij alle projecten gaat het om samenwerking tussen verschillende overheden. Bij een aantal projecten en studies is de provincie Zuid-Holland de trekker, bij andere is ze een van de deelnemende partijen.~~

~~*Rol*~~

~~Samenwerkend~~

~~*Uitwerking*~~

~~Samenwerken aan waterveiligheid~~

~~De provincie werkt in het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden samen met het Rijk en andere regionale en lokale overheden, zoals de gemeenten Rotterdam en Dordrecht. In dit Deltaprogramma komen verschillende opgaven voor waterveiligheid en ruimtelijke adaptatie samen. De sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkeling in Rijnmond-Drechtsteden vraagt niet alleen om een goede toegang tot de zee en de rivieren, maar ook om goede bescherming tégen deze wateren. Het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden zet zich hiervoor in.~~

~~Overstromingsbewuste ruimtelijke inrichting~~

~~Preventie (overstromingen voorkomen) is de basis van de voorkeursstrategie van het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden. Omdat een overstroming nooit volledig is uit te sluiten, richt het Deltaprogramma zich niet alleen op bescherming tegen overstroming, maar ook op het beperken van de gevolgen van een overstroming en het overstromingsbewust inrichten van binnen- en buitendijkse gebieden. De komende jaren krijgt het overstromingsbewust inrichten van nieuwe woongebieden en (nieuwe) vitale infrastructuur bijzondere aandacht. Een deel van Rijnmond-Drechtsteden is nu al dichtbevolkt en de komende decennia moet hier een verdere verstedelijking gerealiseerd worden. Daarbij is het een uitdaging toekomstige dijkversterkingen mogelijk te houden. Dit vergt afstemming in een zo vroeg mogelijk stadium, goede samenwerking en integratie van opgaven voor dijken en ruimtelijke ontwikkelingen.~~

~~Werkgebied deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden~~

~~***5.3.1.2 Goedkeuren***~~***5.3.1.1 Beoordelen projectbesluiten*** ~~***(dijkversterkingsplannen)***~~***van de waterschappen***

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie moet zorgen voor de goedkeuring van alle projectbesluiten die de waterschappen moeten nemen voor de aanleg, verlegging, versterking of andere verbeteringen van primaire waterkeringen (dijkversterkingsplannen). Het waterschap kan ook voor regionale waterkeringen en andere waterstaatswerken een projectbesluit nemen.~~

~~Het waterschap kan voor andere benodigde omgevingsvergunning er voor kiezen of zij dat via een projectbesluit willen regelen of dat zij de provincie vragen dit te coördineren waarbij toepassing wordt gegeven aan afdeling 3.5 van de Algemene Wet Bestuursrecht.~~

De provincie keurt de projectbesluiten van de waterschappen goed binnen de wettelijke gestelde termijn.

- De provincie bevordert dat versterkingen van primaire waterkeringen en projecten voor andere waterstaatswerken bij oplevering zorgvuldig zijn ingepast in de omgeving.
- De provincie identificeert, vanuit provinciale projecten of opgaven, meekoppelkansen bij het versterkingen van primaire waterkeringen en projecten van andere waterstaatswerken. Waar haalbaar worden deze kansen zo veel mogelijk gelijktijdig gefinancierd en met het project gerealiseerd.
- Indien coördinatie van uitvoeringsbesluiten bij projectbesluiten van toepassing is, stuurt de provincie op tijdige voorbereiding en afstemming betrokken bevoegde gezagen. De provincie zorgt voor gelijktijdige bekendmaking en publicatie van de gecoördineerde besluiten.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

~~*Landschappelijke inpassing*~~

~~Als de provincie de voorbereidings- en goedkeuringsprocedure moet volgen, beoordeelt ze onder andere of de landschappelijke, natuur- en cultuurwaarden (LNC-waarden) voldoende in het verbeterplan van het waterschap zijn meegenomen, zodat de ruimtelijke kwaliteit behouden blijft of verbetert. Zo is in de verordening onder ruimtelijke kwaliteit opgenomen dat dijken een belangrijke bijdrage leveren aan de Zuid-Hollandse landschappen. In het Omgevingsprogramma wordt per dijktypologie aangegeven om welke karakteristieken het gaat. Op deze manier draagt de provincie bij aan een goede landschappelijke inpassing van dijken. Naast formele beoordeling bekijkt de provincie of er kansen zijn om provinciale opgaven te koppelen aan de dijkversterking (meekoppelkansen). Daarbij is te denken aan kansen voor recreatieve verbindingen, natuurontwikkeling of het vergroten en verbeteren van de biodiversiteit, voorbeeld is de bijdrage van dijkvegetatie aan biodiversiteit.~~

~~*M.e.r. en inspraak*~~

~~De provincie zorgt er ook voor dat milieueffecten en de inbreng van belanghebbenden een volwaardige plaats in de besluitvorming krijgen. Omdat Gedeputeerde Staten het projectbesluit van het waterschap moeten goedkeuren, is de provincie vanzelf ook het bevoegd gezag voor de milieueffectrapportages (m.e.r.) en zorgt ze voor inspraak en juridisch correcte uitvoeringsvergunningen.~~

Voor de aanleg, verlegging of versterking van primaire waterkeringen, die niet in beheer zijn bij het Rijk, zijn waterschappen verplicht om een projectbesluit vast te stellen. Bij projecten voor andere waterstaatwerken kunnen waterschappen ervoor kiezen om dit instrument in te zetten. Projectbesluiten vastgesteld door waterschappen behoeven de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Coördinatie van uitvoeringsbesluiten door de provincie is bij projectbesluiten voor primaire waterkeringen verplicht. Voor andere waterstaatswerken kan het waterschap besluiten tot toepassing van de coördinatieregeling op de uitvoeringsbesluiten. Projectbesluiten van waterschappen kunnen mer-beoordelingsplichtig of mer-plichtig zijn. De provincie neemt eventueel hiervoor een mer-beoordelingsbesluit.

Bij de goedkeuring van projectbesluiten van het waterschap beoordeelt de provincie of het projectbesluit voldoet aan de relevante wettelijke en provinciale kaders. Zo toetst zij onder andere of de landschappelijke, natuur- en cultuurwaarden (LNC-waarden) voldoende in het projectbesluit van het waterschap zijn meegenomen. Voor zover het projectbesluit gevolgen heeft voor het omgevingsplan, is ook de evenwichtige toedeling van functies aan locaties relevant bij de beoordeling voor goedkeuring. In de omgevingsverordening, onder ruimtelijke kwaliteit, is opgenomen dat dijken een belangrijke bijdrage leveren aan de Zuid-Hollandse landschappen en zijn richtpunten per type dijk beschreven. Als een mer-procedure van toepassing is, adviseert de provincie over de MER-rapportage. Deze adviezen worden besproken met het waterschap als de initiatiefnemer van het projectbesluit. Bij de coördinatie van uitvoeringsbesluiten wordt met de bevoegde gezagen afgestemd over de te hanteren termijnen. Het gaat daarbij vaak om gemeenten, maar afhankelijk van het project kunnen ook andere bevoegde gezagen betrokken zijn. Omgevingsdiensten kunnen namens een

bevoegd gezag een adviserende of uitvoerende rol hebben. Als gebiedspartner signaleert, agendeert en stimuleert de provincie meekoppelkansen. Denk hierbij aan kansen voor natuur, cultuurhistorie, recreatie en mobiliteit.

~~***5.3.1.3 Invulling geven aan de EU-Richtlijn overstromingsrisico's (ROR)***~~***5.3.1.2 Actualiseren overstromingsrisicobeoordelingen***

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie werkt samen met andere overheden om het overstromingsrisico te beperken en indien gewenst ondersteunt ze bij het in kaart brengen van bestaande risico's. Dat doet zij door:~~

- ~~samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat actuele overstromingsmodellen en -scenario's te maken;~~
- ~~de gegevens over overstromingsgevaar en -risico te verzamelen;~~
- ~~op basis van alle gegevens overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten vast te stellen;~~
- ~~te zorgen voor een goed beheer, onderhoud en ontsluiting van de overstromingsgegevens.~~

~~*Rol*~~

~~Samenwerkend~~

~~*Uitwerking*~~

De provincie actualiseert de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten ten minste één keer in de zes jaar. In 2019 is dat voor de tweede keer gebeurd (www.risicokaart.nl). De volgende actualisatie moet uiterlijk in 2025 plaatsvinden. De kaarten zijn de basis voor maatregelen om het overstromingsrisico te beheersen.

De provincie draagt zorg voor de productie, actualisatie en publicatie van de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten. Daarmee wordt invulling gegeven aan de verplichting die volgt uit de Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR), die door wetgever is geïmplementeerd in nationaal recht waarin deze taak aan de provincie is opgedragen.

De provincie levert doelen en maatregelen voor overstromingsrisicobeheer aan bij het Rijk, die ze opneemt in de overstromingsrisicobeheerplannen (ORBP'en). De overstromingsrisicobeheerplannen worden eens in de zes jaar geactualiseerd en vastgesteld; in 2021 gebeurt dat voor de tweede keer.

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

De ROR kent een 6-jarige cyclus waarin deze producten worden herzien en geactualiseerd. De implementatiecyclus loopt van 2028-2033. Nadat de provincie haar overstromingsrisicokaart actualiseert wordt deze gepubliceerd op risicokaart.nl.

~~***5.3.1.5 Regionale waterkeringen: aanwijzen, normeren en samenwerken***~~***5.3.1.3 Normeren en maken van uitvoeringsafspraken regionale keringen***

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie Zuid-Holland werkt samen met de provincies Utrecht en Noord-Holland en de inliggende waterschappen aan de waterveiligheid. De bestuurlijke afspraken hierover zijn vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland (2014). Dit uitvoeringsbesluit is bij de vormgeving van de Omgevingsverordening als uitgangspunt genomen. In het Uitvoeringsbesluit is bepaald dat alle regionale waterkeringen die bij toetsing in 2012 en 2024 met 'onvoldoende' zijn dan wel worden beoordeeld (uiterlijk) in 2030 aan de omgevingswaarden veiligheid regionale waterkeringen moeten voldoen. Na 2024 worden de afspraken opnieuw bekeken, omdat de waterschappen dan ook de kunstwerken (bijv. bruggen en damwanden) en niet-waterkerende objecten (bijv. bomen en leidingen) voor het eerst hebben getoetst. De waterschappen stellen jaarlijks voortgangsrapportages op voor Gedeputeerde Staten, waarin zij beschrijven welke trajecten wel en welke niet aan de normen voldoen, en wat de planning is om aan de veiligheidsnormen te gaan voldoen.~~

provincie Zuid-Holland

~~*Rol*~~

~~Rechtmatig~~

~~*Uitwerking*~~

~~Om ervoor te zorgen dat de regionale waterkeringen uiterlijk in 2030 aan de omgevingswaarden veiligheid regionale waterkeringen voldoen, doet de provincie het volgende:~~

- ~~De provincie ziet toe op naleving van de bestuurlijke afspraken uit het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014 en de op basis hiervan gemaakte nadere afspraken, zoals de tussentijdse bestuurlijke mijlpalen waarover de waterschappen jaarlijks aan Gedeputeerde Staten (en Provinciale Staten) rapporteren.~~
- ~~De provincie verkent samen met de waterschappen, en waar gewenst of nodig ook met gemeente of andere belanghebbende, de overstromingsrisico's en kansen voor optimalisatie van het regionaal watersysteem.~~
- ~~De provincie zorgt ervoor dat regionale waterkeringen worden aangewezen en dat er omgevingswaarden (beschermingsniveaus) aan worden toegekend. Deze zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. Het beschermingsniveau van een regionale waterkering wordt mede bepaald op basis van de economische schade die kan optreden als de waterkering faalt.~~
- ~~Als voortschrijdend inzicht of nieuw beleid daartoe aanleiding geeft zal de provincie samen met het waterschap de status en omgevingswaarden van de regionale kering herijken.~~
- ~~De provincie zorgt ervoor dat leidraden en richtlijnen voor het toetsen van regionale waterkeringen worden vastgesteld.~~
- ~~De provincie draagt bij aan kennisontwikkeling in het Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen (ORK) om het toets- en ontwerp-instrumentarium regionale waterkeringen te verbeteren.~~
- ~~De provincie zorgt ervoor dat regionale waterkeringen en de beschermingszones ruimtelijk geborgd zijn in omgevingsplannen en verhindert ruimtelijke ontwikkelingen die ertoe kunnen leiden dat de waterschappen het beschermingsniveau van deze waterkeringen niet meer kunnen garanderen.~~

De provincie heeft in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening de omgevingswaarden voor de waterveiligheid van regionale waterkeringen vastgelegd. Met de waterschappen zijn afspraken gemaakt over de beoordeling en versterking van regionale waterkeringen. Doel is dat de sterkte, stabiliteit en de versterkingsopgave goed in beeld zijn bij waterschappen en de provincie. Voor regionale waterkeringen die niet aan de omgevingswaarde voldoen, geldt dat deze binnen de afgesproken tijd versterkt worden, en dat tijdig en transparant wordt gerapporteerd door de waterschappen aan de provincie over de voortgang. Doel is de waterveiligheidsrisico's op een aanvaardbaar niveau te beheersen met een doelmatige inzet van maatschappelijke middelen.

Als gebiedspartner signaleert, agendeert en stimuleert de provincie mogelijke meekoppelkansen zoals kansen voor natuur, cultuurhistorie, recreatie en mobiliteit. Meekoppelkansen bij versterkingen van regionale waterkeringen worden waar haalbaar geïdentificeerd en mits ze bijtijds bekostigd kunnen worden zoveel mogelijk gelijktijdig met het project gerealiseerd.

Verder draagt de provincie bij aan de landelijke ontwikkelingen rond de normering en beoordeling van de waterveiligheid van regionale waterkeringen. Waterschappen actualiseren profielen van vrije ruimte voor primaire waterkeringen en nemen deze op in hun legger. In IPO-verband is met het Rijk afgesproken dat de provincie voor 2032 in de omgevingsvisie opneemt hoe zij bij keuzes in de ruimtelijke ordening rekening houdt met deze profielen van vrije ruimte. Doel is dat er voldoende mogelijkheden en ruimte beschikbaar blijven voor toekomstige versterkingen van waterkeringen: ruimtelijke ontwikkelingen en objecten mogen deze toekomstige versterkingen niet belemmeren. De provincie wil het mogelijk houden dat waterschappen ook voor regionale waterkeringen een profiel van vrije ruimte instellen.

Ten slotte stelt de provincie een faunabeheerplan op waarmee risico's van graverijen door bevers door waterschappen tot een acceptabel niveau kunnen worden teruggebracht, zodat de door waterschappen beheerde regionale waterkeringen in goede staat blijven en de waterveiligheidsrisico's van bevers tot een acceptabel niveau worden geminimaliseerd, binnen de kaders van soortenbescherming.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

De provincie heeft op grond van artikel 2.13, eerste lid, onder a, van de Omgevingswet de taak om regionale waterkeringen aan te wijzen en daarvoor omgevingswaarden vast te stellen in de omgevingsverordening. Beleidsmatig wordt daarbij veelal onderscheid gemaakt tussen waterkeringen langs regionale wateren, compartimenteringskeringen “op het land” en voorlandkeringen in buitendijkse gebieden, waarbij de focus van de werkzaamheden ligt op het normeren van waterkeringen langs regionale wateren.

De provincie werkt hierbij nauw samen in “West Nederland verband” met de provincies Utrecht en Noord-Holland en de inliggende waterschappen. De afspraken tussen provincies over het beoordelen en versterken van regionale waterkeringen en de monitoring over de voortgang, staan vermeld in een uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen dat 12 jaar geldt. Hierbij is intensief afgestemd met de waterschappen. De afspraken zijn herzien en vastgelegd in een bestuursovereenkomst tussen de drie samenwerkende provincies. Hierin zijn nieuwe afspraken gemaakt over de tijdstippen dat de regionale waterkeringen op orde moeten zijn (moeten voldoen aan de omgevingswaarden), de tijdstippen waarop de waterkeringen door het waterschap moeten worden beoordeeld en over het rapporteren door de waterschappen aan de provincie over de toetsing en versterking. Deze afspraken worden t.z.t. ook verwerkt in de omgevingsverordening.

Daarnaast vinden met individuele waterschappen gesprekken plaats over het aanpassen van de omgevingswaarden van specifieke regionale waterkeringen. Landelijk worden gesprekken gevoerd tussen de provincies en de waterschappen over een mogelijke nieuwe veiligheidsbenadering. Dit kan in de toekomst leiden tot actualisatie van de omgevingswaarden. Beide hebben uiteindelijk tot doel te komen tot regionale waterkeringen die aansluiten bij het beoogde beschermingsniveau, zodat waterveiligheidsrisico’s op een aanvaardbaar niveau worden beheerst met een doelmatige inzet van maatschappelijke middelen.

Vanwege klimaatverandering is het daarnaast zaak om voldoende ruimte te blijven reserveren voor toekomstige versterking van (regionale) waterkeringen. Dit is ook in de Kamerbrief over de rol Water & Bodem bij ruimtelijke ordening opgenomen. Via zogenaamde profielen van vrije ruimte kan deze ruimte door de waterschappen gereserveerd worden zodat verdere toename van bebouwing rond keringen voorkomen kan worden. Waterschappen kunnen de geometrische begrenzingen en bijbehorende regels voor profielen van vrije ruimte opnemen in hun waterschapsverordening. De provincie neemt voor 2032 in de omgevingsvisie op hoe zij bij keuzes in de ruimtelijke ordening rekening houdt met deze profielen.

Ten slotte zijn bevers in toenemende mate een risico voor de stabiliteit van regionale waterkeringen en daarmee voor de waterveiligheid. Bevers zijn echter een beschermde diersoort. Vanuit haar verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid beschikt de provincie over de bevoegdheid om, binnen de eisen die het natuurbeschermingsrecht daaraan stelt, omgevingsvergunningen te verlenen voor flora- en fauna-activiteiten die nodig zijn om bever-gerelateerde risico's voor waterveiligheid te beheersen. Dat vraagt een zorgvuldige afweging tussen het waterveiligheidsbelang en het natuurbeschermingsbelang. De provincie sluit hierbij aan bij de nationale beveraanpak.

5.3.1.4 Invulling geven aan meerlaagsveiligheid (MLV)

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie wil invulling geven aan het concept meerlaagsveiligheid. Meerlaagsveiligheid is gericht op het beperken van de kans op een overstroming en het beperken van de negatieve gevolgen van een overstroming, door een duurzame ruimtelijke inrichting en een goede crisisbeheersing (voorkomen van slachtoffers). De provincie onderzoekt hoe zij hier verder invulling aan wil geven. Dit doet de provincie samen met de relevante overheden en maatschappelijke organisaties. Daarbij worden maatregelen voor klimaatadaptatie en een waterrobuuste ruimtelijke inrichting meegenomen. Dit kan leiden tot adviezen aan gemeenten en eventueel een aanpassing van het beleid van de provincie (agenderend).~~

~~*Rol*~~

~~Samenwerkend~~

De provincie brengt het belang van een overstromingsbewuste inrichting van gebieden reeds onder de aandacht via de artikelen 7.23 (risico’s van klimaatverandering) in de omgevingsverordening en artikel 7.41 gg (klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelen). In dat laatste artikel wordt gemeenten ge-

vraagd rekening te houden met prestatie-eisen uit de leidraad klimaatadaptief bouwen, die o.a. betrekking hebben op het thema overstromingen.

De provincie zet verder in op versterking van de verbinding en samenhang van de verschillende lagen van meerlaagsveiligheid (MLV) op gebiedsniveau. Meerlaagsveiligheid is een aanpak waarin preventie, gevolgenbeperking, crisisbeheersing, herstel en bewustwording bij overstromingen in samenhang worden bezien.

Het versterken van de verbinding en samenhang tussen deze lagen doet de provincie door gebieden te stimuleren om een gebiedsgerichte MLV-strategie op te stellen. Wanneer dit wenselijk is helpt de provincie een gebied bij het opstellen van een MLV-strategie. Met een gebiedsgerichte MLV-strategie kunnen lokale kansen worden benut.

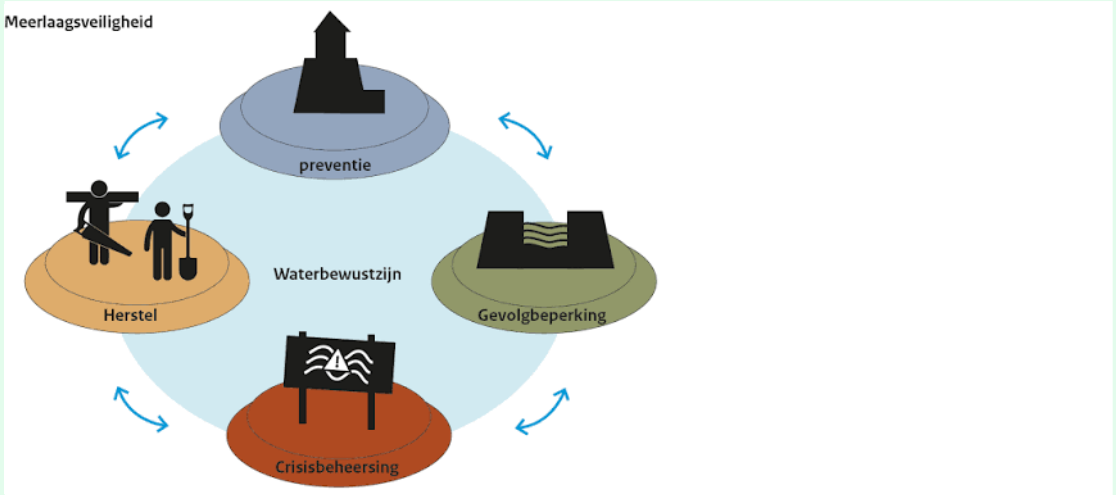
De provincie werkt ook aan het vergroten van de bewustwording bij gemeenten, waterschappen en veiligheidsregio's, zodat zij hun rol en bijdrage goed kunnen invullen.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

Het waterveiligheidsbeleid van de provincie is gebaseerd op het principe van meerlaagsveiligheid, waarbij risico's allereerst verminderd worden door de kans op overstroming te verkleinen (via preventie: dijkversterkingen). Daarnaast worden de mogelijke gevolgen van een overstroming gereduceerd via o.a. een overstromingsbewuste inrichting van gebieden en een goede crisisbeheersing (evacuatiestrategieën). Dit komt tot uitdrukking in onderstaand plaatje:

~~5.3.1.6 Risico's beheersen bij buitendijks bouwen~~5.3.1.5 Waterveilige inrichting van buitendijkse gebieden

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie ziet het als haar rol om te zorgen dat gemeenten bij ruimtelijke ontwikkelingen in buitendijkse gebieden rekening houden met de gevolgen van een mogelijke overstroming daarvan. Buitendijkse gebieden worden immers niet beschermd door een primaire waterkering. Door hun ligging zijn ze vaak wel aantrekkelijk voor wonen en werken. De provincie vraagt, via de omgevingsverordening, aan de gemeenten om bij ruimtelijke ontwikkelingen buitendijks in een omgevingsplan rekening te houden met de overstromingsrisico's. Voor zover risico's zich voordoen wordt rekening gehouden met het zo veel mogelijk voorkomen en beperken, via maatregelen of voorzieningen, dan wel het gericht aanvaarden van deze risico's.~~

Vanuit de onlangs aangescherpte Beleidslijn Grote Rivieren (BGR) geldt in sommige buitendijks gebieden van Zuid-Holland een verbod op bouwen terwijl in andere buitendijkse gebieden van Zuid-

Holland vanuit het rijk geen eisen worden gesteld. Voor deze laatste buitendijkse gebieden die buiten het toepassingsgebied van de BGR vallen, is een waterveilige inrichting van groot belang. De provincie brengt daarom het belang van een overstromingsbewuste inrichting van deze buitendijkse gebieden onder de aandacht bij gemeenten. Dit doet zij door gemeenten te attenderen op de verplichting om bij buitendijkse ontwikkelingen de overstromingsrisico's in beeld te brengen. Waar overstromingsrisico's worden ingeschat, kunnen passende maatregelen of voorzieningen worden getroffen om deze risico's te voorkomen of te beperken. Ook kunnen risico's door gemeenten worden aanvaard, mits dit zorgvuldig wordt onderbouwd.

Rol

~~Samenwerkend~~Rechtmatig

Uitwerking

Het onderwerp waterveilig buitendijks bouwen wordt door de provincie met urgentie geagendeerd. Hierbij wordt verwezen naar artikel 7.23 (Risico's van klimaatverandering) en artikel 7.41gg (Klimaatadaptief ruimtelijk ontwikkelingen) van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. In dit laatste artikel worden gemeenten gevraagd rekening te houden met prestatie-eisen uit de Leidraad Klimaatadaptief Bouwen, waaronder de prestatie-eisen die op overstromingen betrekking hebben (ook buitendijks). De provincie draagt via het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden bij aan de acties en onderzoeken die als vervolg op de nieuwe herijkte strategie van dat deltadeelprogramma op het thema waterveiligheid buitendijks.

~~5.3.1.7 Wateroverlast beperken~~5.3.1.6 Beperken wateroverlast

Wat gaat de provincie doen?

De provincie wil de kans op wateroverlast beperken en schade door wateroverlast voorkomen. Dit is belangrijk voor de leefbaarheid, de veiligheid en de economie van Zuid-Holland, nu en in de toekomst. De provincie heeft daartoe in de ~~Omgevingsverordening~~omgevingsverordening omgevingswaarden vastgesteld voor wateroverlast door overstroming ~~(inundatie)~~ vanuit het regionale watersysteem. Met deze omgevingswaarden kunnen de waterschappen de benodigde bergings- en afvoercapaciteit van het regionale watersysteem vaststellen en realiseren. ~~In de Omgevingsverordening is opgenomen dat alle gebieden in 2027 voldoen aan deze omgevingswaarde. Voor Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht is in de verordening geregeld dat het tijdstip waarop aan de omgevingswaarden moet zijn voldaan in overleg met hen wordt vastgesteld.~~

Om rekening te houden met water en bodem wil de provincie dat de omgevingswaarden wateroverlast in de toekomst beter aansluiten bij het water- en bodemsysteem en niet alleen gekoppeld zijn aan de gebruiksfunctie. Ze wil dat de omgevingswaarden beter passen bij lokale gebiedskenmerken zoals het watersysteem, hoogte, grondsoort en bodemdaling.

Uiterlijk in 2033 actualiseert de provincie de regels in de omgevingsverordening die betrekking hebben op de omgevingswaarden voor wateroverlast. Daarbij worden de omgevingswaarden wateroverlast vastgelegd met geometrische begrenzingen en wordt bezien of aanpassing van de omgevingswaarde voor grasland wenselijk en uitvoerbaar is, en worden de begrippen 'bebouwing' en 'overige functies' binnen de bebouwde kom nader afgebakend. Ten slotte worden bestuurlijke afspraken over de monitoring van de omgevingswaarden in de omgevingsverordening vastgelegd.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

~~Uit neerslagstatistieken blijkt dat de kans op extreme neerslag is toegenomen en door klimaatverandering ook verder zal toenemen. Hierdoor neemt ook de kans op wateroverlast door overstroming uit het regionale watersysteem toe. Extreme neerslag kan ook leiden tot water op straat. Hier wordt verder op ingegaan in de beleidskeuze Klimaatbestendig Bouwen.~~

~~*Aanpak wateroverlast*~~

~~De provincie is met de waterschappen in gesprek over de aanpak van wateroverlast in relatie tot beleidsdoelen die om vernatting vragen, zoals bodemdaling en weidevogelbeheer, en andere ontwikkelingen die de kans op wateroverlast vergroten, zoals klimaatverandering en verstedelijking. Uit de besprekingen tussen provincie, waterschap en andere relevante partijen, zoals gemeenten en belangenorganisaties, kunnen voorstellen komen om het omgevingsbeleid en/of de omgevingswaarden (normen) in de Omgevingsverordening te herzien, zodat beter rekening kan worden gehouden met genoemde ontwikkelingen. Het gaat om de volgende beleidsdoelen en opgaven:~~

- ~~Bodemdaling: verstandig omgaan met (de gevolgen van) bodemdaling in de slappe veen- en/of kleigebieden. Om bodemdaling tegen te gaan is het meestal nodig de bodem te vernatten, maar dat vergroot de kans op wateroverlast. De provincie zal in overleg met de waterschappen bepalen hoe hiermee om te gaan (zie meer hierover in hoofdstuk 4).~~
- ~~Behoud en versterking biodiversiteit: beheer weidevogelgebieden. Hiervoor is nodig het waterpeil te verhogen, maar ook dat vergroot de kans op wateroverlast. De provincie zal in overleg met de waterschappen bepalen hoe hiermee om te gaan.~~
- ~~Verstedelijking: verdichting vergroot de kans op wateroverlast. Daarom moet bij stedelijke ontwikkeling onder andere voldoende ruimte worden gereserveerd voor bergings- en afvoercapaciteit en voor voldoende vasthoudend vermogen van een gebied.~~

~~In de planperiode tot 2027 zal de provincie hierover het gesprek voortzetten met de waterschappen. Daaruit kunnen voorstellen komen om het omgevingsbeleid en de omgevingswaarden in de Omgevingsverordening te herzien, zodat beter rekening wordt gehouden met bovengenoemde ontwikkelingen.~~

De Nationale Aanpak Wateroverlast en de Deltadeelbeslissing Wateroverlast in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie vormen de basis voor het beleid van de provincie.

De provincie zal als eerste stap de tabel met de huidige omgevingswaarden en maaiveldcriteria omzetten naar locaties die geometrische begrensd zijn. De provincie gaat samen met waterschappen en gemeenten een toekomstbestendige risicogerichte normenkaart voor wateroverlast met zichtjaar 2040 maken op basis van de kenmerken van het water- en bodemsysteem. Hierbij wordt voor landelijk gebied de expliciete koppeling tussen het type landgebruik en de normering wateroverlast losgelaten, ten gunste van een risicogerichte benadering. De provincie gebruikt hierbij de handreiking risicogericht normeren die vanuit het nationale traject wateroverlast ontwikkeld wordt. Bij de uitwerking wordt de normering wateroverlast voor specifieke gebieden heroverwogen, als eerste de onbebouwde delen van het veenweidegebied en van overgangszones rondom Natura2000 gebieden. Juist in deze gebieden staat de omgevingswaarde wateroverlast andere doelen in de weg, zoals het tegengaan van bodemdaling en het vasthouden van water om droogte tegen te gaan. Om te komen tot de risicogerichte normenkaart voor 2040 zal de provincie zoveel mogelijk gebruik maken van lopende gebiedsprocessen om het voorstel van provincie en waterschappen te bespreken met gemeenten en andere belanghebbenden. Totdat nieuwe omgevingswaarden in de omgevingsverordening zijn vastgesteld en in werking zijn getreden, blijven de huidige omgevingswaarden van kracht.

De provincie gaat de omgevingswaarde voor grasland aanpassen en start samen met andere provincies en het Rijk een proces om toe te werken naar een landelijke afspraak over het aanpassen van de graslandnorm uiterlijk in 2033. Hiervoor onderzoekt de provincie welke mogelijkheden er zijn en wat de gevolgen zijn voor o.a. huiseigenaren, agrariërs, natuur en bodemdaling. Het gaat bijvoorbeeld om funderingsschade, opbrengstvermindering, natuurbehoud of het remmen van bodemdaling en daardoor het verlagen van kosten voor beheer en onderhoud van lokale wegen en andere infrastructuur. Door een overgangstermijn te hanteren (voorzienbaarheid) kunnen sectoren en gebruikers zich tijdig voorbereiden op en zich aanpassen aan de nieuwe situatie.

Waterschappen hanteren momenteel verschillende interpretaties van de begrippen bebouwing en ‘overige functies’ binnen de bebouwde kom (artikel 5.8 van de ZHOV). Hierdoor is het beschermingsniveau in delen van het bebouwde kom-gebied per waterschap verschillend. In afstemming met de waterschappen wordt gezocht naar een passende definitie waarmee tussen de waterschappen een gelijkwaardig beschermingsniveau voor de bebouwde kom wordt gehandhaafd. De ZHOV wordt hier vervolgens op aangepast zodat waterschappen het artikel op dezelfde wijze kunnen toepassen.

In dichtbebouwd stedelijk gebied is de aanpak van wateroverlast extra ingewikkeld vanwege onder meer een hoge bebouwingsdichtheid, bodemdaling en verschil in funderingen tussen gebouwen. Zowel gemeenten als waterschappen lopen hier soms tegen de grenzen van hun mogelijkheden aan. Het waterschap kan in uitzonderlijke gevallen een uitzonderingsverzoek aanvragen. Ook zal de provincie de samenwerking met gemeenten opzoeken, onder andere via de tien Zuid-Hollandse werkregio’s van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

Ook werkt de provincie aan afspraken met de waterschappen over monitoring van de omgevingswaarden. Op basis van de ervaringen met de voortgangsrapportages tot 1 januari 2028 zullen nieuwe afspraken over monitoring en verslaglegging worden gemaakt en vastgelegd in de omgevingsverordening.

5.3.1.7 Voorbereiden op grootschalige extreme regen

Wat gaat de provincie doen?

De provincie wil maatschappelijke ontwrichting door grootschalige extreme regen zoveel mogelijk beperken. Daarom voert zij op basis van data uit bovenregionale stresstesten een risicodialoog met medeoverheden en partner organisaties over grootschalige extreme regen. In de gesprekken staat het scenario van 200 mm regen in 48 uur centraal (de 'Limburgbui'). Hieruit volgt een gezamenlijke uitvoeringsagenda met mogelijke maatregelen en kosten.

Rol

Presterend

Uitwerking

De provincie coördineert de bovenregionale stresstest voor de Rijn-Maasmonding en draagt bij aan de stresstesten voor het Amsterdam-Rijnkanaal – Noordzeekanaal (ARK-NZK) en Rivierenland door regelmatig overleg met de andere coördinerende provincies Noord-Holland en Gelderland en andere relevante organisaties en waar relevent een financiële bijdrage.

De eerste stap van de stresstest was het opstellen van waterbeelden. Dit zijn kaarten met waterdiepten en duur van de wateroverlast als gevolg van de 'Limburgbui'. Alle waterbeelden van de bovenregionale stresstesten zijn met uitleg te vinden in de Klimaateffectatlas. Vervolgens zijn gevolgbeelden opgesteld waarin de gevolgen van de grootschalige wateroverlast voor vitale functies worden weergegeven. Op basis van de waterbeelden en de gevolgbeelden zal een risicodialoog worden georganiseerd. Deze dialoog vindt plaats tussen provincie, waterschappen, gemeenten, veiligheidsregio's, netbeheerders en andere vitale en kwetsbare partners. De provincie volgt hierbij de landelijke afspraken en handreikingen die door het Rijk zijn opgesteld. In de risicodialoog speelt meerlaagsveiligheid een centrale rol. In elke laag kunnen organisaties acties nemen om beter voorbereid te zijn op grootschalige extreme regen. De risicodialoog moet leiden tot bestuurlijke afspraken over het gewenste voorbereidingsniveau bij grootschalige extreme regen. Uit de risicodialoog volgt een gezamenlijke uitvoeringsagenda met mogelijke maatregelen en kosten. Deze uitvoeringsagenda is erop gericht om de maatschappelijke ontwrichting door grootschalige extreme regen te beperken. Denk bijvoorbeeld aan het uitvallen van rioolgemalen of het niet bereikbaar zijn van ziekenhuizen. Uitgangspunt bij het opstellen van deze uitvoeringsagenda is om het risico op extreme wateroverlast tot een acceptabel niveau te beperken met een doelmatige inzet van maatschappelijke middelen.

~~*5.3.2.6*~~*5.3.2.1 Realiseren goede oppervlaktewaterkwaliteit*

Wat gaat de provincie doen?

Een groot deel van het oppervlaktewater in Zuid-Holland is ingedeeld in ~~125~~127 oppervlaktewaterlichamen. De kwaliteit hiervan valt onder de regels zoals die gesteld zijn in de Kaderrichtlijn Water (KRW). De provincie legt de begrenzing, type en status van en de ecologische doelen voor KRW-oppervlaktewaterlichamen vast in het regionaal waterprogramma. Voor het behalen van de kwaliteitsdoelen voor deze KRW-oppervlaktewaterlichamen geldt een resultaatsverplichting.

In de uitwerking komen de volgende onderdelen terug:
- Invulling gemeentelijke watertaken met betrekking tot KRW
- Vermindering van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de Greenports
- Vermindering van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de landbouw
- Stimuleren van natuurvriendelijke inrichting en beheer van regionale watergangen
- Versterken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) indirecte lozingen

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

De oppervlaktewaterlichamen

~~***De oppervlaktewaterlichamen***~~

De KRW-systematiek maakt onderscheid in natuurlijke, sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen. Zuid-Holland heeft geen natuurlijke oppervlaktewaterlichamen, alle zijn sterk veranderd of kunstmatig. Voor natuurlijke oppervlaktewaterlichamen zijn ecologische doelen vastgelegd door het Rijk. Voor kunstmatige en sterk veranderde oppervlaktewaterlichamen heeft de provincie op voordracht van de waterschappen ecologische kwaliteitsdoelen vastgesteld die uiterlijk in 2027 moeten zijn gerealiseerd. De doelen voor en de kenmerken van de oppervlaktewaterlichamen worden hierna kort beschreven en verder uitgewerkt in de KRW-~~nota~~bijlage. De waterschappen monitoren de kwaliteit van de oppervlaktewateren en stellen een pakket maatregelen op om te (blijven) voldoen aan de KRW-vereisten. Zij werken daarbij samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties als Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) en natuurbeheerders. In deze samenwerking wordt actief gezocht naar meekoppelkansen en verbinding met andere opgaven, zoals de stikstofproblematiek, vergroten biodiversiteit, natuurdoelen, zwemwater en drinkwatervoorziening.

De waterkwaliteitsdoelen voor oppervlaktewaterlichamen zijn:
- ~~goede ecologische toestand (zie KRW-nota par. 4.2 en 4.3);~~
  goed ecologisch potentieel (zie KRW-bijlage par. 3.2);
- goede chemische toestand;
- geen achteruitgang.

Overige wateren

~~***Overige wateren***~~

De oppervlaktewateren die vanwege hun omvang geen KRW-oppervlaktewaterlichaam zijn noemen we ‘overige wateren’. Voor de ecologische kwaliteitsdoelen hiervan geldt een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting. Op voordracht van de waterschappen legt de provincie doelen voor overige wateren vast (zie KRW-~~nota, par. 4.5~~bijlage).

Waterkwaliteitsdoelen voor overige wateren zijn te verdelen over:
- goed ecologisch potentieel ~~(zie KRW-nota par. 4.5)~~;
- goede chemische toestand;~~- geen achteruitgang.~~
- geen achteruitgang.

Ecologische doelen

~~De provincies Noord- en Zuid-Holland hebben samen met de waterschappen afspraken gemaakt over ecologische doelen voor de overige wateren (zie KRW-nota, par. 4.5). De ecologische doelen voor overige wateren worden tegelijk met de doelen voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen iedere zes jaar gemeten en zo nodig herzien.~~

~~De waterschappen zijn initiatiefnemer voor gebiedsprocessen om ecologische doelen voor overige wateren af te leiden. Als de provincie in een bepaald gebied voor een ander doel al een gebiedsproces voert, kan het waterschap de provincie vragen om in het gebiedsproces ook de afleiding van ecologische doelen voor het overig water in dat gebied te betrekken.~~

~~*Chemische doelen*~~

~~Met de waterschappen is afgesproken om de chemische doelen voor KRW-oppervlaktewaterlichamen ook van toepassing te laten zijn op de overige wateren.~~

Voor overige wateren zijn in de planperiode 2022–2027, op voordracht van de waterschappen, ecologische doelen afgeleid en door de provincie vastgesteld. Deze doelen zijn gebaseerd op een KRW-achtige systematiek, maar kennen een minder uitgebreide uitwerking dan voor KRW-waterlichamen.

De ecologische doelen worden overgenomen uit het voorgaande regionaal waterprogramma en blijven daarmee van kracht. In afwijking van de beoogde systematiek, waarin de ecologische doelen en de actuele toestand eens per zes jaar – gelijktijdig met de KRW-waterlichamen – opnieuw worden

bepaald en vastgesteld, heeft in de afgelopen planperiode geen volledige actualisatie plaatsgevonden. Daarom wordt in het eerste jaar van de planperiode 2028–2033, conform de afspraken uit de Overeenkomst inzake Ecologische doelen overige wateren provincie Zuid-Holland en provincie Noord-Holland, de actuele toestand en trend van de ecologische waterkwaliteit in beeld gebracht. Op basis van lokale afweging van mogelijke maatregelen worden waar nodig ook de voor deze water huidig geldende ecologische doelen geactualiseerd. De waterschappen zijn initiatiefnemer voor gebiedsprocessen om ecologische doelen voor overige wateren af te leiden, waarbij we streven naar harmonisatie binnen stroomgebied Rijn-West van de monitoring en de doelen voor de niet-KRW wateren.

Chemische doelen

Bij alle bronnen van verontreiniging worden via vergunningen of algemene regels de best beschikbare technieken voorgeschreven om lozingen en emissies van chemische stoffen terug te dringen. Vervolgens wordt beoordeeld, zoals bij lozingen met de emissie-immissietoets, of aanvullende maatregelen nodig zijn.

De chemische doelen zijn vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Het gaat hierbij om de doelen voor prioritaire stoffen (zeer giftige of moeilijk afbreekbare stoffen) die Europa heeft vastgelegd en die de chemische toestand van een water bepalen, en om chemische doelen voor overige verontreinigende stoffen die nationaal zijn vastgesteld en die mede de ecologische toestand bepalen.

De provincie vindt het van belang dat ook voor oppervlaktewateren die niet als KRW-waterlichaam zijn vastgesteld, dus voor de overige wateren, doelen gelden. Voor de chemische doelen sluit de provincie aan bij de normen voor de chemische toestand uit het Bkl, inclusief de nieuwe en aangescherpte stoffen onder de herziening KRW. Voor zowel de KRW-waterlichamen als overige wateren kunnen de in het Bkl opgenomen stoffen en de betreffende getalswaarden als vertrekpunt dienen voor afwegingen.

De provincie verwacht dat de waterschappen deze normen als uitgangspunt voor afwegingen zullen toepassen op alle oppervlaktewateren.

Samenwerkingsverbanden

~~***Samenwerkingsverbanden***~~

Hier worden de volgende samenwerkingsverbanden toegelicht:
- Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West;
- ~~Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoet water~~KRW Impulsprogramma;
- Interprovinciaal Overleg;
- ~~Deltaplan Agrarisch Waterbeheer~~Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied;
- ~~Programma Realisatie Natuurnetwerk Nederland~~Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG).

~~*Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West: op zoek naar synergie*~~

~~In het deelstroomgebied Rijn-West (zie figuur 1 in KRW-nota) werken de overheden in een Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) samen aan schoon water. De provincie Zuid-Holland is sinds 1 januari 2020 bestuurlijk voorzitter van dit overleg. Binnen het RBO Rijn-West werken de partijen samen aan de strategische agenda om de KRW-doelen te bereiken. Het betreft maatregelen voor onder andere de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen in provinciale vaarwegen. Maar bijvoorbeeld ook aan maatregelen zoals functieverandering en herinrichting van landbouwgebied naar natuurgebied als daarmee de KRW-doelen worden bevorderd. De provincie neemt als partner van het RBO Rijn-West deel aan de werkgroep vismigratie, waarin de provincie samen met de waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten werkt aan het wegnemen van barrières voor trekvissen. Ook is de provincie vertegenwoordigd in de werkgroep die uitwerking geeft aan het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer.~~

~~De provincie zoekt actief naar mogelijkheden om opgaven aan elkaar te koppelen, waardoor win-winsituaties kunnen ontstaan (meekoppelkansen). Zo zoekt ze in gebiedsprocessen naar synergie tussen de opgaven van de waterschappen en de provincie (zoals o.a. in de Visie Rijke Groenblauwe leefomgeving benoemd). Via de gebiedsprocessen selecteren de waterschappen en de provincie samen de maatregelen.~~

~~Maatregelen die zich lenen voor synergie:~~
- ~~Natuurrijk/biodiversiteit en natuur:~~

- ~~verbinden maatregelen Natura 2000-gebieden / Natuurnetwerk Nederland (NNN) met KRW-opgave waterschappen, ambities overig water en terreinbeherende organisaties;~~
- ~~aanleggen ecologische verbindingszones Natuurnetwerk Nederland;~~
- ~~inrichtingsmaatregelen: aanleg natte ecologische zones en plas/drasgebieden en maatregelen vismigratie;~~
- ~~mogelijkheden natuurontwikkeling in samenhang met maatregelen wateroverlast en waterberging, bijvoorbeeld waterberging in combinatie met (riet)moeras, natte bossen of natte graslanden;~~
- ~~Maatregelen in weidevogelgebieden.~~

- ~~Verduurzamen Landbouw:~~
  - ~~koppelen kringlooplandbouw aan maatregelen van waterschappen en LTO via impulsprogramma stroomgebied Rijn-West (reductie nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen);~~
  - ~~uitvoeren maatregelen agrarisch natuurbeheer via samenwerking agrarische collectieven en subsidiëring vanuit Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB);~~
  - ~~bijdrage Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.~~
- ~~Klimaat en bodemdaling:~~
  - ~~uitvoeren klimaatstresstest voor waterkwaliteit;~~
  - ~~uitwisselen kennis bodemdaling en klimaat.~~
- ~~Maatregelen in samenhang met recreatie:~~
  - ~~(communicatie rond) maatregelen voor de zwemwaterkwaliteit.~~

~~*Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoet water*~~

~~De provincie werkt in de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoet water samen met de rijksoverheid, waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten, kennisinstituten, natuur-, zorg- en landbouworganisaties en de industrie. De aanpak richt zich vooral op het verbeteren van de waterkwaliteit door het aanpakken van ongewenste stoffen in het water, waarmee wordt bijgedragen aan de doelen die zijn gesteld in de KRW. Prioriteit is het voorkomen en beperken dat nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten, microplastics en stoffen die nog niet genormeerd zijn (de zogeheten opkomende stoffen) in het oppervlaktewater terechtkomen. Om de hoeveelheid microplastics in het water te verminderen ruimt de provincie plastic zwerfvuil langs provinciale vaarwegen op en ondersteunt ze opruimacties van andere partijen.~~

Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West: op zoek naar synergie

In het deelstroomgebied Rijn-West werken de overheden in een Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) samen aan schoon water. De provincie Zuid-Holland is bestuurlijk voorzitter van dit overleg. Binnen het RBO Rijn-West werken de partijen samen aan de strategische agenda om de KRW-doelen te bereiken. Het betreft maatregelen voor onder andere de aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen in provinciale vaarwegen. Maar bijvoorbeeld ook aan maatregelen gericht op regionaal handelingsperspectief op het terugdringen van verontreinigingen uit rioolzuiveringsinstallaties (rwzi's), herkomst en handelingsperspectief op probleemstoffen en onderzoek naar de oorzaken, risico's en maatregelen gericht op het tegengaan van vergrijzing van grondwater. Daarnaast werken binnen het stroomgebied de partners aan uniforme kaders voor de invulling van de KRW-vereisten en is Rijn-West een belangrijk voorportaal voor het BO KRW, waarbij in het RBO specifieke voor het stroomgebied bestuurlijke aandachtspunten worden voorbereid. De provincie neemt als partner van het RBO Rijn-West deel aan de verschillende en wisselende werkgroepen, waaronder de werkgroep vismigratie, rol van gemeenten en chemische stoffen.

KRW Impulsprogramma

Onder regie van de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is medio de planperiode 2022-2027 het KRW-Impulsprogramma tot stand gekomen. Dit programma is opgezet om de waterkwaliteit in Nederland te verbeteren en de KRW-doelen te behalen, die betrekking hebben op schoon oppervlakte- en grondwater. Het is een geïntegreerde, gebiedsgerichte aanpak die samenwerking tussen overheid en stakeholders stimuleert. Het combineert monitoring, uitvoering van maatregelen, ruimtelijke interventies en juridische borging om de waterkwaliteit duurzaam te verbeteren en risico's op niet-naleving te minimaliseren. De provincie werkt hierin actief met het Rijk en de andere decentrale overheden aan de in totaal zeven actielijnen die in het programma zijn uitgezet. Daar waar de einddatum 2027 in verband met het voldoen aan de Europese waterkwaliteitsnormen cruciaal is, wordt verwacht dat het programma ook nadien doorloopt.

Interprovinciaal Overleg

~~*Interprovinciaal Overleg*~~

De provincie heeft in IPO-verband een position paper opgesteld over de betrokkenheid van de provincies bij de belangrijkste waterkwaliteitsthema's. Het gaat daarbij om nutriënten (nitraat en fosfaat vanuit mest), gewasbeschermingsmiddelen, opkomende stoffen, microplastics en ~~medicijnresten.Dit~~medicijnresten. Dit position paper bevat geen harde afspraken, maar geeft de provincies de mogelijkheid om voor specifieke stoffen afspraken te maken met partners om gezamenlijk resultaten te boeken. Een voorbeeld is de afspraak met waterschappen en omgevingsdiensten om intensiever te handhaven op de illegale lozing van gewasbeschermingsmiddelen. Een ander voorbeeld is de aanpak van plastic zwerfafval in het oppervlaktewater ter voorkoming van microplastics.

~~*Deltaplan Agrarisch Waterbeheer*~~

~~Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer is een initiatief van de landbouwsector met als doel verbetering van de waterkwaliteit en behoud van zoetwatervoorziening. Provincie Zuid-Holland en de waterschappen dragen bij aan de uitwerking via gebiedsdocumenten. De gebiedsdocumenten resulteren uiteindelijk in watermaatregelen op het boerenerf. De inzet van Provincie Zuid-Holland in de gebiedsuitwerking is in lijn met de Hoofdlijnennotitie vitale landbouw Zuid-Holland, waarin staat beschreven welke kansen de provincie heeft om niet alleen te werken aan de waterdoelen, maar ook aan biodiversiteit, klimaatverandering, bodemdaling, stikstofreductie en regionale economie.~~

~~*Programma realisatie Natuurnetwerk Nederland (NNN) en samenwerking Groene partners*~~

~~Veel natuurdoelen zijn afhankelijk van een goede waterkwaliteit en natuurlijk peil (in de winter hoger dan in de zomer). Voor het realiseren van deze natuurdoelen is samenwerking met de waterschappen daarom cruciaal. Realisatie van het Natuurnetwerk Nederland is in paragraaf 5.1.1. van de omgevingsvisie verder beschreven.~~

~~Daarnaast wordt via Groene partneroverleg verbinding gelegd met alle provinciale natuuropgaven en de verschillende Groen (blauwe) partners die hier aan werken.~~

Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

In het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) brengt de provincie de belangen van natuur, water, stikstof en klimaat samen en worden concrete maatregelen uitgevoerd om het platteland vitaal te houden, met toekomst voor de landbouw. Het ZH-PLG ondersteunt en coördineert diverse projecten en initiatieven, zoals natuurherstel in veenweidegebieden, duurzaam waterbeheer en klimaatadaptatie. Het sluit aan bij bestaande samenwerkingen en gebiedsprocessen waarin wordt gewerkt aan doelen op het gebied van natuur, water, stikstof en klimaat. Het verschil is dat de doelen nu in één programma zijn samengebracht, zodat acties beter op elkaar afgestemd worden en meer impact hebben.

Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG)

In dit landelijk samenwerkingsverband maken overheden en het bedrijfsleven samen afspraken en beleid om de glastuinbouw volledig emissieloos en duurzaam te krijgen. In het platform vindt overleg plaats tussen Rijk (IenW), IPO (glasprovincies), VNG (glasgemeenten), de Unie van Waterschappen en de brancheorganisatie Glastuinbouw NL. In het PDG ligt de nadruk op het verbeteren van de waterkwaliteit in glastuinbouwgebieden en het verminderen van emissies richting het milieu (oppervlaktewater, bodem en riolering). Ieder jaar maakt het PDG een uitvoeringsprogramma en laat zien hoever zij is met het uitvoeren van de acties van het jaar ervoor. De provincie is ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigt in het PDG.

Invulling gemeentelijke watertaken met betrekking tot KRW

De provincie stimuleert en ondersteunt gemeenten bij het invullen van hun gemeentelijke water- en waterketentaken, zodat zij bijdragen aan het behalen van de KRW-doelen en aan de uitvoering van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater. De provincie stimuleert en ondersteunt gemeenten om in de eerste twee jaar van de vierde KRW-planperiode, in overleg met de betrokken waterschap(pen), een handelingsperspectief voor deze taken te bepalen en van daaruit tijdig bij te dragen aan de voorbereiding en uitvoering van de geïntegreerde beheerplannen voor stedelijk afvalwater voor de relevante afwateringsgebieden van agglomeraties, met inachtneming van de nationale implementatie en taakverdeling.

Om de KRW-doelen te bereiken, is het belangrijk dat gemeenten hun verantwoordelijkheden binnen de waterkwaliteitsopgave adequaat invullen. Aspecten die (kunnen) worden bekeken zijn: foutaan-

sluitingen, beperken overstorten, afkoppelen, indirecte lozingen, groenbeheer en de waterkwaliteitsopgave in planvorming. Om gemeenten te ondersteunen om aan hun verantwoordelijkheid binnen de waterkwaliteitsopgave te voldoen neemt de provincie de volgende acties:

- Ten eerste brengt zij per waterschapsgebied in kaart welke verantwoordelijkheden de gemeenten al oppakken.
- Ten tweede borgt de provincie per cluster van gemeenten binnen waterschapsgebieden een aanpak door (voor zover nodig) het initiëren en ondersteunen van samenwerkingsprocessen in deze gebieden met gemeenten en waterschappen. Dit gebeurt onder regie van aangewezen procesmanagers. Deze procesmanagers agenderen de opgave, brengen kennis in en bevorderen kennisdeling. Zij zien erop toe dat betrokken gemeenten en andere partners tijdig en passend uitvoering geven aan hun taken en verantwoordelijkheden. Hierbij wordt een actieve rol van de waterschappen gevraagd bij het analyseren van knelpunten en identificeren van handelingsperspectief voor gemeenten.
- Ten slotte zet de provincie een (regionale) bestuurlijke overlegstructuur op om de voortgang van gemeentelijke watertaken te monitoren en eventuele knelpunten op te lossen.

Vermindering van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de Greenports

De provincie werkt samen in het landelijke Platform Duurzame Glastuinbouw (PDG) en regionaal in het afsprakenkader emissieloze kas (Westland-Oostland).

In het PDG werken het ministerie van IenW, de Unie van Waterschappen, glasgemeenten en glasprovincies en Glastuinbouw Nederland samen, waarbij onderzoek wordt uitgevoerd en op basis daarvan wordt landelijke wet- en regelgeving (Besluit activiteiten leefomgeving) aangescherpt om emissies van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen verder te reduceren.

Naast wetgeving ontwikkelt het PDG ook kennis en instrumenten om tuinders en toezichthouders te faciliteren in een betere naleving en handhaving van wet- en regelgeving.

De activiteiten van het PDG zijn vastgelegd in het Jaarprogramma 2026/2027 en in het Plan van Aanpak nagenoeg nulemissie glastuinbouw richting 2027 en daarna. Dit plan van aanpak is te vinden via https://www.glastuinbouwwaterproof.nl/content/glastuinbouwwaterproof/Documenten/261007_-_VASTGESTELD_-_actieplan_nav_BOT.pdf. In 2027 worden de resultaten van het PDG geëvalueerd(terugblik) en verdere plannen ontwikkeld voor de KRW-opgaven na 2027 (vooruitblik).

In het afsprakenkader emissieloze kas werken de hoogheemraadschappen van Delfland en van Schieland en de Krimpenerwaard, de inliggende glasgemeenten, Glastuinbouw Nederland en de provincie samen aan maatregelen om nalevingsgedrag van tuinders te verbeteren en toezicht en handhaving door waterschappen en gemeenten te versterken.

Convenant toekomstbestendige gewasbescherming

De provincie neemt, via het IPO, deel aan de uitwerking van het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming. In het convenant is opgenomen dat Rijk, provincies, waterschappen en sectorpartijen toereikende maatregelen treffen om de huidige normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen via gebruiks- en/of gebiedsmaatregelen weg te nemen.

Bollenteelt

Om de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit in bollenteeltgebieden te verbeteren werkt de provincie - in samenwerking met waterschappen, gemeenten en sectorpartijen – aan maatregelen om de emissies van fosfaat en gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen.

Hiervoor continueert zij de aanpak onder het ZH-PLG. De provincie faciliteert en ondersteunt onder dit programma het project regiocertificering in de Duin- en Bollenstreek waarin kwekers samen op basis van Kritische Prestatie Indicatoren maatregelen treffen om de milieudruk, uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en grondwater, te verminderen.

Tevens financiert de provincie het gebiedsproces, en denkt zij mee aan oplossingen. Hierbij hoort ook het subsidiëren van centrale agrarische wasplaatsen om de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen te reduceren. Ten slotte neemt de provincie, via IPO, deel aan het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming en werkt ze mee aan de ontwikkeling van concrete afspraken over reductiedoelen en maatregelen in de deelconvenanten.

Boomteelt

De provincie werkt samen met het waterschap, gemeente en de sector aan verbetering van de waterkwaliteit in het werkingsgebied boom- en sierteelt door reductie van emissies. Zij zet de samenwerking met Greenport Boskoop voort via Project Schone Sloot als bijdrage aan de integrale waterkwaliteitsaanpak. De provincie heeft hierin een stimulerende en kaderstellende rol.

De provincie werkt ook samen met andere partijen binnen het ZH-PLG, waarin zij subsidie verstrekt aan projecten die bijdragen aan een betere waterkwaliteit. De provincie draagt indirect bij aan het bewerkstelligen van de nieuwe fase van de Innovatie Kwekerij 3.0 middels samenwerking met en financiële ondersteuning van de Greenport Boskoop.

Voor het verminderen van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de Greenports richt de provincie zich voornamelijk op de beheergebieden van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, Hoog Heemraadschap Delfland en Hoogheemraadschap Rijnland.

Vermindering van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de landbouw

De provincie werkt gezamenlijk met de akkerbouwsector, de waterschappen en ketenpartijen aan het verminderen van uitspoeling van emissies naar het oppervlaktewater voornamelijk via het ZH-PLG en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Hierbij worden in gezamenlijkheid meerdere projecten uitgevoerd. Via de inzet van emissiecoaches worden de hoofdroutes van emissies op het bedrijf naar het oppervlaktewater in kaart gebracht. Op significante routes kan middels subsidiering en communicatie geacteerd worden. Een voorbeeldinitiatief is het realiseren van centrale agrarische wasplaatsen die met name in de akkerbouw uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen kunnen voorkomen. De concrete inzet wordt bepaald vanuit de lopende initiatieven.

De provincie neemt, via het IPO, deel aan de uitwerking van het Achtste Nitraat Actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e NAP) en het Convenant toekomstbestendige gewasbescherming. De inzet van het (nog op te stellen) 8e NAP (ingaande naar verwachting per medio ’27) is gericht op het behalen van de waterkwaliteitsdoelen voor nutriënten afkomstig uit de landbouw. De inzet van het convenant is gericht op het treffen van toereikende maatregelen om de huidige normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen via gebruiks- en/of gebiedsmaatregelen weg te nemen. Rijk, provincies, waterschappen en sectorpartijen werken hierin samen.

Voor het Vermindering van emissie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen vanuit de landbouw richt de provincie zich op de beheergebieden van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap Delfland, Hoogheemraadschap Rijnland, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Stimuleren van natuurvriendelijke inrichting en beheer van regionale watergangen

De provincie stimuleert de ecologische inrichting en het beheer van watergangen door agrariërs en waterbeheerders. Zij voorziet in subsidies als onderdeel van een regionale invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Een ecologische inrichting van watergangen verhoogt de waterkwaliteit. Om de effectiviteit van de financiële middelen te verbeteren werkt de provincie samen met medeoverheden en agrarische collectieven.

Aanleg natuurvriendelijke oevers (NVO’s)

De provincie stimuleert het aanleggen en beheren van natuurvriendelijke oevers door middel van diverse subsidieregelingen. Voor NVO’s binnen de contouren van het natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt de mogelijkheid onderzocht of de inrichting vanuit de ZH-PLG maatregel Kwaliteitsimpuls NNN en met middelen die vrijkomen via het GLB 2028-2034 kunnen worden gefinancierd.

In samenwerking met de waterschappen en lokale partners werkt de provincie binnen de NNN-opgave en via de ZH-PLG gebiedsprocessen aan de natuurlijke inrichting van watergangen. Hiermee worden ecosystemen versterkt, waardoor de lokale flora en fauna een diverser en geschikter habitat krijgen. Voor een robuust ecosysteem heeft het de voorkeur om NVO-projecten zo veel mogelijk te clusteren binnen natte ecologische zones en aan te sluiten bij groenblauwe dooradering (GBDA). De provincie kijkt samen met de waterschappen waar in gezamenlijkheid NVO's gerealiseerd kunnen worden.

Beheer en onderhoud ecologische watergangen

De provincie subsidieert Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Deze middelen zijn afkomstig vanuit Europa, het Rijk, de waterschappen en de provincie. De provincie kent deze middelen

toe aan agrarische collectieven voor beheermaatregelen en onderhoud van ecologische watergangen. Om de impact te vergroten gaat wil de provincie de investeringsmiddelen van het Rijk voor natuurlijke inrichting vanuit het ANLb koppelen aan de middelen voor niet-productieve investeringen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) die ingezet worden voor natuurlijke inrichting.

De provincie draagt daarnaast bij aan de verdere professionalisering van agrarische collectieven voornamelijk via het beschikbaar stellen van middelen. Zij maakt afspraken over gezamenlijke financiering van indexatie van ANLb-tarieven met het relevante waterschap. Ten slotte stelt zij voorwaarden op voor de subsidieregelgeving middels een bestuursovereenkomst met de waterschappen over inrichting en financiering van het beheer dat gericht is op de verbetering van waterkwaliteit.

De provincie stimuleert natuurvriendelijke inrichting en beheer van regionale watergangen in de beheergebieden van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogeemraadschap Delfland, Hoogeemraadschap Rijnland, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Voor het beheergebied van Hoog heemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard levert de provincie een bijdrage aan het ontwikkelingsbeheer van oevers in nieuw ingerichte natuurgebieden. Ontwikkelingsbeheer is (tijdelijk) nodig vanwege de voedselrijke uitgangssituatie. De uitvoering is een gedeelde verantwoordelijkheid van provincie en waterschap.

Versterken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) indirecte lozingen

De provincie intensiveert de uitvoering van de VTH-taken voor indirecte lozingen waarvoor zij bevoegd gezag is. Daarnaast geeft de provincie uitvoering aan de provinciale coördinatierol/-taak op het gebied van VTH voor indirecte lozingen waarvoor de gemeenten het bevoegd gezag zijn. De EU-richtlijn industriële emissies, de KRW en de richtlijn inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid en inzake de voorkoming en beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging vormen hierbij het (Europese) kader. Doel is minimalisatie van emissies van KRW-relevante en overige waterkwaliteitsrelevante stoffen.

De Provincie Zuid-Holland werkt aan de actualisatie van de VTH-taken in relatie tot indirecte lozingen van KRW-relevante en zeer zorgwekkende stoffen. In nauwe samenwerking met en gebruik makend van de informatie en deskundigheid van de vijf omgevingsdiensten die voor de provincie de VTH-taken uitvoeren, worden vergunningen voor het lozen van deze stoffen KRW-proof gemaakt. De vergunningen worden beoordeeld en indien nodig in overeenstemming gebracht met de geldende waterkwaliteitsdoelen en toepasselijke wettelijke beoordelingskaders.

Aanvullend op de eigen inzet is onder leiding van de provincie een aanpak met ketenpartijen tot stand gekomen. Voor KRW-doelbereik is immers meer nodig dan alleen het actualiseren van de eigen provinciale vergunningen en is een gezamenlijke aanpak met andere regionale overheden essentieel. Voor indirecte lozingen van bedrijven waarvoor de gemeente bevoegd gezag is, ligt de uitvoering van de VTH-taken bij de gemeente. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor de werking van de zuiveringtechnische werken en hebben samen met Rijkswaterstaat een belangrijke rol bij het toezicht op de gevolgen voor de waterkwaliteit van de ontvangende oppervlaktewaterlichamen in hun beheer. Deelnemers aan de aanpak zetten zich in voor een steviger samenwerking bij VTH-taken met de ambitie om alle vergunningen voor de indirecte lozingen die mogelijk doelbereik in de weg staan, te bezien en indien nodig te herzien. De vergunningen voor indirecte lozingen die, gezien de aard en omvang van de lozing, de geloosde stoffen en de toestand van het ontvangende waterlichaam, een relevant risico vormen voor het behalen van onder meer de waterkwaliteitsdoelen, worden als eerste beoordeeld. Daarna worden de overige vergunningen beoordeeld waarvoor de provincie bevoegd gezag is.

In de herziene KRW zijn nieuwe milieukwaliteitsnormen opgenomen, waaronder normen voor een groep van 25 PFAS. De vergunningverlening wordt hierop aangepast. Het doel is om in 2036 alle vergunningen actueel te hebben en uiterlijk in 2039 te voldoen aan de Europese milieukwaliteitsnormen voor deze stoffen. Voor PFAS geldt een minimalisatieplicht, wat inhoudt dat lozingen van PFAS zoveel mogelijk moeten worden voorkomen en, als dat niet mogelijk is, zo ver mogelijk moeten worden beperkt. De resultaten van het lopend onderzoek vanuit het Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI), het project PFASEOUT, worden benut voor nadere beleidsontwikkeling. Dit project richt zich op het aantonen, verwijderen en afbreken van zowel lange- als korte keten-PFAS uit verschillende waterstromen.

Ook bedrijven hebben op het gebied van indirecte lozingen een eigen verantwoordelijkheid. Met VNO-NCW en MKB-Nederland worden krachten gebundeld om het laagdrempeliger te maken voor

bedrijven om zelfstandig inzicht te krijgen in hun lozingssituatie en te toetsen of zij voldoen aan de eisen van de KRW.

De provincie intensiveert de uitvoering van VTH-taken voor indirecte lozing in de beheergebieden van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap Delfland, Hoogheemraadschap Rijnland, Waterschap Hollandse Delta en Waterschap Rivierenland.

Documenten

- Bijlage A - KRW-~~nota~~bijlage

~~*5.3.2.1 Beleidsuitwerking goede en veilige zwemlocaties in oppervlaktewater*~~*5.3.2.2 Aanwijzen zwemlocaties en beschermen van zwemmers*

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie wil goed ingerichte en veilige zwemlocaties in oppervlaktewater en is verplicht jaarlijks locaties aan te wijzen als zwemwater. Ze controleert de aangewezen zwemlocaties op waterkwaliteit, hygiëne en veiligheid. De provincie is bevoegd om een negatief zwemadvies, zwemverboden en -waarschuwingen af te geven als de waterkwaliteit, hygiëne of veiligheid voor zwemmers onvoldoende is. De provincie heeft deze bevoegdheid gedelegeerd naar de Omgevingsdienst Midden-Holland.~~

De provincie heeft rondom zwemwater een aantal wettelijke taken die zij uitvoert of laat uitvoeren door de Omgevingsdienst Midden-Holland. Het gaat om het jaarlijks aanwijzen van zwemlocaties in oppervlaktewater en vaststellen van het badseizoen, de controle van de zwemwaterlocaties op veiligheid en hygiëne, te nemen beheersmaatregelen om te voorkomen dat zwemmers worden blootgesteld aan risico's (bijvoorbeeld het afgeven van een negatief zwemadvies of het instellen van een zwemverbod) en de communicatie hierover.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

~~*Bestaande zwemlocaties*~~

~~De zwemwaterkwaliteit is de verantwoordelijkheid van de waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat). Die hebben daarvoor een resultaatsverplichting. Ook zijn zij verantwoordelijk voor de monitoring van de waterkwaliteit. Hygiëne en veiligheid van een zwemlocatie zijn de verantwoordelijkheid van de terreinbeheerder. De provincie heeft in de Omgevingsverordening regels opgenomen waaraan de houder van een zwemlocatie moet voldoen.~~

~~*Nieuwe zwemlocaties*~~

~~De provincie inventariseert en beoordeelt nieuwe, potentiële zwemlocaties in oppervlaktewater. Belangrijke criteria om een locatie op te beoordelen zijn het aantal badgasten, de veiligheid, de oppervlaktewaterkwaliteit, eventuele conflicterende functies, bereikbaarheid en de aanwezigheid van voorzieningen. Alle betrokken partijen (provincie, waterbeheerders, gemeenten en terreinbeheerders) moeten samenwerken om tot kwalitatief goede, veilige zwemwaterlocaties te komen. De provincie faciliteert de overlegstructuren hiervoor.~~

~~*Kandidaat-zwemlocaties*~~

~~Als er veel wordt gezwommen op een plek die niet is aangewezen als zwemlocatie, gaat de provincie in gesprek met de desbetreffende terreinbeheerder of gemeente en de waterbeheerder. Voorafgaand aan de eventuele aanwijzing van een nieuwe zwemlocatie wordt beoordeeld of een passende waterkwaliteit, veiligheid en hygiëne haalbaar zijn. Bij de aanwijzing wordt ook rekening gehouden met andere functies, met het oog op de veiligheid en gezondheid van zwemmers. Andere functies, zoals beroepsvaart of andere vormen van waterrecreatie (pleziervaart, kitesurfen, sportvisserij), kunnen conflicteren met de functie zwemwater. Het plaatsen van een ballenlijn kan als voorwaarde gesteld worden om te zorgen voor de fysieke scheiding van functies.~~

~~*Toezicht en handhaving*~~

~~Gedeputeerde Staten hebben het uitvoeringskader voor toezicht en handhaving vastgelegd in de Beleidsnota Vergunningverlening Toezicht en Handhaving 2018-2021. Dit beleidsnota zal bij vaststelling van dit regionaal waterprogramma zijn geactualiseerd.~~

~~*Publieksinformatie*~~

~~Het publiek kan voor informatie over de zwemlocaties de landelijke website www.zwemwater.nl raadplegen. Deze website geeft voor alle officiële zwemlocaties in oppervlaktewater informatie, zoals een beschrijving van de locatie, huidig zwemadvies, gegevens over kwaliteitsmetingen, foto's, zwemwaterprofiel, enzovoort.~~

~~*Toekomstverkenning*~~

~~De provincie wil in de komende planperiode verkennen of en hoe het zwemwaterbeleid, naast invulling van de wettelijke taken, beter invulling kan geven aan een goede leefomgevingskwaliteit en aan de sportieve en recreatieve belevingswaarde van water in Zuid-Holland. Daarmee wordt nadrukkelijk de relatie gelegd met de beleidskeuze voor sport, recreatie, water- en groenbeleving. Bovendien is de verwachting dat door klimaatverandering de behoefte aan verkoeling zal toenemen en de kwaliteit van zwemwateren onder druk komt te staan. Deze noties en aandacht voor waterspeeltuinen zijn mee te nemen in de verkenning.~~

De provincie stelt jaarlijks voor aanvang van het zwemseizoen een lijst met officiële zwemlocaties in oppervlaktewater en de duur van het badseizoen vast. Alle aangewezen zwemlocaties in oppervlaktewater worden gecontroleerd op veiligheid, hygiëne en zwemwaterkwaliteit. De provincie laat de controle op veiligheid en hygiëne uitvoeren door de Omgevingsdienst Midden-Holland. De zwemwaterkwaliteit wordt gemonitord door de waterbeheerders. Zij inventariseren ook mogelijke bronnen van verontreiniging en nemen, binnen hun verantwoordelijkheden, het initiatief voor maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit.

Potentiële nieuwe zwemwaterlocaties, die in de meeste gevallen worden aangedragen door een gemeente, worden voor aanwijzing zorgvuldig beoordeeld door de provincie, Omgevingsdienst Midden-Holland en de waterbeheerder. Daarbij wordt gelet op het aantal zwemmers, de bereikbaarheid, conflicterende functies, beheer, veiligheid en waterkwaliteit.

De provincie is bevoegd om een waarschuwing of negatief zwemadvies af te geven, of een zwemverbod in te stellen als de zwemwaterkwaliteit, veiligheid of hygiëne onvoldoende is. Daarbij hoort ook communicatie over de genomen maatregel. Dat gebeurt via borden op de zwemlocatie en de website zwemwater.nl. Zowel het instellen van de maatregel als de communicatie daarover wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Midden-Holland.

Door klimaatverandering neemt de behoefte aan verkoeling toe, maar staat ook de kwaliteit van het zwemwater onder druk. Een groot deel van de Zuid-Hollandse zwemlocaties is vanwege natuurlijke omstandigheden gevoelig voor blauwalgen. Blauwalgen gedijen bij voedselrijkdom, warmte en beperkte doorspoeling. Voedselrijkdom heeft vaak een natuurlijke oorzaak, zoals veenbodem, maar komt ook door bemesting van agrarische gronden. Klimaatverandering leidt tot hogere watertemperaturen en beperkte mogelijkheid voor doorspoeling. De waterschappen hebben een inspanningsverplichting om blauwalgen te voorkomen, maar zien de opgave groter worden door klimaatverandering. De provincie stelt subsidie beschikbaar voor maatregelen om de kwaliteit van zwemlocaties te verbeteren. Daaronder vallen onder andere maatregelen om blauwalgen te bestrijden en maatregelen om verontreiniging door ganzen te voorkomen.

In 2023 zijn alle Zuid-Hollandse zwemlocaties gescreend op PFAS. Op drie zwemlocaties is destijds een overschrijding van de advieswaarde geconstateerd en is onderzoek uitgevoerd naar de bron van de verontreiniging. In overleg met de waterschappen en de beheerder blijven deze locaties gecontroleerd worden op PFAS en worden passende maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren en om te voorkomen dat zwemmers worden blootgesteld aan gezondheidsrisico's.

~~*5.3.2.2 Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta*~~

~~*Wat gaat de provincie doen?*~~

~~De Zuidwestelijke Delta is een gebied met hoge natuurwaarden. Het gebied vormt een groenblauwe long voor het stedelijk gebied eromheen. Ook voor recreatie en toerisme is het gebied van groot belang. In dit waterrijke gebied zijn wateropgaven (veiligheid, waterkwaliteit, zout/zoet) en natuur~~

nauw met elkaar verweven en is er een directe relatie met recreatie, landbouw, energie en regionale economie.

Samenwerken aan opgaven

Provincie Zuid-Holland werkt in het Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta samen met het Rijk en andere overheden, zoals de provincies Zeeland en Noord-Brabant, gemeenten en waterschappen. Het Deltaprogramma heeft tot doel de opgaven die aan de (rijks)wateren gerelateerd zijn te coördineren. Het gaat daarbij om het gebrek aan natuurlijke dynamiek als gevolg van de deltawerken en om opgaven door droogte, zeespiegelstijging en een hogere (water)temperatuur, die worden veroorzaakt door klimaatverandering. Klimaatverandering heeft invloed op de beschikbaarheid en kwaliteit van zoet water voor de landbouw, de industrie en de drinkwatervoorziening, en op de natuurwaarden van oevers.

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

Kaart met begrenzing van het Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta

Getij op de Grevelingen

Een belangrijke opgave in dit gebied ligt in de Grevelingen, waar verkend wordt of beperkt getij geïntroduceerd kan worden via een doorlaat in de Brouwersdam. Om de waterkwaliteit voor economie en ecologie in de delta te verbeteren, heeft de provincie zich jaren ingezet voor deze maatregel. De inzet van provincie Zuid-Holland is er daarmee op gericht het Rijk te helpen bij de waterkwaliteitsopgave van deze wateren, waarbij het Rijk een belangrijk deel van de benodigde financiële middelen beschikbaar stelt.

Verder wil de provincie het mogelijk maken dat private partijen het getij op de Grevelingen benutten voor het opwekken van duurzame energie door een getijdencentrale. Energiewinning uit een beperkte getijslag is nieuw. Een getijdencentrale in de Brouwersdam heeft de potentie van een internationale showcase.

Duurzame zoetwatervoorziening

Voor het overige deel van de Zuidwestelijke Delta is het van belang dat een duurzame zoetwatervoorziening behouden blijft en versterkt wordt. Provincie Zuid-Holland zet zich hiervoor in samen met het waterschap Hollandse Delta.

5.3.2.3 Kennisontwikkeling grondwaterkwaliteit en -kwantiteit

Wat gaat de provincie doen?

Kennis van stoffen die het milieu schade kunnen berokkenen en (nieuwe) technieken om deze op te sporen zijn nodig om ook in de toekomst te kunnen blijven zorgen voor een goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit. Hieronder staan een aantal initiatieven waarbij de provincie is betrokken:

1. In beeld brengen van (potentieel) Zeer Zorgwekkende Stoffen en opkomende stoffen;
2. Verbeteren van inzicht in het grondwatersysteem;
3. Integrale ontwikkelingen;
4. Werken aan een 3D-ordening van de ondergrond;
5. Onderzoek naar gevolgen van energietransitie voor de grondwaterkwaliteit;
6. Stimuleren van innovaties.

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

Ad 1 In beeld brengen van (potentieel) Zeer Zorgwekkende Stoffen en opkomende stoffen

Een Zeer Zorgwekkende Stof (ZZS) is een chemische stof die gevaarlijk is voor mens of milieu, omdat die bijvoorbeeld kankerverwekkend is, de voortplanting verstoort of zich in de voedselketen ophoopt. De criteria die worden gebruikt om een Zeer Zorgwekkende Stof te identificeren zijn vastgelegd in de EU-REACH-verordening. Mensen, planten en dieren kunnen in contact komen met zeer zorgwekkende stoffen via het milieu (lucht of water), via de werkplek of via producten zoals schoonmaakmiddelen. Voorbeelden van zeer zorgwekkende stoffen zijn lood, koper, vinylchloride en benzeen. Het doel van het Nederlandse beleid is om deze stoffen zo veel mogelijk uit de leefomgeving te weren (Prevent & Limit) en dus ook lozingen naar het water te beperken.

Ad 2 Verbeteren van inzicht in het grondwatersysteem

Inzicht in hoe het grondwater zich gedraagt in de ondergrond is belangrijk. Daarom ontwikkelt de provincie samen met Deltares een Integraal Watermodel voor de provincie Zuid-Holland. Met dit grondwatermodel kan worden onderzocht wat de effecten zijn van ingrepen, maatregelen en (autonome) ontwikkelingen, zoals grondwateronttrekkingen, bodemdaling, energietransitie, klimaatverandering en ingrepen in de ondergrond. Zo heeft de provincie kaarten ontwikkeld om inzicht te geven in de chlorideverdeling in de watervoerende pakketten. Beter inzicht in het grondwater kan ook leiden tot uitbreiding van het provinciale grondwatermeetnet en het toepassen van nieuwe technieken. Bij de modelontwikkeling wordt gebruik gemaakt van Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI). De provincies, ook Zuid-Holland, dragen bij aan de ontwikkeling van het NHI.

Ad 3 Integrale ontwikkelingen

De ondergrond heeft meerdere functies. Het gebruik van de ondergrond heeft invloed op de kwantiteit en kwaliteit van grondwater. Daarom is de provincie betrokken bij integrale onderzoeken en innovaties.

Ad 4 Werken aan een 3D-ordening van de ondergrond

De kennis van het grondwater wordt ingezet in de '3D-ordening'. Bij deze ordening van de ondergrond spelen de verschillende (grond)watervoerende pakketten een (hoofd)rol. De watervoerende pakketten worden gebruikt bij de warmte- en koudeopslag van bodemenergiesystemen, maar bijvoorbeeld ook voor de opslag van zoet water. Hierbij is nauwe samenwerking met gemeenten en waterschappen een essentieel onderdeel. In het Gemeentelijk Omgevingsplan zal 3D-ordening van de bodem een onderwerp zijn.

Ad 5 Onderzoek naar gevolgen van energietransitie voor de grondwaterkwaliteit

~~In het streven naar een schone, betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening worden ook mogelijkheden in de bodem en het grondwater verkend. Samen met andere partijen onderzoekt de provincie wat de gevolgen voor de grondwaterkwaliteit zijn van warmteopslag in de bodem met temperaturen hoger dan 30° C.~~

~~*Ad 6 Stimuleren van innovaties*~~

~~Veel vraagstukken maken maatwerk en samenwerking tussen partijen (overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen) noodzakelijk. De provincie participeert daarom in verschillende projecten en samenwerkingsverbanden op het gebied van kennis en innovatie, zoals COASTAR, Urban waterbuffer en WINDOW (Warmtevoorziening In Nederland Duurzamer met Ondergrondse Warmteopslag).Toepassing van ondergrondse warmteopslag met hoge temperatuuropslag vindt nog zeer beperkt plaats in Nederland. Het WINDOW-programma gaat over het wegnemen van technische, juridische en bedrijfseconomische belemmeringen, zodat ondergrondse warmteopslag in 2025 als bewezen techniek kan worden toegepast.~~

~~*5.3.2.5 Realiseren goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit*~~*5.3.2.3 Realiseren goede grondwaterkwaliteit en -kwantiteit*

Wat gaat de provincie doen?

~~De Europese Kaderrichtlijn Water (zie par. 4.3 KRW-nota) en de Grondwaterrichtlijn vormen het kader voor het realiseren van een goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit de systematiek van. In Nederland zijn de kaders die volgen uit de richtlijnen geïmplementeerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving.~~

~~Het regionaal waterprogramma dient maatregelen vast te stellen om te voldoen aan de KRW-doelen, waaronder de in artikel 4 KRW opgenomen milieudoelstellingen voor grondwater. Daarnaast kent de KRW ook een doelstelling die zich specifiek richt tot water bestemd voor menselijke consumptie, welke in paragraaf 3.4 behandeld wordt. (Art. 7 KRW).~~

~~De milieudoelstellingen in art. 4 KRW voor grondwater zijn:~~
1. ~~behalen goede kwantitatieve toestand;~~
2. ~~behalen goede chemische toestand;~~
3. ~~voorkomen van achteruitgang van de toestand van het grondwaterlichaam;~~
4. ~~ombuigen significante en stijgende trends;~~
5. ~~voorkomen en beperken inbreng van verontreinigende stoffen naar het grondwater (maatregelen ter uitvoering van art. 6, eerste lid Grondwaterrichtlijn).~~

~~KRW-doelen grondwater~~

~~*Ad 1 en 3*~~

~~De grondwaterlichamen moeten in evenwicht zijn. Dat wil zeggen dat aanvoer en onttrekking globaal gelijk zijn (waterbalans). Ook mag er geen sprake zijn van zoutintrusie (binnendringing), waardoor de voorraad zoet grondwater afneemt.~~

~~*Ad 2 en 3*~~

~~De Grondwaterrichtlijn beschrijft wanneer maatregelen genomen moeten worden om te voldoen aan de een goede chemische toestand zodat terrestrische en aquatische ecosystemen beschermd zijn als ook om het gebruik van grondwater door de mens mogelijk te maken. De provincie heeft in haar regionaal waterprogramma maatregelen vastgesteld waarmee voldaan wordt aan de omgevingswaarden voor de goede chemische toestand.~~

~~*Ad 4*~~

~~Ongewenste stoffen in het grondwater kunnen een significante en stijgende trend vertonen (aangetoond door monitoring). De KRW vraagt om het ombuigen van de trend. Deze stoffen komen in het grondwater door vaak diffuse verontreinigingen. Dit vereist een aanpak door meerdere partijen (ketenaanpak).~~

~~*Ad 5*~~

~~De Grondwaterrichtlijn beschrijft wanneer maatregelen vastgesteld moeten worden om een inbreng van een verontreinigende stoffen naar het grondwater te voorkomen of beperken (het zogenaamde prevent & limit-principe). Het gaat hierbij niet alleen om verontreinigende stoffen waarvoor in het Besluit kwaliteit leefomgeving omgevingswaarden zijn opgenomen, maar voor alle verontreinigende stoffen. Maatregelen dienen zich te richten tot het voorkomen of beperken van een directe inbreng van een verontreiniging naar het (omliggende) grondwater of een indirecte inbreng waarbij een verontreiniging zich in de onverzadigde zone van de bodem bevindt en vanuit daar leidt tot een inbreng naar het grondwater.~~

De provincie werkt aan het realiseren en behouden van een goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit. De provincie doet dit door het grondwater te beschermen, ongewenste beïnvloeding van het grondwatersysteem te voorkomen en waar nodig maatregelen te nemen om bestaande knelpunten en risico's aan te pakken.

De Kaderrichtlijn Water (KRW), de Grondwaterrichtlijn en het Besluit kwaliteit leefomgeving vormen hiervoor het wettelijke kader. De provincie geeft hier invulling aan via beleid, regelgeving, vergunningverlening, monitoring, onderzoek en gebiedsgerichte maatregelen. De provincie richt zich daarbij primair op de milieudoelstellingen voor grondwater in de KRW:

- het bereiken en behouden van een goede kwantitatieve toestand van het grondwater;
- het bereiken en behouden van een goede chemische toestand van het grondwater;
- het voorkomen van achteruitgang van de toestand van grondwaterlichamen;
- het ombuigen van significante en aanhoudende negatieve stijgende trends in het grondwater;
- het voorkomen en beperken van de inbreng van verontreinigende stoffen in het grondwater;
- het beschermen van grondwater dat bedoeld is voor menselijke consumptie.

In het verlengde van deze doelstellingen, richt de provincie zich op bescherming van grondwater dat van belang is voor grondwaterafhankelijke natuur en grondwaterafhankelijke oppervlaktewateren, op het voorkomen en beperken van negatieve effecten van grondwateronttrekkingen, infiltraties en andere activiteiten op de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit; en op het tijdig signaleren en aanpakken van ontwikkelingen die de kwaliteit of beschikbaarheid van grondwater op langere termijn kunnen bedreigen.

De beleidsmatige uitgangspunten voor de bescherming van de grondwaterkwaliteit zijn uitgewerkt in het Beleidskader grondwaterkwaliteit (bijlage D bij het RWP). Dit beleidskader bepaalt wanneer een bodem- of grondwaterverontreiniging de KRW-doelen bedreigt en wanneer dit aanleiding geeft tot het vaststellen van maatregelen ter uitvoering van de KRW en GWR. Het beleid voor activiteiten die invloed hebben op de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit is uitgewerkt in het Operationeel grondwaterbeleid (bijlage B bij het RWP). Nieuw is bijlage C bij het RWP, het Beleidskader infiltratie. De juridisch bindende regels zijn opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. De voorliggende maatregel beschrijft vooral de aanvullende provinciale inzet om deze kaders uit te voeren, verder te ontwikkelen en waar nodig aan te vullen.

De provincie werkt daarnaast aan kennisontwikkeling over het grondwatersysteem en gebruikt deze kennis om beleid en maatregelen gericht in te zetten. Daarbij is aandacht voor onder meer klimaatverandering, verzilting, grondwatervergrijzing, nieuwe en opkomende stoffen, grondwateronttrekkingen en de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen onder andere in de ondergrond.

Waar onderzoek of monitoring laat zien dat bestaande maatregelen onvoldoende zijn, ontwikkelt de provincie samen met partners aanvullende handelingsperspectieven en maatregelen.

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

~~**Generieke maatregelen voor een goede grondwaterkwaliteit**~~

~~*Preventieve maatregelen om verontreiniging van het grondwater te voorkomen*~~

~~De provincie zet zich in om te voorkomen dat het grondwater verontreinigd raakt. Hiervoor neemt de provincie (aanvullende) regels op in de omgevingsverordening die zich richten tot het voorkomen van verontreiniging van het grondwater en het voorkomen dat activiteiten een bedreiging vormen voor de KRW-doelen doordat zij reeds in het grondwater aanwezige verontreinigingen beïnvloeden.~~

De provincie heeft vanuit de KRW en de Omgevingswet een eigen verantwoordelijkheid voor het beschermen en beheren van het grondwater en voor het realiseren van de grondwaterdoelen. Zij zet daarvoor haar juridische instrumenten in en voert haar vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken uit waar zij bevoegd gezag is.

Tegelijkertijd kan de provincie de grondwaterdoelen niet alleen realiseren. De toestand van het grondwater wordt beïnvloed door activiteiten en ontwikkelingen van verschillende overheden, bedrijven, terreinbeheerders en andere gebruikers van de ondergrond. De provincie werkt daarom samen met waterschappen, gemeenten, het Rijk, drinkwaterbedrijven, omgevingsdiensten, natuurbeheerders, kennisinstellingen en andere gebiedspartners.

Waar nodig treedt de provincie zelf op door onderzoek uit te voeren, maatregelen te ontwikkelen en uit te voeren, beleid of regelgeving aan te passen of partijen bij elkaar te brengen. Waar de belangrijkste beïnvloedingsmogelijkheden bij andere partijen liggen, agendeert de provincie het vraagstuk bij de daarvoor verantwoordelijke overheden en beoogt zij samen te werken aan een oplossing.

Beschermen en beheren van het bodem- en grondwatersysteem

De provincie werkt aan een samenhangende bescherming en beheer van het bodem- en grondwatersysteem. Daarbij worden de functies en eigenschappen van het grondwatersysteem betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen onder andere bij ontwikkelingen in de ondergrond.

De provincie benut hiervoor kennis over de opbouw en werking van het grondwatersysteem en betrekt grondwater bij keuzes over onder meer bodemgebruik, energietransitie, klimaatadaptatie, ruimtelijke ontwikkeling en andere ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor de ondergrond.

De uitwerking van deze aanpak is te vinden in de maatregel gericht op het Beschermen en beheren van het bodem- en grondwatersysteem. Deze maatregel is mede van belang voor het behalen van de KRW-doelen voor grondwater.

Duurzaam benutten van grondwater voor bodemenergie

De provincie zet zich in voor een duurzaam gebruik van de ondergrond voor de energietransitie, zonder dat dit leidt tot onaanvaardbare risico's voor de grondwaterkwaliteit, grondwaterkwantiteit, (toekomstige) drinkwaterproductie, grondwaterafhankelijke natuur en andere functies van het grondwatersysteem.

De provincie verkent, in haar rol als bevoegd gezag voor open bodemenergiesystemen, onder welke voorwaarden het rendement van open bodemenergiesystemen kan worden verhoogd. Daarbij onderzoekt de provincie in overleg met initiatiefnemers onder meer de wenselijkheid en haalbaarheid van rendementsverhoging in bestaande systemen, waaronder een eventuele verruiming van de toepasselijke temperatuurgrens. Voor zover dit binnen de landelijke regels ~~zijn uiteengezet in het Beleidskader grondwaterkwaliteit en richten zich tot:~~past, ontwikkelt de provincie waar nodig aanvullend beleid, beoordelingskaders of regels.

- ~~Milieubelastende activiteiten met gevolgen voor het watersysteem waarvoor de gemeente een omgevingsvergunning vereist;~~
- ~~Wateractiviteiten waarvoor de provincie of het waterschap bevoegd is en specifiek grondwateronttrekkingen. Een speciale categorie van grondwateronttrekkingen hierbij zijn infiltraties waarbij van water in de bodem wordt gebracht met het oog dit later te onttrekken.~~
- ~~Lozen van grondwater op of in de bodem dat als afvalwater ontstaat bij het uitvoeren van een bodem- of grondwatersanering of bij het graven in verontreinigde bodem.~~
- ~~Een verbod op de rechtstreekse lozing van verontreinigende stoffen naar het grondwater zonder doorsijpeling in de bodem.~~

~~Daarnaast wil de provincie dat de belasting op het grondwater door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, resten van (dier)geneesmiddelen, kunstmest (nutriënten) en macro- en microplastics vermindert. Daartoe kijkt ze welke afvalstromen er zijn vanuit productieprocessen en eindproducten, en analyseert die. Deze informatie koppelt ze aan data uit de grondwaterkwaliteitsmonitoring om mogelijke relevante bronnen te kunnen onderscheiden en daar waar mogelijk de emissie bij de bron te verminderen. Maar ook de provinciale inzet op het Agrarisch Natuurbeheer moet op termijn leiden tot vermindering van emissies.~~

~~*Curatieve maatregelen vanwege een bestaande grondwaterverontreiniging*~~

De provincie vindt het belangrijk dat de grondwaterkwaliteit waar mogelijk verbeterd wordt en dat het grondwater geschikt is voor het gebruik dat afhangt van het grondwater. Hierbij wordt aangesloten bij de Kaderrichtlijn Water die naast de algemene grondwaterkwaliteit ook kijkt naar het gebruik dat kwetsbaar is voor een goede grondwaterkwaliteit. Het gaat hierbij om grondwaterbeschermingsgebieden en overig waterwinlocaties waar grondwater bestemd is voor menselijke consumptie, grondwaterafhankelijke natuur en waar het grondwater het oppervlaktewater voedt. Hierbij gaat het primair om de krw-oppervlaktewaterlichamen, maar worden ook overige wateren waar regionale waterkwaliteitsdoelstellingen voor zijn vastgesteld in beschouwing genomen.

De provincie heeft een risicobeoordeling in het Beleidskader Grondwaterkwaliteit ontwikkeld om te beoordelen of een verontreiniging in het grondwater een bedreiging vormt voor de algemene grondwaterkwaliteit of voor de eerde genoemde drie kwetsbare vormen van gebruik. Ook bepaalt de risicobeoordeling of bij het ontbreken van een acute bedreiging van het grondwater of het gebruik een verbetering van de grondwaterkwaliteit loont. Hierbij dient zoveel als waar kan aangesloten worden bij een natuurlijk moment zodat in samenhang met een activiteit de grondwaterkwaliteit verbeterd wordt. Een verbetering van de grondwaterkwaliteit kan door het saneren van nog bestaande bronnen in de bodem (bronaanpak) eventueel in samenhang met het saneren van de verontreinigingspluim (grondwatersanering). Dit is in lijn met de huidige wet- en regelgeving die op een natuurlijk moment bekende historische verontreinigingen aanpakt waar geen onaanvaardbaar risico aanwezig is waardoor een spoedige sanering vereist is.

Grondwaterverontreiniging die acuut een bedreiging vormen voor het grondwater of het gebruik dat afhangt van het grondwater, zijn vaak groot in omvang en bevatten hoge concentraties aan verontreinigende stoffen. Deze grondwaterverontreiniging zijn vaak al bekend en daarmee onder wet- en regelgeving van voor de Omgevingswet beschikt als ernst en spoed. Ze vallen onder de Omgevingswet onder het overgangsrecht en worden onder de Wet bodembescherming gesaneerd. Het kan echter voorkomen dat er sprake is van een nog onbekende grondwaterverontreiniging of een opkomende stof die tot nu toe nog niet gemeten werd, die een bedreiging vormt voor het grondwater of het gebruik. Bij het ontbreken van een activiteit draagt de provincie er zorg voor dat het risico beheerst wordt.

De regels die de provincie hiertoe opneemt in de omgevingsverordening zijn uiteengezet in het Beleidskader Grondwaterkwaliteit en richten zich tot:

- Bouwactiviteiten op een bodem waar sprake is van een grondwaterverontreiniging en waar mogelijk een bronaanpak en eventueel grondwatersanering vereist wordt op grond van de risicobeoordeling grondwaterkwaliteit.
- Een risicobeoordeling grondwaterkwaliteit die bij een verontreiniging van het grondwater beoordeelt of er risico's zijn en of sanerende maatregelen zoals een bronaanpak of grondwatersanering aan de orde zijn.
- Beschermende maatregelen bij overige activiteiten op een bodem waar sprake is van een bekende grondwaterverontreiniging.
- Een bodemsanering waarbij sprake is van een bron van verontreiniging van het grondwater die aangepakt moet worden vanwege een bouwactiviteit of waar de sanering plaatsvindt in een grondwaterbeschermingsgebied.
- Een grondwatersanering die volgt uit de regels voor een bouwactiviteit en waarvoor een omgevings-vergunning is vereist of algemene regels gelden indien het een vrijwillige grondwatersanering betreft.
- Een toevalsvondst van een verontreiniging in het grondwater.

De provincie sluit met haar regels aan bij de bestaande bevoegdheidsverdeling. De gemeente is bevoegd voor het saneren van de bodem en het reguleren van bouwactiviteiten. De provincie stuurt op deze bevoegdheid door middel van instructieregels. Waar het een nog niet aangewezen activiteit is, zoals een grondwatersanering, volgen rechtstreeks werkende regels met de provincie als bevoegd gezag.

Generieke maatregelen voor een goede grondwaterkwantiteit

Regels voor ondergrondse activiteiten (Operationeel Grondwaterbeleid)

In de ondergrond vinden verschillende activiteiten plaats die invloed kunnen hebben op de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit. Daarom zijn er regels voor opgesteld, die in de bijlage Operationeel Grondwaterbeleid zijn opgenomen. Ze zijn beleidsarm omgezet, maar wel aangepast vanwege de naderende invoering van de Omgevingswet en de bijbehorende AMvB's (o.a. het Besluit activiteiten leefomgeving en het Besluit kwaliteit leefomgeving).

In het Operationeel Grondwaterbeleid staan de volgende beleidsregels:
- het Beleidskader Ondergronds beluchten van grondwater door drinkwaterbedrijven (2014);
- de Beleidsregel open bodemenergiesystemen in bodemenergieplannen Zuid-Holland 2016;
- de Beleidsregel grondwatervergunningen Zuid-Holland 2018.

Aanvullend op deze beleidsregels staan in het Operationeel Grondwaterbeleid ook regels voor:
- infiltraties en lozingen;
- uitvoeren van (verticale) boringen;
- grondwaterheffing, modelberekening bij grondwateronttrekking en grondwaterbeschermingszones.

Gebiedsspecifieke maatregelen voor een goede grondwaterkwaliteit en -kwantiteit

Niet in alle situaties volstaan de generieke maatregelen die zich veelal richten tot de initiatiefnemer van een activiteit. Een aanleiding om gebiedsspecifieke maatregelen vast te stellen, kan zijn oorsprong hebben in meerdere belangen die in een gebied spelen die vragen om een maatwerkoplossing of omdat de lokale verontreinigingssituatie dusdanig van aard is dat dit een maatwerkoplossing verlangd. Denk bijvoorbeeld aan verontreinigingspluimen die in elkaar overlopen en die enkel gebiedsgericht aangepakt kunnen worden.

Gebiedsspecifieke preventieve maatregelen ten aanzien van onttrekken, infiltreren en lozen

In de gebieden met glastuinbouw en pot- en containerteelt wordt, in aanvulling op hemelwater, ontzilt grondwater gebruikt als gietwater. Bij gietwaterproductie uit brak grondwater ontstaat brijn. Brijn dat ontstaat bij de bereiding van gietwater mag in beginsel niet worden geloosd (artikel 4.801 van het Bal). Degene die de activiteit verricht zal in beginsel een in andere verwijdering van brijn moeten voorzien dan door het te lozen. De gemeente kan als bevoegd gezag afwijken van het lozingsverbod via een maatwerkvoorschrift (artikel 2.13 Bal) of een maatwerkregel (artikel 2.12 Bal). De provincie vraagt gemeenten om rekening te houden met onderstaand gedachtengoed bij het toestaan van brijnlozingen via maatwerk. Dit is opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening onder artikel 3.39ca.

Hoewel brijnlozing in beginsel is verboden, heeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om brijnlozing in het diepe grondwater toe te staan op grond van de uitzonderingsbepalingen uit de KRW. Op basis van het Europese *Guidance Document no. 17 (Technical Report 2007 – 012)*, het onderzoek naar de gevolgen van brijnlozingen door Deltares en KWR (Deltares/KWR rapport nr 1205897 294025), en het advies van de Technische Commissie Bodembescherming over brijnlozingen (A064, 2010) zijn hieronder aan aantal voorwaarden uitgewerkt. Afhankelijk van de locatie en gesteldheid van de ondergrond, kunnen grondwateronttrekkingen tot bodemdaling of verzilting leiden. Daarom zijn brijnlozing en grondwateronttrekking in samenhang te beschouwen. Dat vraagt om afstemming tussen de verschillende bevoegde gezagen (in dit geval gemeente en waterschap), als bedoeld in artikel 2.2 van de Omgevingswet. Hieronder is niet alleen voor brijnlozing maar ook voor grondwateronttrekking ten behoeve van gietwaterproductie een aantal randvoorwaarden opgesteld. Voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen kunnen leiden tot aanpassing van deze voorwaarden.

1. Effecten van onttrekkingen: Voor onttrekkingen worden de effecten van de grondwateronttrekking en eventuele hemelwaterinfiltratie (inclusief interferentie met andere grondwatergebruikers) onderzocht en gerapporteerd bij melding/vergunning. Het Informatiepunt Leefomgeving geeft informatie over wat in de effectbeoordeling moet worden opgenomen (https://iplo.nl/thema/water/wateractiviteiten/wateronttrekkingsactiviteiten/dienen-gegevens-onttrekking-grondwater-infiltreren/effectbeschouwing-grondwateronttrekkingen/). In gebieden waar negatieve effecten te verwachten zijn als gevolg van grondwateronttrekking, kan het waterschap beperkingen stellen aan de mogelijkheid om grondwater te onttrekken, dan wel mitigerende maatregelen voorschrijven, of worden afspraken gemaakt over compensatie van schade. Het waterschap bepaalt in overleg met de gemeente welke gebieden dit betreft. Voor bestaande onttrekkingen geldt een overgangstermijn van 7 jaar vanaf 25 februari 2025 om de effecten in beeld te brengen. In gebieden waar al schade door bodemdaling, zetting of verzilting is opgetreden als gevolg van de grondwateronttrekking wordt de onttrekking stopgezet of gereduceerd, of wordt schade gecompenseerd.
2. Hemelwater en gezuiverd afvalwater (restwater) zijn 1e keuze: Grondwater als gietwater mag in principe alleen als aanvulling op hemelwater of restwater worden gebruikt zolang dit geen onacceptabele effecten tot gevolg heeft (zie punt hierboven). Het gebruik van grondwater is zoveel mogelijk te beperken door in te zetten op waterbesparing, hergebruik en andere bronnen van goed gietwater. Het uitgangspunt is dat per bedrijf ten hoogste 20% van de gietwatergift mag worden gerealiseerd uit ontzilt grondwater. Hiermee wordt zowel de grondwateronttrekking als de brijnlozing geminimaliseerd.

De 20% is gebaseerd op de certificering Groen Label Kas. Waterschappen kunnen op basis van de lokale kwetsbaarheid (zie vorige punt) en waterbeschikbaarheid in een gebied, dit percentage onderbouwd naar beneden bijstellen. In sommige gevallen, waar bijvoorbeeld sprake is van grondwateroverlastsituaties, kan het percentage naar boven worden bijgesteld. Het percentage ontzilt grondwater voor gietwatervoorziening moet bij de aanvraag voor maatwerk worden aangetoond met berekeningen en daarna worden aangetoond met monitoring van i) ontzilt grondwater en ii) (b) de totale watergift aan de gewassen. Het volume gietwater uit ontzilt grondwater mag dus niet meer bedragen dan 20% van de totale gietwatergift.

3. Voor gebruik van bovengronds opgeslagen hemelwater, kunnen de buffergroottes zoals beschreven in de certificering Groen Label Kas worden gebruikt als indicatie voor de minimale vereiste buffergrootte om een dekkingsgraad uit hemelwater van 80% te halen. Indien restwater wordt gebruikt of een kleinere buffer dan op grond van GLK berekend, moet met monitoring van volumes worden aangetoond dat minimaal 80% uit restwater komt. De bovengrens van 20% gietwaterproductie uit ontzilt grondwater geldt voor alle nieuwe grondwateronttrekkingen. Voor bestaande grondwateronttrekkingen geldt een overgangstermijn van 7 jaar vanaf 25 februari 2025. Binnen deze termijn, moet middels een berekening worden aangetoond dat een voldoende grote hemelwaterberging aanwezig is zodat maximaal 20% van het gietwater uit ontzilt grondwater komt.
4. Netto grondwateronttrekking: Bij gebruik van hemelwater kan een deel van de hemelwateropslag in de ondergrond plaatsvinden. In die gevallen kan volstaan worden met een kleinere bovengrondse hemelwateropslag. GLK gaat uit van een vereiste buffer van 500 m3/ha wanneer gebruik wordt gemaakt van ondergrondse hemelwaterberging. Bij ondergrondse opslag kan een deel van het geïnfiltreerde hemelwater wegstromen voordat het teruggewonnen wordt in de droge tijd. Het geïnfiltreerde water dat niet teruggewonnen wordt kan echter nog steeds een positieve bijdrage leveren aan het beheer van het watersysteem zolang het niet direct op-kwelt naar oppervlaktewater. Bij de bepaling van het volume gietwater afkomstig uit grondwater (maximaal 20%, zie punt 2) mag daarom het volume grondwater worden gebruikt dat netto wordt onttrokken. De netto grondwateronttrekking is het volume van de grondwateronttrekking minus het volume van het geïnfiltreerde hemelwater, rekening houdend met mogelijke kwelverliezen naar oppervlaktewater.
5. Effecten infiltratie hemelwater: naast de effecten van grondwateronttrekking, moeten de effecten van de infiltratie van hemelwater inzichtelijk gemaakt worden. Het Informatiepunt Leefomgeving geeft informatie over wat in de effectbeoordeling moet worden opgenomen (zie verwijzing onder 1). Bij de analyse moet ook worden beoordeeld in hoeverre geïnfiltreerd water direct opkwelt en daarom niet meegerekend mag worden bij de bepaling van de netto grondwateronttrekking. Het te infiltreren hemelwater mag niet in contact komen met water dat gecirculeerd wordt in het bedrijf om verontreiniging met bestrijdingsmiddelen te voorkomen. Materialen in contact met afstromend hemelwater mogen geen uitloogbare verontreinigingen bevatten.
6. Registratie onttrekking grondwater en infiltratie hemelwater: om zicht te krijgen op de netto grondwateronttrekking, moet de hoeveelheid onttrokken grondwater, en geïnfiltreerd hemelwater worden geregistreerd en jaarlijks worden doorgegeven aan bevoegd gezag. Voor de registratie van grondwateronttrekking en infiltratie is het Landelijk Grondwaterregister (LGR) te benutten.
7. Beperken effecten ontvangend grondwater
    a. Het watervoerend pakket waar het brijn in wordt geloosd bevat grondwater met een zoutgehalte dat vergelijkbaar is of hoger dan dat van het brijn;
    b. Het watervoerend pakket waar het brijn in wordt geloosd is aan de bovenzijde afgesloten door een voldoende waterremmende laag (klei of veen) van bijvoorbeeld 5 meter dikte, door de initiatiefnemer aan te tonen op basis van een boorstaat met doorlaatbaarheidsgegevens (Kd-waarden). Indien sprake is van een zeer dik watervoerend zout pakket (>100 m) zonder waterremmende lagen is de brijnlozing alleen toegestaan als middels een betrouwbare berekening kan worden aangetoond dat de brijn zich niet naar een deel in het watervoerende pakket verplaatst wat zoeter grondwater bevat of leidt tot een toename van de zoutvracht naar oppervlaktewater.
    c. Voorafgaand aan het boren van de infiltratieput wordt op basis van archiefgegevens (Dinoloket) een inschatting gemaakt van de filterstelling zodat aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan. De infiltratieput is aangelegd conform geldende richtlijnen voor mechanisch boren (BRL 2100) en door een geaccrediteerd boorbedrijf. Boorstaat en afwerkstaat worden opgesteld en overlegd aan bevoegd gezag. Voordat de brijninfiltratie aanvangt wordt een grondwatermonster genomen zodat bovenstaande voorwaarde gecontroleerd kan worden.
    d. Het brijn bevat alleen de milieueigen stoffen die in het onttrokken grondwater aanwezig waren en geen toegevoegde stoffen (bestrijdingsmiddelen, antiscalants, et cetera). Conform artikel 6.3 lid b van de Grondwaterrichtlijn wordt de inbreng van milieueigen stoffen toegestaan als de hoeveelheid of concentratie zo klein is dat achteruitgang van de kwaliteit van het ontvangende water uitgesloten is. Op basis van het RIVM rapport 'Opties voor een adequaat beoordelingskader voor grondwaterkwaliteit' (RIVM rapport 2017-0129) wordt

~~hieraan invulling gegeven door te toetsen aan de triggerwaarde (Interventiewaarden als vastgelegd in de Circulaire Bodemsanering, IenW, 2013), tenzij sprake is van gevoelige situaties. Wanneer sprake is van gevoelige situaties, wordt getoetst aan de zogenaamde voorkeurswaarde welke is gebaseerd op de drempelwaarde (deze zijn vastgelegd in de Bkl). Alle zoete grondwatervoorraden worden beschouwd als gevoelig. Dus bij zoet grondwater wordt getoetst aan de voorkeurswaarde en bij brak of zout grondwater aan de triggerwaarde (interventiewaarde). Voor de locaties waarbij deze normen worden overschreden, is een nadere risicobeoordeling aan de orde om vast te stellen of gebruik gemaakt kan worden van de uitzonderingsbepaling in artikel 6.3 lid b van de Grondwaterrichtlijn.~~

~~*Gebiedsspecifieke curatieve maatregelen ten aanzien van historische bodemverontreinigingen Botlekgebied:*~~

~~De gebiedsgerichte aanpak voor het havengebied in Rotterdam is met een pilot voor het Botlekgebied gestart gedurende het Stroomgebiedbeheerplan 2009-2015 en is nog in uitvoering. Hierin wordt vastgelegd hoe de verontreinigingen in het grondwaterlichaam zo veel mogelijk kunnen worden beperkt. Op deze manier wordt in dit gebied het 'Prevent & Limit'-principe uit de KRW ingevuld. De gemeente Rotterdam is onder het recht van voor de Omgevingswet bevoegd gezag voor de Wet bodembescherming en bepaalde wanneer een bodem- en/of grondwatersanering uitgevoerd werd en op welke wijze om te gaan met (water)activiteiten die een bestaande historische verontreiniging kon beïnvloeden.~~

~~Om ook onder de Omgevingswet deze uitvoeringspraktijk te continueren heeft de provincie in haar omgevingsverordening de gemeente Rotterdam voor het havengebied de taak beheer van watersystemen toebedeeld, maar dan enkel voor wat betreft het beheer van historische verontreinigingen. Hierbij is meegegeven dat de gemeente Rotterdam met het uitvoeren van deze taak rekening moet houden met het regionaal waterprogramma om ervoor zorg te dragen dat de gemeente bij het uitoefenen van deze taak en daaraan verbonden bevoegdheden oog houdt voor de KRW-doelen waar met het regionaal waterprogramma mee voldaan wordt. Ook blijft de provincie in gesprek met de milieudienst Rijnmond (DCMR) en de gemeente over de gemaakte afspraken. Bovendien wordt onderzocht of de gebiedsgerichte aanpak kan worden uitgebreid naar andere deelgebieden, zoals Europoort, Vondelingenplaat, Waal- en Eemhaven en de stadshavens.~~

~~De gebiedsgerichte aanpak is vastgelegd in handreikingen en toelichtingen. Ook is een grondwatermodel van het Rotterdamse havengebied ontwikkeld, genaamd 'Carrot', waarmee de verontreinigingen en de verspreidingen ervan gemodelleerd kunnen worden (zie www.rotterdam.nl/werken-leren/gga-botlek).~~

De provincie onderzoekt en volgt daarnaast de mogelijke gevolgen van warmteopslag voor de chemische kwaliteit van het grondwater en, waar relevant, voor grondwaterafhankelijke functies en ecosystemen. De resultaten worden benut bij de verdere ontwikkeling van het vergunningenbeleid en de beoordeling van nieuwe ontwikkelingen.

Voor toepassingen met hogere temperaturen ontwikkelt de provincie een handelingskader voor de beoordeling van of advisering over vergunningaanvragen voor Midden-Temperatuuropslag en Hoge Temperatuuropslag. Daarbij wordt bezien onder welke voorwaarden deze vormen van warmteopslag mogelijk zijn zonder afbreuk te doen aan de bescherming van het grondwater en grondwaterafhankelijke functies.

In grondwaterbeschermingsgebieden, waar open bodemenergiesystemen niet zijn toegestaan, denkt de provincie bij de verduurzaming van de energievoorziening mee over passende alternatieven.

Duurzaam omgaan met grondwateronttrekkingen

Grondwateronttrekkingen kunnen lokaal of regionaal leiden tot negatieve effecten op de waterbalans, stijghoogten, grondwaterafhankelijke natuur, verzilting, bodemdaling en de verspreiding van grondwaterverontreinigingen. De provincie werkt daarom samen met de waterschappen aan een duurzaam beheer van grondwateronttrekkingen.

De provincie gebruikt de beschikbare registratie-, monitoring- en onderzoeksgegevens om gebieden te identificeren waar sprake is van een verhoogde druk op het grondwatersysteem. Voor deze zogenoemde onttrekkingshotspots kunnen waterbalansen worden opgesteld en kan, indien nodig, aanvullende of structurele monitoring worden ingericht om de effecten van grondwateronttrekkingen nauwkeuriger te volgen. Voor kwetsbare gebieden en onttrekkingshotspots wordt vervolgens in de planperiode, waar nodig op basis van genoemd onderzoek, nader onderzocht welke aanvullende maatregelen in het omgevingsprogramma nodig zijn om negatieve effecten op de waterbalans,

grondwaterstanden en stijghoogten, grondwaterafhankelijke functies en de mogelijke verspreiding van verontreinigingen te voorkomen of mitigeren.

De provincie verkent daarnaast de noodzaak, effectiviteit en toepasbaarheid van regionale grondwateronttrekkingsplafonds. Als uit deze verkenning blijkt dat aanvullende begrenzing noodzakelijk en uitvoerbaar is om structurele kwantitatieve overbelasting van grondwaterlichamen of delen daarvan te voorkomen, werkt de provincie toe naar het instellen van dergelijke plafonds.

De provincie stelt haar handelingskader voor het voorkomen van verspreiding van grondwaterverontreinigingen door grondwateronttrekkingen beschikbaar aan waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten. De toepassing hiervan wordt in de praktijk getest en verder ontwikkeld, zodat het kan worden gebruikt bij de beoordeling van onttrekkingsactiviteiten.

Verantwoord infiltreren mogelijk maken

Met het (nieuwe) beleidskader infiltratie, zoals opgenomen in bijlage C, beoogt de provincie verantwoord infiltreren in de praktijk mogelijk te maken. Europees en/of landelijk niveau ontbreekt het aan toetsingswaarde voor enkele niet-genormeerde stoffen in infiltratiewater. Met dit kader maakt de provincie beleidsmatige keuzes voor te hanteren toetsingswaarden. Met deze kaders creëert de provincie duidelijkheid voor bevoegd gezagen bij de beoordeling van vergunningaanvragen voor infiltraties in Zuid-Holland.

Terugdringen van fosfaatbelasting

De provincie werkt aan het terugdringen van de fosfaatbelasting van het grondwater. Dit gebeurt op basis van inzicht in de herkomst, omvang en beïnvloedbaarheid van de belasting.

Voor het grondwaterlichaam Deklaag Rijn-West is fosfaat een specifiek aandachtspunt vanwege de overschrijding van de KRW-norm. Daarnaast zijn binnen Duin Rijn-West gebieden aanwezig waar verhoogde fosfaatconcentraties aanleiding geven tot nader onderzoek en maatregelen.

De provincie werkt samen met de andere provincies in Rijn-West en met gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven en andere gebiedspartners aan het bepalen van de bronnen van fosfaat en aan effectieve en proportionele maatregelen.

In de aandachtsgebieden wordt de aanpak afgestemd op de lokale bronnen. In stedelijk gebied kan bijvoorbeeld worden gekeken naar lekkende riolering, riooloverstorten, historische belasting, voormalig glastuinbouwgebruik, bemesting van openbaar en particulier groen en stedelijke ontwatering. In de regio Hillegom-Lisse ligt de nadruk onder meer op de relatie met historische en huidige bollenteelt.

Waar de provincie invloed kan uitoefenen worden concrete maatregelen in het omgevingsprogramma ontwikkeld en uitgevoerd. Waar de belangrijkste oorzaken buiten de provinciale bevoegdheden liggen, gebruikt de provincie de onderzoeksresultaten om samen met de verantwoordelijke partijen maatregelen te ontwikkelen. Daarbij wordt ook beoordeeld of de resterende fosfaatbelasting leidt tot een significant risico voor KRW-oppervlaktewaterlichamen.

Bescherming van grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden

De provincie beschermt grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden door de geohydrologische condities die nodig zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen mee te nemen in de Natura 2000-beheerplannen.

Waar relevant neemt de provincie in de beheerplannen geohydrologische instandhoudingsmaatregelen op die gericht zijn op de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit die noodzakelijk zijn voor habitattypen en soorten. De grondwatermonitoring in deze gebieden wordt benut om te beoordelen of de hydrologische condities op orde zijn en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

Onderzoek naar effecten van klimaatverandering

De provincie onderzoekt de effecten van klimaatverandering op de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit en de mogelijke gevolgen daarvan voor het behalen van de KRW-doelen.

Samen met waterschappen, kennisinstellingen en drinkwaterbedrijven wordt gewerkt aan een actueel en gebiedsdekkend beeld van de verwachte effecten van klimaatverandering op het grondwa-

tersysteem. Hierbij is onder meer aandacht voor veranderingen in aanvulling van het grondwater, droogte, verdroging, verzilting, grondwaterkwaliteit en de beschikbaarheid van grondwater voor functies die daarvan afhankelijk zijn.

De resultaten worden gebruikt om klimaatrisico's voor grondwater expliciet mee te nemen bij toekomstige beleidskeuzes, ook buiten het domein van water en bodem.

Risico's van verzilting

De provincie werkt aan het voorkomen, beperken en waar mogelijk vertragen van de negatieve gevolgen van verzilting van grondwater.

Naast het verkrijgen van inzicht in de ontwikkeling van verzilting via de provinciale monitoring, onderzoekt de provincie welke gevolgen verzilting heeft voor aanwezige ruimtelijke en maatschappelijke functies, zoals landbouw, natuur, recreatie, wonen en bedrijvigheid. Op basis hiervan worden risicogebieden verder geconcretiseerd en wordt bepaald waar aanvullende adaptatie of beleidsmatige sturing nodig is.

De provincie koppelt het vraagstuk van verzilting aan bestaande programma's en gebiedsprocessen en werkt aan de integratie van de verschillende aandachtsgebieden in een bredere provinciale verziltingsstrategie. Afhankelijk van de lokale situatie kan hierbij bijvoorbeeld worden gedacht aan peilopzet op strategische locaties, het realiseren van zoetwaterbuffers en het stimuleren van meer zoutresistente teelten.

Voorkomen en beperken van grondwatervergrijzing

De provincie geeft invulling aan het KRW-principe prevent & limit door verdere achteruitgang van de chemische kwaliteit van het grondwater zoveel mogelijk te voorkomen en te beperken.

Daarbij richt de provincie zich specifiek op grondwatervergrijzing: de voortschrijdende, sluimerende negatieve beïnvloeding van de chemische kwaliteit van grondwater tot steeds grotere diepte. De provincie onderzoekt de bronnen en routes van milieuvreemde stoffen en ontwikkelt op basis daarvan handelingsperspectieven.

Hierbij is bijzondere aandacht voor nieuwe en opkomende stoffen en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), waaronder PFAS. Onderzoek naar bronnen en verspreiding wordt waar nodig gekoppeld aan aanvullende signaleringsmonitoring en aan de beoordeling van risico's van land- en bodemgebruik.

De provincie vertaalt de resultaten van deze onderzoeken gedurende de planperiode naar mogelijke aanvullende maatregelen en provinciale sturingsinstrumenten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het voorkomen van emissies bij de bron of op het gebruik van milieubelastende bouwstoffen binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders en bevoegdheidsverdeling.

Kennisontwikkeling en innovatie

Kennisontwikkeling ondersteunt de uitvoering van het grondwaterbeleid. De provincie ontwikkelt en benut kennis over het functioneren van het grondwatersysteem en over de effecten van nieuwe ontwikkelingen en activiteiten op grondwater.

Daarbij is onder meer aandacht voor:
- nieuwe en opkomende stoffen en ZZS;
- de effecten van klimaatverandering;
- verzilting en zoet-zoutgrensvlakken;
- grondwateronttrekkingen en infiltratie;
- effecten van ontwikkelingen in de ondergrond;
- de relatie tussen bodemgebruik en grondwaterkwaliteit;
- innovatieve monitoring- en analysetechnieken;
- modellering en toepassing van 3D-informatie over de ondergrond.

De provincie werkt hierbij samen met kennisinstellingen, andere overheden, drinkwaterbedrijven en marktpartijen. Nieuwe kennis wordt benut om beleid, regelgeving, monitoring en maatregelen verder te verbeteren.

Documenten

- ~~Bijlage C van het Regionaal Waterprogramma - Operationeel grondwaterbeleid~~
  Bijlage A - KRW-bijlage
- Bijlage B - Operationeel grondwaterbeleid
- Bijlage C - Provinciaal Handelingskader infiltraties
- Bijlage D ~~van het Regionaal Waterprogramma~~ - Beleidskader grondwaterkwaliteit
- ~~KRW-nota~~

5.3.2.4 Monitoren grondwaterkwantiteit en -kwaliteit

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie monitort het grondwater, om inzicht te geven in de toestand en trends van de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit in de grondwaterlichamen. Uit de meetresultaten blijkt of de KRW-doelen worden gehaald. De provincie stelt ook een methode vast voor aanvullende trendbeoordeling, zoals bedoeld in art. 5 van de Grondwaterrichtlijn.~~

~~De beoordeling van toestand en trends wordt uitgevoerd volgens het~~ Protocol voor toestand- en trendbeoordeling van grondwaterlichamen KRW ~~(Ministerie van IenW, 2019). Dit protocol schrijft voor dat de toestand van het grondwater wordt beoordeeld aan de hand van zes testen.~~

~~Drie algemene testen worden uitgevoerd op het niveau van het gehele grondwaterlichaam:~~
~~1. waterbalanstest;~~
~~2. beoordeling chemische toestand (inclusief trendanalyse);~~
~~3. test op intrusies van zout water.~~

Ter uitvoering van haar wettelijke verantwoordelijkheden binnen het KRW-monitoringsprogramma monitort de provincie de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater. Op basis van de meetresultaten wordt de toestand van grondwaterlichamen beoordeeld en worden trends in de concentraties van verontreinigende stoffen vastgesteld. De resultaten worden gebruikt voor de beoordeling van het KRW-doelbereik en maken het mogelijk om significante en aanhoudende stijgende trends tijdig te signaleren. Als daartoe aanleiding is, kan de provincie aanvullende maatregelen inzetten of nader onderzoek uitvoeren ter ondersteuning van het bereiken van de KRW-doelen.

De provincie breidt waar nodig de monitoring van grondwaterkwaliteit en -kwantiteit uit om negatieve trends tijdig in beeld te krijgen en om de effecten van ontwikkelingen en maatregelen te volgen. Dit stelt de provincie in staat om zo gericht mogelijk maatregelen in te zetten en waar nodig bij te sturen.

Bij de uitvoering van de monitoring werkt de provincie nauw samen met waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven, natuurbeheerders, omgevingsdiensten, kennisinstellingen, andere provincies, het Rijk en het RIVM. Waar mogelijk stemt de provincie de monitoring af op bestaande monitoringsactiviteiten en maakt zij gebruik van beschikbare gegevens van samenwerkingspartners.

Rol

Presterend

Uitwerking

De beoordeling van de toestand en trends wordt uitgevoerd volgens het Protocol voor toestand- en trendbeoordeling van grondwaterlichamen KRW (versie september 2019). Dit protocol beschrijft de wijze waarop de toestand van grondwaterlichamen wordt beoordeeld aan de hand van zes testen: drie generieke testen voor het gehele grondwaterlichaam en drie locatiespecifieke testen voor kwetsbare locaties binnen het grondwaterlichaam.

De drie generieke testen vormen samen het oordeel voor het gehele grondwaterlichaam en bestaan uit:
- de waterbalanstest;
- de beoordeling chemische toestand, inclusief trendanalyse;
- de test op intrusies van zout water.

~~Drie testen worden specifiek uitgevoerd~~De drie locatiespecifieke testen voor kwetsbare locaties ~~die liggen~~ binnen het grondwaterlichaam zijn:
~~1. test voor van grondwater afhankelijke oppervlaktewateren;~~
~~2. test voor van grondwater afhankelijke terrestrische ecosystemen;~~
~~3. test voor winningen voor menselijke consumptie ('drinkwatertest').~~

~~Op basis van het one out, all out-principe van de KRW is het oordeel over de toestand van het grondwaterlichaam alleen dan 'goed' als alle 6 testen, dat wil zeggen zowel de generieke- als lokale testen, een positief (voldoende) resultaat geven. De resultaten van de testen voor wat betreft Zuid-Holland zijn opgenomen in paragraaf 3.4 van de KRW-nota.~~

~~De provincie meet meer stoffen en op meer locaties dan nodig is op grond van de KRW. Dat doet ze om tijdig een scherp beeld te hebben van de aanwezigheid en verspreiding van vooral opkomende stoffen, zoals PFAS en resten van (dier)geneesmiddelen.~~

~~*Rol*~~

- de test voor van grondwaterafhankelijke oppervlaktewateren;
- de test voor van grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen;
- de test voor winningen van water bestemd voor menselijke consumptie ('drinkwatertest').

De resultaten van deze testen voor de grondwaterlichamen in Zuid-Holland zijn opgenomen in de KRW-bijlage.

De provincie monitort meer stoffen en op meer locaties dan op grond van de KRW noodzakelijk is. Hiermee wil de provincie tijdig een beeld krijgen in de aanwezigheid en verspreiding van met name opkomende stoffen, zoals PFAS en resten van (dier)geneesmiddelen. Waar ontwikkelingen of onderzoeksresultaten daartoe aanleiding geven, wordt aanvullende en meer gerichte monitoring ingezet. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op risico's op verzilting, grondwatervergrijzing, effecten van grondwateronttrekkingen of belasting met fosfaat.

~~Presterend~~*Aanvullende trendbeoordelingen*

~~*Uitwerking*~~

~~*Aanvullende trendbeoordelingen*~~

De methode voor het uitvoeren van aanvullende trendbeoordelingen~~, zoals bedoeld in art. 5, vijfde lid GWR,~~ is onderdeel van het monitoringsprogramma kaderrichtlijn water dat door de provincie op grond van artikel 11.28 derde lid onder b. van het Besluit kwaliteit leefomgeving vastgesteld wordt. De provincie voert de aanvullende trendbeoordelingen uit ~~van~~voor concentraties van verontreinigende stoffen uit bestaande verontreinigingspluimen die een risico kunnen vormen voor de KRW-doelen voor ~~grondwater~~het grondwaterlichaam, maar ~~waar nog niet~~waarvan het effect ~~van beoordeeld~~nog niet is beoordeeld.~~-~~

~~Onder de Wet bodembescherming zijn al veel verontreinigingen uit verontreinigingspluimen onderzocht en heeft een risicobeoordeling plaatsgevonden. Om zicht te krijgen op de nog niet-bekende bestaande verontreinigingspluimen richt de provincie zich op het delen en ontsluiten van bodem- en grondwaterinformatie die vrijkomt vanwege een bij een activiteit op grond van het omgevingsplan, de waterschapsverordening of omgevingsverordening verplichte bodemonderzoek of meetgegevens met betrekking tot de grondwaterkwaliteit. Hierover zal de provincie afspraken maken met zowel gemeente als waterschap. Enkel indien uit het bestaande grondwatermeetnet een vermoeden bestaat dat er sprake is van een nog onbekende verontreiniging die een bedreiging kan vormen voor de KRW-doelen, zal de provincie aanvullende trendbeoordelingen uitvoeren.~~

~~*Provinciedekkende meetnetten*~~

~~De provincie heeft verschillende grondwatermeetnetten ter beschikking. Voor het KRW-monitoringprogramma heeft de provincie twee meetnetten in beheer die provinciedekkend zijn:~~

Onder de voormalige Wet bodembescherming (ingetrokken bij inwerkingtreding van de Omgevingswet) zijn al veel verontreinigingspluimen onderzocht en is beoordeeld welke risico's deze verontreinigingen met zich meebrengen. Om ook zicht te krijgen op nog onbekende bestaande verontreinigingspluimen, zet de provincie in op het delen en ontsluiten van bodem- en grondwaterinformatie die beschikbaar komt uit bodemonderzoeken of grondwaterkwaliteitsmetingen die worden uitgevoerd in het kader van activiteiten waarvoor op grond van het omgevingsplan, de waterschapsverordening of de provinciale omgevingsverordening onderzoek of monitoring is voorgeschreven, bijvoorbeeld bij bouwen. De provincie maakt hierover afspraken met gemeenten en waterschappen. Wanneer uit het bestaande grondwatermeetnet aanwijzingen naar voren komen voor een nog onbekende verontreiniging die een bedreiging kan vormen voor de KRW-doelen, voert de provincie aanvullende trendbeoordelingen uit.

De aanvullende trendbeoordelingen en signaleringsmonitoring worden waar relevant benut om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van grondwatervergrijzing: de voortschrijdende, sluimerende beïnvloeding van de chemische kwaliteit van grondwater die zich tot steeds grotere diepte kan voortzetten. Daarbij richt de provincie zich onder meer op opkomende stoffen en zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), waaronder PFAS. Waar mogelijk wordt de monitoring gekoppeld aan onderzoek naar bronnen en mogelijke handelingsperspectieven om verdere vergrijzing van het grondwater te voorkomen of te beperken.

Provinciedekkende meetnetten

De provincie beschikt over verschillende grondwatermeetnetten. Voor het KRW-monitoringprogramma beheert de provincie twee provinciedekkende meetnetten:

- het Primair Meetnet grondwaterstanden en stijghoogten ~~– doel: waterbalans (KRW)~~, gericht op de monitoring van de waterbalans;
- het Meetnet Grondwaterkwaliteit ~~– doel: grondwaterkwaliteit (KRW)~~, gericht op de monitoring van de grondwaterkwaliteit.
- Om het inzicht in de toestand en trends van grondwater verder te vergroten, breidt de provincie de bestaande monitoring uit en richt zij aanvullende meetnetten in. Het gaat onder meer om:
- een beleidsmeetnet Verdroging, Verzuring en Vermesting, gericht op het volgen van ontwikkelingen in de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit die relevant zijn voor deze thema's;
- een Meetnet Intrusie, gericht op het monitoren van verzilting van grondwater, met name in de overgangsgebieden tussen zoete en zoute grondwaterlichamen, op de Zuid-Hollandse eilanden en in de Duin- en Bollenstreek;
- een verkennend beleidsmeetnet Veenweide, gericht op het volgen van de effecten van peilbeheer en vernattingsmaatregelen, zoals waterinfiltratiesystemen (WIS), op grondwaterstanden in voor bodemdaling gevoelige veenweidegebieden.

Voor het Meetnet Intrusie verkent de provincie samen met de waterschappen, in het verlengde van het FRESHEM-NL-onderzoek, de mogelijkheden van innovatieve monitoringstechnieken, zoals drone-observaties, om veranderingen in zoet-zoutgrensvlakken beter in beeld te brengen.

Daarnaast verkent de provincie de informatiebehoefte ten aanzien van het provinciale lozingsbeleid voor brijn. Waar nodig richt de provincie in de Greenports in het tweede watervoerend pakket een meetnet in om de effecten van dit beleid op het grondwatersysteem te monitoren.

Specifieke meetnetten en gebiedsgerichte monitoring

~~*Specifieke meetnetten*~~

De provincie heeft ook toegang tot gegevens ~~van~~uit gebiedsspecifieke grondwatermeetnetten die voor andere ~~doelen~~doeleinden worden gebruikt. ~~De~~Deze meetnetten zijn ingericht voor een specifiek project, ~~beheer~~beheerdoel, onderzoek of gebiedsontwikkeling en zijn doorgaans van tijdelijke aard. Een voorbeeld daarvan is het Meetnet Delft-Noord, waarmee de effecten van ~~het afbouwende~~ afbouw van een grootschalige grondwateronttrekking worden ~~gemeten~~gevolgd. De gemeente rapporteert periodiek over de effecten van ~~de~~deze afbouw ~~van de onttrekking~~ aan de Omgevingsdienst Haaglanden, die ~~voor~~namens de provincie de VTH-taken uitvoert. ~~Aanvullend op de primaire meetnetten van de provincie zijn er secundaire en tertiaire meetnetten van gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven en natuurbeheerders. Dit zijn meetnetten met een lokaal en/of operationeel doel. Alle gegevens van bronhouders (doorgaans overheden) worden vanaf 2022 publiek beschikbaar gesteld via de Basis Registratie Ondergrond (BRO).~~

~~*Kwaliteitsverbetering meetnetbeheer*~~

~~De provincie werkt aan een kwaliteitsverbetering van het meetnetbeheer. Onderdelen van deze verbeterslag zijn:~~

Naast de primaire meetnetten van de provincie zijn er secundaire en tertiaire meetnetten van gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven en natuurbeheerders. Deze meetnetten hebben doorgaans een lokaal en/of operationeel doel. Gegevens van bronhouders (doorgaans overheden) worden vanaf 2022 publiek beschikbaar gesteld via de Basisregistratie Ondergrond (BRO).

De provincie benut deze aanvullende meetgegevens waar relevant voor de beoordeling van de toestand en trends van het grondwater en voor gebiedsgerichte analyses. Specifieke monitoringsprogramma's kunnen worden ingezet voor gebieden waar grondwateronttrekkingen mogelijk sig-

nificante effecten hebben op de waterbalans, stijghoogten, verzilting, bodemdaling of de chemische toestand van het grondwater.

De provincie gebruikt de beschikbare registratie-, monitoring- en onderzoeksgegevens om gebieden te identificeren waar sprake is van een verhoogde druk op het grondwatersysteem. Voor deze zogenoemde onttrekkingshotspots kunnen waterbalansen worden opgesteld en kan, indien nodig, aanvullende of structurele monitoring worden ingericht om de effecten van grondwateronttrekkingen nauwkeuriger te volgen.

Daarnaast volgt de provincie de hydrologische toestand van grondwaterafhankelijke Natura 2000-gebieden. Daarbij wordt zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het grondwater gevolgd, voor zover deze relevant zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende gebieden.

Monitoring in relatie tot specifieke grondwatervraagstukken

De provinciale grondwatermonitoring wordt daarnaast benut en waar nodig uitgebreid voor specifieke vraagstukken die van belang zijn voor het bereiken van de KRW-doelen.

Bij fosfaatbelasting wordt gerichte monitoring ingezet om de herkomst, omvang en ontwikkeling van fosfaatconcentraties beter in beeld te brengen. In het grondwaterlichaam Deklaag Rijn-West en in specifieke aandachtsgebieden binnen Duin Rijn-West, waaronder het stedelijk gebied van Den Haag en de regio Hillegom-Lisse, kan aanvullende monitoring worden ingezet als onderdeel van brononderzoek en voor de beoordeling van de effectiviteit van maatregelen en de mogelijke risico's voor KRW-oppervlaktewaterlichamen.

De provincie onderzoekt daarnaast de effecten van klimaatverandering op grondwaterkwaliteit en -kwantiteit. De resultaten van deze onderzoeken worden benut om toekomstige monitoring en beleidskeuzes beter af te stemmen op verwachte veranderingen in het grondwatersysteem en de mogelijke gevolgen daarvan voor KRW-doelbereik.

Voor verzilting wordt de monitoring gericht op gebieden waar de grootste risico's worden verwacht. Het gaat hierbij onder meer om Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee en de Duin- en Bollenstreek. Hierbij wordt de ontwikkeling van het zoutgehalte van het grondwater gevolgd en wordt waar relevant gebruikgemaakt van innovatieve monitoringstechnieken.

Inzicht in hoe het grondwater zich gedraagt in de ondergrond is van belang voor het beoordelen van de effecten van activiteiten en (ruimtelijke) ontwikkelingen. Daarom ontwikkelt de provincie samen met Deltares een Integraal Watermodel voor de provincie Zuid-Holland. Met dit grondwatermodel kunnen de effecten worden onderzocht van activiteiten, maatregelen en (autonome) ontwikkelingen, zoals grondwateronttrekkingen, bodemdaling, de energietransitie, klimaatverandering en ingrepen in de ondergrond. Zo heeft de provincie kaarten ontwikkeld die inzicht geven in de chlorideverdeling in de watervoerende pakketten. Een beter inzicht in het grondwater kan aanleiding geven tot uitbreiding van het provinciale grondwatermeetnet en tot toepassing van nieuwe technieken. Bij de modelontwikkeling wordt gebruik gemaakt van het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI). De provincie draagt bij aan de ontwikkeling van het NHI.

Kwaliteitsverbetering meetnetbeheer

De provincie werkt aan de verdere verbetering van de kwaliteit en het beheer van de grondwatermeetnetten. Deze verbeterslag omvat onder meer:

- ~~optimalisatie/ombouw~~het optimaliseren en waar nodig ombouwen van de meetopstellingen van het Primair Meetnet grondwaterstanden en stijghoogten naar een geautomatiseerd meetnet met telemetrie. Dit resulteert in realtime grondwaterdata;
- ~~verbeterde~~het uitbreiden en verbeteren van de datakwaliteitscontrole voor zowel kwantiteits- als kwaliteitsgegevens;
- een efficiënt databeheer~~:~~ in relatie tot dataopslag, -presentatie en -ontsluiting;
- het werken conform de landelijke richtlijn met de BRO-standaarden~~:~~;
- het beter benutten en koppelen van gegevens uit provinciale, regionale en gebiedsspecifieke meetnetten;
- het waar mogelijk uniformeren en afstemmen van de monitoring met andere bronhouders, zodat gegevens gezamenlijk kunnen worden benut voor toestand- en trendbeoordelingen.

De provincie werkt hierbij samen met andere provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven, gemeenten, omgevingsdiensten, natuurbeheerders, kennisinstellingen en het Rijk en RIVM.

Documenten

- Bijlage A - KRW-~~nota~~bijlage

~~5.3.2.7 Ruimtelijk beschermen bronnen voor drinkwaterproductie en -infrastructuur~~5.3.2.5 Het beschermen van drinkwaterbronnen

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie is verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van bronnen voor drinkwaterproductie. De provincie heeft op basis van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) en de Beleidsnota Drinkwater ASV's aangewezen en de bescherming daarvan vastgelegd in de Omgevingsverordening, om ook voor de toekomst te kunnen beschikken over voldoende zoet grondwater voor de drinkwatervoorziening. Dit betekent dat er vier typen grondwaterbeschermingsgebieden worden gehanteerd:~~

De provincie beschermt de bronnen voor drinkwaterproductie en vitale drinkwaterinfrastructuur om zo bij te dragen aan een duurzame en veilige drinkwatervoorziening tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. De bescherming van bronnen voor drinkwaterproductie is nodig, omdat de ruimtelijke druk op drinkwaterbronnen toeneemt door boven- en ondergrondse activiteiten wat invloed kan hebben op de (grond)waterkwaliteit. Daarnaast staat de kwaliteit en beschikbaarheid van water door klimaatverandering en menselijke activiteiten onder druk, neemt de vraag naar drinkwater toe en is uitbreiding van drinkwaterbronnen complex.

De bronnen van drinkwater in de provincie zijn:
1. Directe inname van oppervlaktewater, al dan niet uit bekkens;
2. Indirecte inname van oppervlaktewater door infiltratie van rivierwater in de duinen en door inzijging van rivierwater in de oevers langs de rivieren de Lek en de Maas, waar grondwater wordt gewonnen (oevergrondwater);
3. Rechtstreekse winning uit het grondwater, met mogelijk ook brakwaterwinning in de toekomst.

De provincie hanteert vier typen deelgebieden binnen de grondwaterbeschermingsgebieden:
- waterwingebieden;
- grondwaterbeschermingszones;
- boringsvrije zones;
- aanvullende strategische voorraden (ASV).

~~De provincie heeft de bovenstaande typen grondwaterbeschermingsgebieden en de bij deze gebieden horende bescherming en regelgeving opgenomen in de Omgevingsverordening. Daarin staat onder andere dat bodemenergiesystemen verboden zijn in alle vier typen grondwaterbeschermingsgebieden. Ook het schuinboren van buiten deze gebieden naar onder deze gebieden mag niet.~~

~~Andere taken van de provincie voor het beschermen van bronnen voor drinkwaterproductie zijn:~~
~~1. waterkwaliteit beoordelen van grondwaterlichaam waaruit drinkwater wordt gewonnen;~~
~~2. vitale drinkwaterinfrastructuur beschermen;~~
~~3. risicoarme functies stimuleren in en nabij grondwaterbeschermingsgebieden;~~
~~4. beleid ontwikkelen voor invloedgebieden rondom grondwaterbeschermingsgebieden.~~

De provincie heeft de bovenstaande typen grondwaterbeschermingsgebieden en de bij deze gebieden horende regelgeving opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). De activiteitenregels hebben tot doel het grondwater te beschermen en bepalen of en onder welke voorwaarden een milieubelastende activiteit in het grondwaterbeschermingsgebied mag worden verricht. Zo is bijvoorbeeld bepaald dat bodemenergiesystemen verboden zijn in alle vier typen grondwaterbeschermingsgebieden.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

~~**Ad 1 Waterkwaliteit beoordelen van grondwaterlichaam waaruit drinkwater wordt gewonnen**~~

~~De provincie en de waterschappen beoordelen op grond van de KRW elke zes jaar de waterkwaliteit van grondwaterlichamen waaraan water voor menselijke consumptie wordt onttrokken (zie par.~~

3.3). In de KRW staat ook dat bronnen voor drinkwaterproductie in een goede toestand moeten verkeren en dat moet worden gestreefd naar een vermindering van de zuiveringsinspanning voor drinkwaterproductie. De zesjaarlijkse beoordeling bestaat telkens uit twee beoordelingsmomenten:

- de toestandsbeoordeling;
- de karakterisering.

Toestandsbeoordeling

De toestandsbeoordeling focust op stoffen die een risico vormen voor het grondwaterlichaam en de functies daarvan (waaronder drinkwater). Het RIVM voert de landelijke drinkwatertoets uit; de provincie en waterschappen leveren daarvoor de data aan (zoals de provinciale grondwaterdoelen en gebiedsdossiers) en bespreken de uitkomsten met het RIVM.

Karakterisering

De karakterisering gebeurt via gebiedsdossiers volgens het nationale Protocol gebiedsdossiers voor drinkwaterwinningen. De provincie heeft per waterwinning voor drinkwatervoorziening een gebiedsdossier opgesteld waarin ze mogelijke bedreigingen in beeld brengt en restopgaven beschrijft. Op basis van de gebiedsdossiers stelt de provincie een uitvoeringsprogramma op voor deze restopgaven. Voor de maatregelen die voortkomen uit de gebiedsdossiers wordt verwezen naar bijlage 9 van de KRW-nota.

Drinkwater uit rijkswater

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de bescherming van drinkwater-innamepunten uit het rijkswater. Rijkswaterstaat stelt hiervoor ook de gebiedsdossiers op.

Ad 2 Vitale drinkwaterinfrastructuur beschermen

De provincie beschermt de vitale drinkwaterinfrastructuur via ruimtelijke wet- en regelgeving en planvorming. Zij is daartoe verplicht op grond van de Drinkwaterwet. De provincie Zuid-Holland beschermt de hoofdinfrastructuur van de publieke drinkwatervoorziening door de zorgplicht hiervoor op te nemen in de Omgevingsverordening (signaleringsfunctie). Doordat er beschermingszones zijn aangebracht rond de transportleidingen moeten belangen vroegtijdig tegen elkaar worden afgewogen en moet worden gezocht naar een oplossing tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Als een derde een activiteit wil uitvoeren binnen de beschermingszone van een leiding, wordt de initiatiefnemer gevraagd het desbetreffende drinkwaterbedrijf vroegtijdig bij de plannen te betrekken. Vroegtijdig betekent in dit geval minimaal drie jaar van tevoren. Dit biedt tijd en ruimte om tot een gedragen plan te komen. De belangrijkste uitgangspunten in zo'n plan zijn: zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

Ad 3 Risicoarme functies stimuleren in en nabij grondwaterbeschermingsgebieden

De provincie stimuleert bij nieuwe en bestaande drinkwaterwinlocaties een functiecombinatie met risicoarm landgebruik in en nabij grondwaterbeschermingsgebieden. Het gaat daarbij om combinaties met natuur, extensieve recreatie of extensieve landbouw. Deze functies kunnen als een beschermende ring rond de grondwaterbeschermingsgebieden doorgevoerd worden. Gemeenten moeten hier zo veel mogelijk rekening mee houden in hun omgevingsvisies en omgevingsplannen. De provincie zorgt voor duidelijke communicatie en sturing richting gemeenten, bijvoorbeeld via de gebiedsgesprekken voor de gebiedsdossiers.

Ad 4 Beleid ontwikkelen voor invloedgebieden rondom grondwaterbeschermingsgebieden

De provincie wil het beleid voor activiteiten bij grondwaterbeschermingsgebieden verder uitwerken en vastleggen in het regionaal waterprogramma of de Omgevingsverordening. Activiteiten die net buiten of op de grens van een grondwaterbeschermingsgebied worden ontwikkeld, mogen geen invloed (interactie) hebben op het grondwaterbeschermingsgebied. Zo mogen bijvoorbeeld bodemenergiesystemen die net buiten de boringsvrije zone liggen niet van invloed zijn op de watervoerende pakketten waar de waterwinning voor drinkwatervoorziening plaatsvindt. Evenmin mogen ze de zoete grondwatervoorraad beïnvloeden.

Vitale drinkwaterinfrastructuur beschermen

De provincie beschermt de vitale drinkwaterinfrastructuur via de omgevingsverordening en planvorming. Hiermee geeft de provincie invulling aan haar taak op grond van de Drinkwaterwet om de openbare drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen. De provincie Zuid-Holland beschermt

de hoofdinfrastructuur van de publieke drinkwatervoorziening door middel van een instructieregel aan de gemeente om een beschermingszone in te stellen voor leidingen die behoren tot de vitale drinkwaterinfrastructuur. De gemeente draagt er zorg voor dat geen ontwikkelingen worden toegestaan die het functioneren, de instandhouding of de veiligheid van de drinkwatervoorziening kunnen belemmeren. Als een derde een activiteit wil uitvoeren binnen de beschermingszone van een leiding, wordt de initiatiefnemer gevraagd het desbetreffende drinkwaterbedrijf vroegtijdig bij de plannen te betrekken. Dit biedt tijd en ruimte om tot een gedragen plan te komen. De belangrijkste uitgangspunten in zo'n plan zijn: zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

Actualisatie gebiedsdossiers

In 2026 zijn de gebiedsdossiers geactualiseerd volgens de zes-jaarlijkse cyclus onder regie van de provincie. Voor alle twaalf winningen plus de vier gebieden voor Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) is een dossier opgesteld. In 2027 is ook het uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers opgesteld met hierin uitvoeringsmaatregelen om de grondwaterbeschermingsgebieden goed te blijven beschermen. Aan deze maatregelen wordt de komende jaren invulling gegeven. Het doel van het gebiedsdossier is om inzichtelijk te maken wat nodig is om de drinkwaterbron veilig te stellen. Het gebiedsdossier bevat informatie over de potentiële bedreigingen voor de waterkwaliteit ter plaatse van de waterwinning, en daarmee over de opgave voor partijen om de winning duurzaam veilig te stellen.

Herijken grondwaterbeschermingsbeleid

De provincie constateert dat de opgave om alle gebruikers te blijven voorzien van goede kwaliteit en voldoende drinkwater steeds groter wordt. In de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) zijn regels opgenomen voor milieubelastende activiteiten in grondwaterbeschermingsgebieden. Er wordt meer gebruik gemaakt van de bodem en ondergrond voor bijvoorbeeld de energietransitie. Veel van deze activiteiten zijn in grondwaterbeschermingsgebieden niet toegestaan. Er zijn signalen binnengekomen over de toepasbaarheid van sommige van de regels in de grondwaterbeschermingsgebieden. De provincie gaat het grondwaterbeschermingsbeleid in de ZHOV daarom herijken. Tevens blijft het een aandachtspunt om goed richting burgers, bedrijven en gemeenten te communiceren over de regels uit de ZHOV die gaan over de grondwaterbeschermingsgebieden.

Behoud van de kwaliteit van drinkwaterbronnen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen

De provincie werkt samen met drinkwaterbedrijven en waterschappen aan de verdere bescherming van grondwater voor drinkwater door verontreiniging door gewasbeschermingsmiddelen uit de omgeving te voorkomen. Dit gebeurt op basis van studies naar stoffen in grondwaterbeschermingsgebieden, bij drinkwaterwinningen en, voor zover relevant, in omliggende gebieden. Daarbij verkent zij, in samenhang met de Uitvoeringsagenda Landbouw 2025 - 2030 van de provincie, welke aanvullende maatregelen binnen haar bevoegdheden en in samenwerking met partners mogelijk en passend zijn.

Documenten

- Bijlage A - KRW-~~nota~~bijlage

5.3.2.6 Het verminderen van de (piek)drinkwatervraag

Wat gaat de provincie doen?

De provincie stelt een actieplan drinkwaterbesparing op. In het actieplan wordt onder andere invulling gegeven aan het stimuleren van (drink)waterbesparende maatregelen bij nieuwbouw en renovatie van bestaande bouw. Hierbij wordt ingezet op onderzoek, ondersteunen van pilots maar ook communicatie en bewustzijn van waterbesparende maatregelen. Ook wordt de bouwtafel Waterzuinige Wijk benut. De inzichten die de provincie verzameld worden opgenomen in het Convenant Toekomstbestendig bouwen. Dit is een afspraak tussen de provincie en haar gemeenten om bij nieuwe projecten rekening te houden met drinkwater, maar ook onderwerpen zoals energiebesparing en hittestress.

Daarnaast stimuleert de provincie (drink)waterbesparende maatregelen bij grootzakelijk gebruikers.

Rol

Samenwerkend

Uitwerking

Om ook in de toekomst voldoende drinkwater beschikbaar te houden voor inwoners en bedrijven, is naast het ontwikkelen van nieuwe bronnen ook aandacht nodig voor de vraag van drinkwater en vermindering van piekbelasting. Daarvoor brengt de provincie samen met de drinkwaterbedrijven de ontwikkeling van de drinkwatervraag in beeld (binnen bandbreedtes). In de bestaande rolverdeling is drinkwaterbesparing een taak van de Rijksoverheid en de drinkwaterbedrijven. De provincie Zuid-Holland kan, aanvullend op die rolverdeling, bedrijven en inwoners stimuleren om drinkwater te vervangen voor een ander type water, zodat vraag en aanbod beter in balans komen. Het stimuleren van alternatieve waterbronnen in de bestaande bouw kan bijdragen aan bewustwording en een reductie van de drinkwatervraag. De effectiviteit van dergelijke maatregelen is echter beperkt zolang toepassing vrijwillig blijft en randvoorwaarden voor techniek, beheer, veiligheid en gezondheid nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Voor een bredere toepassing van hemelwater-, grijswater- en andere alternatieve watersystemen zijn landelijke normen, duidelijke verantwoordelijkheden en een passend juridisch kader essentieel.

In nieuwbouw en renovatie liggen meer structurele kansen, omdat alternatieve watersystemen daar integraal kunnen worden meegenomen in ontwerp, aanleg en beheer. Ook voor zakelijk (drink)watergebruik zijn besparingsmogelijkheden denkbaar, bijvoorbeeld via pilots, subsidies en, indien juridisch mogelijk en proportioneel, via sturende instrumenten.

Om de doelstellingen uit het Nationaal plan van aanpak Drinkwaterbesparing te realiseren lobbyt de provincie bij het Rijk. Het gaat daarbij ook om het aanpassen van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) waarin meer ruimte gecreëerd kan worden voor het toepassen van regenwater- en grijswatersystemen.

~~5.3.2.9 Verkennen toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie en verlenen vergunningen~~5.3.2.7 Verlenen vergunningen voor drinkwaterwinning

Wat gaat de provincie doen?

~~Nieuwe bronnen voor drinkwaterproductie~~

~~De provincie wil het aanbod van voldoende en betaalbaar drinkwater borgen. Hiervoor verkent ze samen met de drinkwaterbedrijven nieuwe bronnen voor drinkwaterproductie. Dit kunnen nieuwe locaties zijn, maar ook alternatieve bronnen voor drinkwater. Hoewel de bronkeuze (type bron en locatie) in eerste instantie bij de drinkwaterbedrijven ligt, raakt de bronkeuze de wettelijke taak van de provincie om de drinkwatervoorziening te beschermen en duurzaam veilig te stellen.~~

~~Vergunningen~~

~~Ook is de provincie als vergunningverlener betrokken bij nieuwe grondwaterwinningen en wijziging van bestaande winningen, zoals wateronttrekkingsactiviteiten voor de openbare drinkwatervoorziening. Hiervoor heeft de provincie het Operationeel Grondwaterbeleid ontwikkeld (zie de bijlage). Dat deze activiteiten vergunningplichtig zijn, is belangrijk in verband met verzilting. Waterwinningen voor de drinkwatervoorziening kunnen mogelijk verzilting versterken als bij het onttrekken van zoet water voor de drinkwatervoorziening er ook zout water mee naar boven komt (upconing). In het Operationeel Grondwaterbeleid is bepaald dat als uit een aanvraag of wijziging van een vergunning blijkt dat de verziltingssituatie kan verslechteren, een dergelijke vergunning alleen kan worden verleend na een integrale afweging door de provincie.~~

~~Provincie Zuid-Holland heeft de vergunningverlening en de ontheffingen ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden; toezicht en handhaving zijn ondergebracht bij alle omgevingsdiensten.~~

De provincie verkent samen met de drinkwaterbedrijven in hoeverre de wincapaciteit voor drinkwaterproductie kan worden vergroot. Hoewel de bronkeuze (type bron en locatie) in eerste instantie bij de drinkwaterbedrijven ligt, raakt de bronkeuze de wettelijke taak van de provincie om de drinkwatervoorziening voor huishoudens te beschermen en duurzaam veilig te stellen. Het ontwikkelen van nieuwe (brak)grondwaterwinningen krijgt steeds meer te maken met technische, financiële en ruimtelijke beperkingen. Soms is iets technisch mogelijk, maar zijn de kosten erg hoog of ontbreekt de ruimte omdat andere ruimtevragers ook belangrijk worden gevonden (bijvoorbeeld

werken, wonen of landbouw). Of omdat deze ruimte nodig is om te voldoen aan de randvoorwaarden voor werken, wonen en landbouw (bijvoorbeeld bereikbaarheid, energie of klimaatadaptatie).

Het toepassen van alternatieve drinkwaterbronnen (zoals RWZI-effluent of ontzilting) bieden op korte termijn geen volledige oplossing vanwege de hoge energiebehoefte, grote investeringskosten en milieueffecten door reststromen. Daardoor kan drinkwaterbeschikbaarheid in de toekomst een belemmering gaan vormen voor bedrijvigheid/industrie en woningbouw of een verdere uitbreiding daarvan. Dit kan vragen om een prioritering tussen bedrijvigheid/industrie en woningbouw.

De provincie is het bevoegde gezag voor de vergunningverlening voor nieuwe grondwaterwinningen en wijziging van bestaande grondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening. Als beoordelingskader heeft de provincie het Operationeel Grondwaterbeleid ontwikkeld (zie bijlage B). Bij de beoordeling worden de effecten op onder meer verzilting, grondwaterkwantiteit en -kwaliteit en betrokken belangen (natuur, landbouw, wonen, archeologie etc.) betrokken en een integrale afweging gemaakt aan de hand van de toepasselijke kaders. Hieruit volgt dat het steeds complexer wordt om nieuwe bronnen te ontwikkelen. Artikel 2 van de Drinkwaterwet bepaalt dat bestuursorganen, waaronder provincies, zorg dragen voor het in stand houden en beschermen van voldoende en betrouwbare drinkwaterbronnen, zowel voor de huidige bevolking als voor toekomstige generaties. Bij de uitoefening van provinciale bevoegdheden geldt dat de duurzame drinkwatervoorziening als dwingende reden van groot openbaar belang moet worden beschouwd. Dit betekent dat het drinkwaterbelang voor huishoudens zwaar moet meewegen in besluitvorming en, indien noodzakelijk, kan prevaleren boven andere maatschappelijke of economische belangen.

Rol

Rechtmatig

Uitwerking

~~*Activiteiten voor toekomstige bronnen voor drinkwaterproductie (niet uitputtend)*~~

- Aan een nog af te bakenen deel van de Vliet wordt de functie drinkwaterwinning toegekend, zodat drinkwaterbedrijf Dunea het Leidschendamse deel van de Vliet kan benutten voor drinkwaterproductie (10Mm3/jaar), onder de daarvoor geldende voorwaarden. Dit is in Zuid-Holland de eerste locatie voor drinkwaterwinning uit het regionale oppervlaktewatersysteem.
- Drinkwaterbedrijf Oasen zoekt een locatie voor een nieuwe oevergrondwaterwinning (8Mm3/jaar) in de door de provincie aangewezen grondwaterbeschermingsgebieden in de Krimpenerwaard en Alblasserwaard. Als een locatie definitief is gekozen moet de begrenzing van het waterwingebied, de grondwaterbeschermingszone en de boringsvrije zone worden aangewezen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening en moet de functie drinkwaterwinning aan de waterwinlocatie worden toegekend in het regionaal waterprogramma.
- ~~De provincie zoekt samen met de drinkwaterbedrijven naar alternatieve bronnen voor drinkwater om de leveringszekerheid voor de toekomst veilig te stellen. Dit gebeurt onder andere via het programma COASTAR, waarin de provincie een van de partners is. In dit programma worden twee mogelijkheden onderzocht:~~
  De drinkwaterbedrijven onderzoeken in samenwerking met o.a. de provincie of brak grondwater als bron voor drinkwater benut kan worden. Bij productie van drinkwater uit brak grondwater komen concentraatstromen vrij. Lozingen van concentraatstromen in het grondwater hebben negatieve effecten op de grondwaterkwaliteit.
  - ~~Vergroten van de zoete grondwatervoorraad in de duinen door het onderliggende brakke water weg te trekken en te zuiveren tot drinkwater. In de duinen bij Scheveningen zijn drinkwaterbedrijf Dunea en onderzoeksinstituut KWR Water in 2021 gestart met de aanleg van win- en monitoringsputten voor een meerjarig onderzoek naar de winning en zuivering van brak grondwater. Deze techniek biedt een potentiële nieuwe bron voor drinkwater en meer ruimte voor de opslag van zoet water in de duinen.~~
  - ~~Brak water uit diepe polders als drinkwaterbron benutten. Voor brakwaterwinningen zal nog moeten worden bepaald welke bescherming hieraan wordt toegekend. Bij brakwaterwinningen komt brijn vrij. Brijnlozingen in het grondwater hebben een negatief effect op de grondwaterkwaliteit. De provincie doet daarom mee aan een onderzoek naar innovatieve maatregelen om waterwinningen voor drinkwatervoorziening te laten verzoeten in plaats van verzilten.~~
- ~~De provincie onderzoekt samen met drinkwaterbedrijven Oasen en Dunea de mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe drinkwaterbronnen.~~
  In samenwerking met drinkwaterbedrijven zijn 'Actieplannen beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2030' opgesteld. De provincie geeft uitvoering aan de acties om zo de beschikbaarheid van voldoende drinkwater veilig te stellen. De vraag naar drinkwater neemt toe door bevolkings-

en economische groei. De focus van de maatregelen in de regionale actieplannen ligt op de uitbreiding van bestaande bronnen en ontwikkeling van nieuwe bronnen voor drinkwater in de periode tot 2030.

- ~~De provincie onderzoekt samen met drinkwaterbedrijf Oasen de mogelijkheden voor een nieuwe winning in de Krimpenerwaard/Alblasserwaard. De beoogde locatie voor deze winning ligt in een Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) gebied.~~
- ~~De provincie onderzoekt samen met drinkwaterbedrijf Dunea de mogelijkheden voor een nieuwe regionale oppervlaktewaterbron en zuivering van Dunea bij de Vliet in het gebied van hoogheemraadschap van Rijnland.~~

- ~~De provincie geeft samen met de drinkwaterbedrijven uitvoering aan de Zuid-Hollandse actieplannen beschikbaarheid drinkwaterbronnen 2030.~~
- ~~Jaarlijks stelt de provincie voor alle omgevingsdiensten de toezicht- en handhavingstaken vast in werkplannen.~~

In 2026 is een *Beleidsverkenning Drinkwater 2050 Zuid-Holland* uitgevoerd en zijn beleidsopties van de provincie in beeld gebracht voor een toekomstbestendige drinkwatervoorziening. De verkenning geeft vier oplossingsrichtingen: het vergroten van de wincapaciteit, het beschermen van drinkwaterbronnen, het verminderen van de drinkwatervraag en het vervangen van drinkwater door ander water. De 43 beleidsopties die binnen deze oplossingsrichtingen zijn geïnventariseerd worden in de periode 2028-2034 integraal afgewogen en - indien van toepassing - verankerd in het Omgevingsbeleid.

Documenten

- Bijlage ~~C van het Regionaal Waterprogramma~~B - Operationeel grondwaterbeleid

5.3.2.8 ~~Samenwerken in het Deltaprogramma Zoetwater~~Waterbeschikbaarheid en verzilting

Wat gaat de provincie doen?

~~Provincie Zuid-Holland participeert in het Deltaprogramma Zoetwater en heeft daarin, als voorzitter van de zoetwaterregio West-Nederland, een verbindende en samenwerkende rol.~~

De provincie werkt via verschillende sporen aan weerbaarheid tegen toenemend tekort aan zoet water en toenemende verzilting.

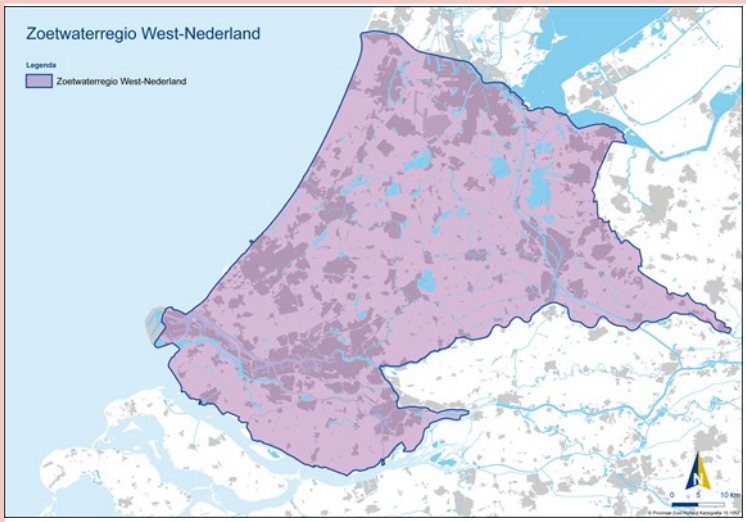
De provincie zet in op kennisdeling en het stellen kaders voor watergebruik via beleid, regelgeving en vergunningverlening met als doel de provincie weerbaarder te maken tegen toenemend zoetwatertekort en verzilting. Zij zoekt hierover de dialoog met de sectoren en werkt binnen het Deltaprogramma Zoetwater samen met andere regionale partijen en het Rijk.

Daarnaast verkent de provincie hoe afnemende zoetwaterbeschikbaarheid en toenemende verzilting sterker kunnen worden meegewogen in ruimtelijke keuzes en in vergunningverlening. Voorschriften over onder andere doelmatig watergebruik en de monitoring daarvan zijn onderdeel van de verkenning.

Rol

~~Samenwerkend~~Presterend

Uitwerking

~~Begrenzing van de zoetwaterregio West-Nederland. De partijen in de zoetwaterregio West-Nederland zijn de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland, zes waterschappen, Rijkswaterstaat en maatschappelijke organisaties (landbouw, glastuinbouw, natuur, drinkwater, Havenbedrijf Rotterdam).~~

~~Het bestuurlijk overleg van de zoetwaterregio West-Nederland agendeert maatregelen en onderzoeken in het kader van het Deltaplan Zoetwater, bewaakt de voortgang ervan en bespreekt de afstemming met andere thema's, zoals ruimtelijke adaptatie, bodemdaling en waterkwaliteit. Het overleg bespreekt ook hoe om te gaan met ontwikkelingen die de zoetwatervoorziening beïnvloeden, zoals de aanleg van een nieuwe zeesluis bij IJmuiden en de verdieping van de Nieuwe Waterweg. Onderzoeken en analyses worden zo veel mogelijk samen en in joint fact finding uitgevoerd.~~

~~De zoetwaterregio West-Nederland heeft ter voorbereiding op het Deltaplan Zoetwater 2022-2027 een gezamenlijke strategie met een maatregelenpakket geformuleerd. De strategie om de regionale zoetwatervoorziening weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten zet in op:~~
~~1. het optimaliseren van de aanvoer van zoet water uit de grote rivieren;~~
~~2. innovatieve oplossingen, zoals het benutten van de ondergrond en hergebruik van effluent;~~
~~3. vergroten robuustheid van het regionale systeem;~~
~~4. waterbeschikbaarheid mee laten wegen in de ruimtelijke inrichting.~~

~~Deze strategie vormt de basis van een gezamenlijk maatregelenpakket dat de zoetwaterregio West-Nederland heeft vastgesteld en dat als onderdeel van het Deltaplan Zoetwater 2022-2027 is opgenomen in het Deltaprogramma 2022. De onderdelen van de strategie zijn hieronder toegelicht.~~

~~*Ad 1 Optimaliseren van de aanvoer van zoet water uit de grote rivieren*~~

~~In extreem droge perioden met lage Rijnafvoer blijft aanvoer van zoet water uit het hoofdwatersysteem essentieel. In de droge zomer van 2018 is gebleken dat er veel mogelijk is als partijen effectief samenwerken en dat de uitbreiding van de capaciteit van de Klimaatbestendige Wateraanvoer zeer waardevol is. De aanvoer kan alleen verder verbeterd worden in samenhang met het hoofdwatersysteem en andere regio's en vergt grote investeringen. Daarom is het een gezamenlijke opgave om de mogelijkheden voor het verbeteren van de wateraanvoer en het beperken van de watervraag actief te onderzoeken.~~

~~De droogte van zomer 2018 heeft ook perspectief geboden op verdere optimalisatie van het hoofdwatersysteem. Daardoor kunnen grote (infra)structurele ingrepen, zoals een sluis in de Nieuwe Waterweg, worden uitgesteld. Dat vergt wel aanvullende maatregelen in de zoetwaterregio West-Nederland, zoals het realiseren van een doorvoerroute door de Krimpenerwaard van de Lek naar de Hollandsche IJssel en het verbeteren van de inlaat van de Kromme Rijn. Deze maatregelen zijn opgenomen in het Deltaplan Zoetwater 2022-2027.~~

~~*Ad 2 Benutten van de ondergrond*~~

~~Doelmatig benutten van de ondergrond als alternatieve bron voor zoet water draagt bij aan de robuustheid van de regio. Het gaat dan om opslag van hemelwater in de ondergrond en het ontzilten van brak water. Dit speelt in het bijzonder voor hoogwaardige gebruikers, zoals de drinkwaterbedrijven en de tuinbouw, die zo hun weerbaarheid kunnen vergroten. Deze ontwikkeling vergt een stevige transitie, zowel technisch als bedrijfseconomisch. Onder de vlag van het programma COASTAR, waarin provincie Zuid-Holland participeert, worden enkele casussen uitgewerkt. Eén voorbeeld: Drinkwaterbedrijf Dunea is in 2021 gestart met een de pilot Kustduinen, waarbij de zoetwaterbel onder de duinen wordt vergroot door brak water onder de zoetwaterbel te onttrekken. Het onttrokken brak water wordt gezuiverd tot drinkwater.~~

~~*Ad 3 Vergroten robuustheid van het regionale systeem*~~

~~Waar mogelijk vergroten de partijen in de zoetwaterregio West-Nederland en de gebruikers de eigen robuustheid en verminderen ze hun afhankelijkheid van aanvoer uit de grote rivieren. In risicodialogen verduidelijken de provincie en andere overheden voor ruimtegebruikers de beschikbaarheid van zoet water en de verwachte veranderingen daarin. Hierdoor kunnen gebruikers zelf anticiperen op veranderingen in de beschikbaarheid van zoet water. Gebruikers zetten daarbij in op waterbesparing, aanpassing van teeltplannen, meer opslag van hemelwater (ook in de ondergrond) en alternatieve bronnen. In het watersysteem wordt gezocht naar buffering en flexibel peilbeheer.~~

~~*Ad 4 Waterbeschikbaarheid mee laten wegen in de ruimtelijke inrichting*~~

~~De provincie gaat wateraspecten, zoals de watervraag van functies, expliciet meewegen bij de toekenning van functies, met het oog op de doelmatigheid van het waterbeheer. Gebruiksfuncties en het regionale watersysteem worden zodanig op elkaar afgestemd, dat variaties in de aan- en afvoer van rivierwater kunnen worden opgevangen. Doelmatigheid van het waterbeheer is van invloed op de mate waarin gebruiksfuncties worden voorzien in hun behoefte aan zoet water uit oppervlaktewater.~~

~~*Overige activiteiten*~~

- ~~De provincie participeert in twee andere zoetwaterregio's: de zoetwaterregio Zuidwestelijke Delta (zie Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta paragraaf 7.1) en de zoetwaterregio Rivierengebied, die wat betreft de begrenzing gelijk is aan het beheergebied van waterschap Rivierenland.~~
- ~~De provincie participeert in het onderzoeksprogramma COASTAR. COASTAR richt zich op grootschalige zoetwatervoorziening door slim gebruik van de ondergrond. Zoetwateropslag in de ondergrond overbrugt het verschil in tijd en ruimte tussen watervraag en wateraanbod. Tegelijkertijd bestrijdt COASTAR de toenemende verzilting, door brak grondwater af te vangen en in te zetten voor de productie van zoet water.~~
- ~~De provincie werkt naar aanleiding van het advies van de nationale Beleidstafel Droogte aan verduidelijking van de categorie I-natuurgebieden in de verdringingsreeks. Deze verduidelijking kan in tijden van watertekort worden benut door de waterbeheerders.~~

~~Het Deltaplan Zoetwater 2022-2027 is vastgesteld als onderdeel van het Deltaprogramma 2022. De hierboven genoemde maatregelen zijn opgenomen in dit Deltaplan Zoetwater 2022-2027. Provincie Zuid-Holland is de coördinerende provincie namens de zoetwaterregio West-Nederland.~~

Om gebieden, functies en gebruikers in Zuid-Holland beter weerbaar te maken tegen toenemend tekort aan zoet water en toenemende verzilting, zijn een robuuster watersysteem en een andere omgang met water nodig. Weerbaar tegen tekort aan zoet water betekent:

- Voor de functies waterveiligheid en beschermde natuur wordt minimaal voldaan aan wettelijke vereisten;
- Voor de functies drinkwater en energie komt de leveringszekerheid niet in gevaar;
- Overige maatschappelijke functies die gebruik maken van het watersysteem kunnen omgaan met veranderende omstandigheden.

Dat vraagt inzet van zowel overheden als gebruikers. De provincie draagt hieraan op de volgende manieren bij.

Ten eerste deelt de provincie, in samenwerking met de waterbeheerders, kennis en informatie over deze onderwerpen aan zoetwatergebruikers zodat zij kunnen anticiperen op een tekort aan zoet water en toenemende verzilting. Hierbij gaat het niet alleen over het aanbod van zoet water (waarvoor de kennis van de waterbeheerders wordt benut) maar ook over de mogelijkheden om de vraag te beperken of om minder gevoelig te zijn voor verzilting. Kennisdeling vindt plaats in gebiedsuitwerkingen voor het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de Ruimtelijke Puzzel Fy-

sieke Leefomgeving, in samenwerkingsvormen zoals Groene Cirkels, en in gesprekken met sectoren waaronder landbouw, industrie, drinkwater, en natuur. De provincie benut niet alleen bestaande kennis, maar draagt ook bij aan kennisontwikkeling, onder andere via een bijdrage aan een meerjarig nationaal onderzoeksprogramma 'omgaan met zout'. Het zal namelijk niet altijd mogelijk zijn om verzilting te bestrijden of te voorkomen en daarom is het relevant om voorbereid te zijn op zoutere omstandigheden.

De provincie benut alle kennis en inzichten om zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting sterker mee te wegen in de ruimtelijke inrichting. Daarmee wordt ook bijgedragen aan de doelen van beleidskeuzes 'toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling' en 'ontwikkelingen houden rekening met water en bodem.' Dit gebeurt onder andere in gebiedsuitwerkingen in het kader van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de Ruimtelijke Puzzel voor de Fysieke Leefomgeving (RPFL). Bescherming van mogelijke bronnen voor drinkwaterproductie heeft hierbij prioriteit. Daarnaast is het een belangrijk doel om knelpunten te voorkomen en te zorgen dat de juiste ontwikkeling op de juiste plek plaatsvindt. Bij maatregelen om CO2-emissie in het veenweidegebied te beperken wordt de watervraag en de impact op waterbeschikbaarheid in andere gebieden nadrukkelijk meegewogen. Incidenteel accepteren van uitzakkende waterpeilen in het veenweidegebied kan de piekwatervraag beperken.

Daarnaast stelt de provincie, binnen haar bevoegdheden, kaders en randvoorwaarden waarbinnen watervragers zich kunnen aanpassen. Een voorbeeld daarvan is het beleid voor grondwateronttrekking, infiltratie en brijnlozing en het (operationeel) grondwaterbeleid, zoals opgenomen in de bijlagen B en C. Aanvullend verkent de provincie in de komende planperiode hoe uitwerking is te geven aan de eisen voor zuinig watergebruik en hergebruik zoals geformuleerd in de herziene Europese Richtlijn Industriële Emissies. Hierbij valt te denken aan voorwaarden in vergunningen, waarmee watervraag wordt beperkt, hergebruik en zuivering van water wordt gestimuleerd en bedrijven beter voorbereid zijn op tekorten aan zoet water. De verkenning vindt plaats in afstemming met onder andere het Rijk, andere provincies, omgevingsdiensten en de industrie.

Zoals aangegeven vraagt weerbaarheid tegen een tekort aan zoet water inzet van veel partijen. Daarom werkt de provincie binnen de verschillende deelregio's van het Deltaprogramma Zoetwater samen met andere regionale partijen. Onderdelen van die samenwerking zijn gezamenlijke inzet op de nationale waterverdeling, gezamenlijke kennisontwikkeling en een gezamenlijk maatregelpakket. De provincie draagt bij aan realisatie van maatregelen door andere overheden. Dat gebeurt door als coördinator van de zoetwaterregio West-Nederland cofinanciering uit het Deltafonds te faciliteren. En dat gebeurt door mee te betalen aan een maatregel om zoutindringing via de Parksluizen te beperken. Maatregelen in het watersysteem kunnen knelpunten verminderen, maar niet helemaal oplossen. Daarom begint de inzet van de provincie met het delen van kennis, zodat gebruikers kunnen anticiperen op toenemend tekort aan zoet water en toenemende verzilting.

~~*5.3.2.10 Duurzame*~~*5.3.2.9 Verduurzamen van gietwatervoorziening in de glastuinbouw*

Wat gaat de provincie doen?

~~De provincie heeft een voorkeur voor duurzame gietwatervoorzieningen in de Greenports, zoals het sluiten van kringlopen (hergebruik van effluent) en het bergen van hemelwater in de ondergrond, in plaats van het onttrekken en ontzilten van zout grondwater in combinatie met het lozen van brijn in de ondergrond. Daarom heeft ondergrondse opslag van zoet water in het eerste watervoerend pakket in de Greenports prioriteit boven andere gebruiksvormen van de ondergrond. Dit is onderdeel van de beleidsuitwerking voor het Optimaal benutten en beheren van de bodem en ondergrond. Alternatieve bronnen voor gietwater zijn drinkwater, oppervlaktewater, grondwater en hergebruik van afvalwater. Hierbij spelen kosten, zuiveringsinspanning, transportkosten en reststromen een rol. De bestaande praktijk van grondwateronttrekking en brijnlozing kan conflicteren met het realiseren van een goede grondwaterkwaliteit en -kwantiteit (zie par. 3.3.1).~~

De gietwatervoorziening van de glastuinbouw moet voldoen aan de kaders van de Kaderrichtlijn water, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn inzake milieukwaliteits-normen en inzake de voorkoming en beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging. Deze richtlijnen zijn nationaal geïmplementeerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving. De provincie zorgt vanuit haar taken en bevoegdheden voor actuele provinciale kaderstelling voor benutting van het bodem- en grondwatersysteem voor het gebruik van gietwater (bijlage B en C).

In combinatie met de verandering van het klimaat betekenen de aangescherpte kaders een opgave voor de sector glastuinbouw om de gietwatervoorziening verder te verduurzamen. Samen met

medeoverheden en de sector ontwikkelt en stimuleert de provincie de toepassing van alternatieven voor de huidige wijze van gietwatervoorziening.

De volgende alternatieven worden in de periode 2028-2033 verder uitgewerkt:
- Collectieve opslag van regenwater in de ondergrond via het principe van een "waterbank" (praktijkpilot de Hooghe Beer in het Westland).
- Ontwikkeling van een businesscase voor benutting van (gezuiverd) effluent voor de gietwatervoorziening of als aanvulling van het regionaal watersysteem. Hiermee wordt invulling gegeven aan de verplichting van de herziene EU-richtlijn stedelijk afvalwater om, waar passend, hergebruik te bevorderen en de ambitie uit het nationaal waterprogramma om effluent steeds beter te zuiveren en daarmee geschikt te maken voor hergebruik.

Rol

~~Samenwerkend~~Rechtmatig

Uitwerking

~~Hergebruik teruggewonnen water~~

~~De provincie stimuleert een duurzame gietwatervoorziening, wat is uitgewerkt in onder andere de strategie Circulair Zuid-Holland. Samen Versnellen. De haalbaarheid van het gebruik van het van afvalwaterzuiveringsinstallaties voor gietwater en/of aanvulling van het oppervlaktewatersysteem wordt vanaf 2020 nader uitgewerkt. Een voorbeeld daarvan is het initiatief van het hoogheemraadschap van Delfland om te investeren in een nieuwe zuiveringsinstallatie bij AWZI Nieuwe Waterweg. Daarmee worden gewasbeschermingsmiddelen verwijderd uit het tuinbouwafvalwater. Naast zuivering van gewasbeschermingsmiddelen zijn ook afspraken gemaakt over extra verwijdering van nutriënten en wordt gestreefd naar levering van gietwater uit gezuiverd effluent. De kosten van zuivering worden betaald door een coöperatie van aangesloten tuinbouwbedrijven. Met de investering loopt het hoogheemraadschap van Delfland financieel risico als de coöperatie failliet zou gaan. Provincie Zuid-Holland steunt het initiatief van het hoogheemraadschap. De steun van de provincie zit in het voornemen om samen met gemeente Westland en het hoogheemraadschap dit faillissementsrisico te dragen.~~

~~Implementatie EU-verordening inzake minimumeisen hergebruik van water~~

~~Op 5 juni 2020 is de EU-verordening (2020/741) inzake minimumeisen voor hergebruik van water gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie. De verordening geldt vanaf 26 juni 2023 en bevat regels voor de volksgezondheid en het milieu, zodat gezuiverd stedelijk afvalwater veilig kan worden gebruikt in de land- en tuinbouw. De verordening introduceert een vergunningplicht en een risicobeheerplan voor de productie en levering van teruggewonnen water. De verordening wordt sinds 2021 geïmplementeerd in nationale wetgeving. De provincie neemt namens het IPO deel aan het implementatietraject.~~

Goed gietwater is van groot belang voor de glastuinbouw, als productiemiddel en om te kunnen voldoen aan de steeds strengere eisen voor emissie van stikstof, waarbij in de substraatteelt recirculatie van gietwater noodzakelijk is om aan deze eisen te kunnen voldoen.

Primaire bron van gietwater is hemelwater wat tuinders opvangen in bassins. Door toenemende periodes van droogte is hemelwater niet altijd in voldoende mate beschikbaar. Tuinders vallen dan terug op het gebruik van (brak) grondwater (substraatteelt) en/of oppervlaktewater (grondteelten). Het gebruik van (brak) grondwater leidt lokaal tot nadelige effecten zoals bodemdaling, zettingen en verzilting. Oppervlaktewater is niet altijd beschikbaar, zoals bleek bij het onttrekkingsverbod in de zomer van 2026.

Bovenstaande betekent dat tuinders op zoek moeten naar duurzame alternatieven. Om bedrijven hierin te faciliteren werkt de provincie samen met Glastuinbouw Nederland, het Hoogheemraadschap van Delfland en de gemeente Westland aangezien de problematiek in deze gemeente het grootst is. De afgelopen jaren zijn verschillende studies uitgevoerd op basis waarvan is geconcludeerd dat de volgende alternatieven kansrijk zijn om nader uit te werken:
- Vergroting bovengrondse opvang, dit is primair een verantwoordelijkheid van de tuinders met de gemeente als bevoegd gezag.
- Ondergrondse opslag van zoet regenwater in brak grondwater: in de periode 2028-2034 zullen de ervaringen van de praktijkpilot de Hooghe Beer, waarbij op collectieve wijze zoet water voor meerdere bedrijven wordt opgeslagen, worden benut voor nadere beleidsvorming.

- Hergebruik van (gezuiverd) effluent: hergebruik past in de lange termijndoelen van het Nationaal Waterprogramma om effluent in 2050 hoogwaardig in te zetten in plaats van zoals in Zuid-Holland veelal nog het geval is af te voeren richting de Noordzee.
- In de periode 2028-2034 zal samen met het hoogheemraadschap Delfland, de gemeente, Glastuinbouw Nederland en betrokken ondernemers een concrete businesscase worden uitgewerkt. Hierdoor zal duidelijk worden onder welke condities, waterkwaliteit, volksgezondheid, economisch, bestuurlijk en organisatorisch hergebruik een reële optie is.

Ondersteunend aan bovenstaande is het scheppen van:

- Heldere kaders over de randvoorwaarden waaronder alternatieven kunnen worden gerealiseerd. Het gaat dan om het provinciaal handelingskader verantwoord infiltreren en een operationele uitwerking van de minimumeisen voor hergebruik van stedelijk afvalwater (EU-verordening 2020/741), waarbij de provincie de rol van bevoegd gezag heeft. Provincies zijn in overleg met het Rijk over de juridische verankering van deze operationalisering. Voorwaardenscheppend voor hergebruik is een goede kwaliteit van het te gebruiken afvalwater (zie verder de VTH indirecte lozingen uitwerking in maatregel Realiseren goede oppervlaktewaterkwaliteit).
- Ondersteuning van gerichte technologieontwikkeling om knelpunten weg te nemen. Zo neemt de provincie deel aan een Topsectorenproject voor de ontwikkeling van betere zuiveringstechnologie voor verwijdering en vernietiging van PFAS uit verschillende waterstromen, o.a. ten behoeve van hergebruik van afvalwater (PFASEOUT-project).

D

Bijlage 1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage 1 Overzicht informatieobjecten

(Bedrijventerrein met) PDV-locatie	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-36/nld@2026-08-26;1
A-locatie bos	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-94/nld@2026-08-26;1
Bedrijventerrein	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-2/nld@2026-08-26;1
Belangrijk weidevogelgebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-65/nld@2026-08-26;1
Beschermd grasland in de Bollenstreek	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-64/nld@2026-08-26;1
Beschermingsgebied onbebouwde ruimte	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-60/nld@2026-08-26;1
Bestaand stads- en dorpsgebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-59/nld@2026-08-26;1
Bestaand verblijfsrecreatiepark	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-28/nld@2026-08-26;1
Bestuurlijke afspraken wonen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-5/nld@2026-08-26;1
Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-31/nld@2026-08-26;1
Bollenteeltgebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-100/nld@2026-08-26;1
Boom- en sierteeltgebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-99/nld@2026-08-26;1
Boom- en sierteeltgebied PCT-terrein	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-91/nld@2026-08-26;1
Boringsvrije zone	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-104/nld@2026-08-26;1
Bosreservaat	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-95/nld@2026-08-26;1
Buijtenland van Rhoon	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-56/nld@2026-08-26;1
Buitengebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-15/nld@2026-08-26;1
Campussen en fieldlabs	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-34/nld@2026-08-26;1
Concessie- en contractgebied openbaar vervoer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-2/nld@2026-08-26;1
Concessiegebied Drechtsteden - Molenlanden - Gorinchem	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-73/nld@2026-08-26;1
Concessiegebied Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-72/nld@2026-08-26;1
Concessiegebied Treindienst Alphen aan den Rijn-Gouda	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-74/nld@2026-08-26;1
Concessiegebied Zuid-Holland-Noord	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-75/nld@2026-08-26;1
Contractgebied Personenvervoer over water Rotterdam - Drechtsteden	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-76/nld@2026-08-26;1
De Neder-Germaanse Limes	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-43/nld@2026-08-26;1
Drinkwaterinfrastructuur	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-58/nld@2026-08-26;1
Drinkwaterproductie en -infrastructuur	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-39/nld@2026-08-26;1
~~*Duurzame gietwatervoorziening*~~	~~/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-40/nld@2026-08-26;1~~
Erfgoed (beschermen)	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-38/nld@2026-08-26;1
Erfgoedlijnen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-43/nld@2026-08-26;1
Gebied met hoge of zeer hoge bekende archeologische waarde	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-42/nld@2026-08-26;1

Gebied voor aanvullende strategische voorraden	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-105/nld@2026-08-26;1
Glastuinbouwgebied Greenport Aalsmeer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-33/nld@2026-08-26;1
Glastuinbouwgebied Greenport West-Holland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-28/nld@2026-08-26;1
Glastuinbouwgebied buiten Greenports	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-35/nld@2026-08-26;1
Greenport Boskoop	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-34/nld@2026-08-26;1
Greenport Duin- en Bollenstreek	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-32/nld@2026-08-26;1
Groenblauw netwerk	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-7/nld@2026-08-26;1
Groenblauwe dooradering	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-7/nld@2026-08-26;1
Groene buffer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-67/nld@2026-08-26;1
Grondwaterbeschermingszone	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-102/nld@2026-08-26;1
Havenindustrieel complex	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-3/nld@2026-08-26;1
Historische windmolen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-40/nld@2026-08-26;1
Internationale treinverbinding	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-21/nld@2026-08-26;1
Kansrijk weidevogelgebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-66/nld@2026-08-26;1
Kernnet logistiek (SVIR)	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-87/nld@2026-08-26;1
Klein landschapselement	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-93/nld@2026-08-26;1
Klimaatrisico's voor bouwactiviteiten	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-36/nld@2026-08-26;1
Kroonjuweel cultureel erfgoed	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-39/nld@2026-08-26;1
Landschapspark	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-35/nld@2026-08-26;1
Landschapspark deelgebied Getijdenpark XL	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-109/nld@2026-08-26;1
Landschapspark deelgebied Rottezone	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-110/nld@2026-08-26;1
Landschapspark deelgebied Schiezone	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-111/nld@2026-08-26;1
Landschapspark deelgebied Vlietzone	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-112/nld@2026-08-26;1
Leiden Bio Science Park	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-37/nld@2026-08-26;1
Maatwerkgebied boom- en sierteelt	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-90/nld@2026-08-26;1
Maatwerkgebied glastuinbouw Greenport Aalsmeer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-89/nld@2026-08-26;1
Maatwerkgebied glastuinbouw Greenport West-Holland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-88/nld@2026-08-26;1
Nationaal park	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-30/nld@2026-08-26;1
Nationaal park Biesbosch	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-1/nld@2026-08-26;1
Nationaal park Hollandse Duinen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-97/nld@2026-08-26;1
Natura2000-gebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-8/nld@2026-08-26;1
NatuurNetwerk Nederland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-16/nld@2026-08-26;1
NatuurNetwerk Nederland: ecologische verbinding	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-96/nld@2026-08-26;1
Natuurbeheer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-29/nld@2026-08-26;1
Provinciale infrastructuur	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-19/nld@2026-08-26;1
Provinciale weg	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-11/nld@2026-08-26;1
RES-regio Alblasserwaard	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-84/nld@2026-08-26;1
RES-regio Drechtsteden	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-80/nld@2026-08-26;1

RES-regio Goeree-Overflakkee	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-83/nld@2026-08-26;1
RES-regio Hoeksche Waard	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-82/nld@2026-08-26;1
RES-regio Holland Rijnland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-78/nld@2026-08-26;1
RES-regio Midden-Holland	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-79/nld@2026-08-26;1
RES-regio Rotterdam-Den Haag	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-81/nld@2026-08-26;1
Recreatiegebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-33/nld@2026-08-26;1
Regionale energiestrategie (RES)	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-41/nld@2026-08-26;1
Rijksmonumenten en historische molens	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-42/nld@2026-08-26;1
Ruimte voor ondernemen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-14/nld@2026-08-26;1
Ruimtelijke kwaliteit en beschermingscategorieën	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-61/nld@2026-08-26;1
Space Campus Noordwijk	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-86/nld@2026-08-26;1
Stortplaats Wet milieubeheer	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-25/nld@2026-08-26;1
TU Delft Campus	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-85/nld@2026-08-26;1
Transformatiegebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-24/nld@2026-08-26;1
Tuinbouw	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-3/nld@2026-08-26;1
Veenweiden	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-10/nld@2026-08-26;1
Verkenningsgebied voor warmtetracés	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-27/nld@2026-08-26;1
Warmtenetwerk	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-11/nld@2026-08-26;1
Watergebonden bedrijventerrein	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-10/nld@2026-08-26;1
Waterschappen	/join/id/regdata/pv28/2024/4-10-GG-46/nld@2026-10-29;1
Waterwingebied	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-103/nld@2026-08-26;1
Windenergie	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-13/nld@2026-08-26;1
Woonbeleid instrumenten	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-27/nld@2026-08-26;1
Zoekgebied zon	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GA-9/nld@2026-08-26;1
Zonne-energie	/join/id/regdata/pv28/2024/4-8-GG-22/nld@2026-08-26;1

E

Bijlage 2 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Bijlage 2 Overzicht documenten

Bijlage A - KRW-bijlage	/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-2/nld@2026-10-29;2
Bijlage ~~C van het Regionaal Waterprogramma~~B - Operationeel grondwaterbeleid	~~/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-3/nld@2026-08-26;2~~ /join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-3/nld@2026-10-29;3
~~*Bijlage D van het Regionaal Waterprogramma - Beleidskader grondwaterkwaliteit*~~	~~/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-1/nld@2026-08-26;2~~
Bijlage C - Provinciaal Handelingskader infiltraties	/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-10-5/nld@2026-10-29;1
~~*KRW-nota*~~	~~/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-2/nld@2025-02-10;1~~
Bijlage D - Beleidskader grondwaterkwaliteit	/join/id/regdata/pv28/2024/file-4-2-1/nld@2026-10-29;3